

ÇINARALI

ESKİŞEHİR ANADOLU LİSESİ ÖĞRENCİLERİ TARAFINDAN HAZIRLANMAKTADIR.

YIL: 4 - SAYI: 13/2019

DOSYA:

TARIK BUĞRA

SÖYLEŞİ:

SADIK ASLANKARA

SÖYLEŞİ:

ATAOL BEHRAMOĞLU

ASYA UZUN / BERNA ÜSTÇETİN / BEYZA YILMAZ / BEYZANUR SÖZEN / CEREN GÜNDOĞDU / CEYDA DEMİREL
CEYDANUR SUDURAĞI / EBRAR GÜLDAŞ / ECE ÇINAR / EKİN NEHİR KUŞÇU / ERKAN KANTARCI / EYLÜL SEZER / GÜNEY TOKSAL
IŞIL GÜLCE GAZİOĞLU / İBRAHİM İŞBİLİR / İLAYDA BÜYÜKSUNGUR / LÜTFİYE ÖZGE ŞİŞİK / MUSTAFA ASLANKARA / NİSAN ÖZCAN
NURULLAH YAZICI / RESUL ÇOBAN / RIFAT GÜNDAY / RÜMEYSA AYVAZ / SADIK ASLANKARA / SERHAT AY / SILA AKGÜN
TAMER AKAN / TARIK BUĞRA / UFAK GÜVEN / UĞUR ÖZKAN / ÜLKER ÇAĞLA AKKURT / YELİS DOLAMAÇ / ZEYNEP ÇAKIR

ÇINARALTI

YIL: 4 - SAYI: 13 / 2019

SAHİBİ

Eskişehir Anadolu Lisesi Müdürü
Rifat Günday

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Müdür Yardımcı
Mustafa Bahadır Arslan

GENEL YAYIN KOORDİNATÖRÜ

Ali Lidar
Kerem Söğütkıran
Resul Çoban

YAYIN KURULU

Beril Kurban
Berna Üstçetin
Beyza Aslıhan Güngör
Beyza Nur Sözen
Beyza Yılmaz
Ceren Gündoğdu
Defne Tuncay
Ebrar Gültaş
Ecem Nur Dilek
Ekin Nehir Kuşcu
Eylül Sezer
Ezgi Güner
Güney Toksal
Işıl Gülce Gazioğlu
İlayda Sarı
İremsoy Emre
Kağanhan Koçak
Lütfiye Özge Şişik
Mehmet Enes Karasu
Melek Güneş
Nisan Özcan
Sıla Akgün
Sıla Akkaya
Sıla Kumru
Serhat Ay
Tutku Naz Çelik
Yağmur Beydemir
Zeynep Şirin Demirdelen

YAZI İNCELEME KURULU

Duru Güntut
Ece Çınar
Sude Özcan
Ülker Çağla Akkurt

KAPAK, DİZGİ VE TASARIM

Hıdır Murat Doğan

BASKI

Fersa Matbaacılık
Ostim 36.Sk 5/G
Yenimahalle/Ankara
☎ 0 312 386 17 00

🐦 ealcinaralti
📷 ealcinaralti
📘 cinaraltidergi

📍 Uluönder Mah.
İsmet İnönü 2 Caddesi No.: 81
Tepebaşı/Eskişehir

☎ 0 222 335 38 15

© 2019

içindekiler

YARIM KALMIŞ BİR AŞK DENEMESİ

AYNA KANTOSU

SON BAHARA İLK VEDAM

KİMSENİN DEMEDİĞİNİ DEMEDİM

TENHADA SÖZYAŞLARI

GELMEYECEK

MUZLAR

YORGUN FİKİRLER

RUMELİ'DE OSMANLI İZLERİNİ ARAMAK -3
(LUBYANA, ÜSKÜP, OHRİD, MANASTIR)

GÜLPembe DENİZ MAVİ

YARIN DİYE BİR ŞEY YOKTUR

TARIK BUĞRA

KÜÇÜK AĞA: BİR CEKETİN SAĞ KOLU

İNSANI İNSAN YAPAN

KALAMADIKLARIMA ÖZÜR

ZAMANIN RUHU:
ÇAĞIMIZIN FİZİĞİ NE SÖYLÜYOR?

MEZARLIKTA

KALDIRIM

GİDİŞİN İÇİMDE CÜMLE MEZARLIKLARI

IŞIK AVI

ÇIKMAZ SOKAK ÇOCUKLUĞU

BİRAZ PAPTAYA BİRAZ BEN

YAŞA MUCİZEM

ATAOL BEHRAMOĞLU İLE
KÜÇÜK BİR SÖYLEŞİ

BİR YAZARI TANIMAK

ZAMAN

SON EYLÜL

YENİ TÖRE

MÜNACAAT

GÜNEŞİN DOĞDUĞU YER

THE SEARCH

KİTAP ÖNERİLERİ

Editörden

Sevgili Okuyucu,

Çınaraltı bu sayısında “Tarık Buğra”yı dosya konusu olarak belirledi. “Tarık Nazım” takma ismini de kullanan Buğra Türkiye Cumhuriyeti’nin doğum öncesi, doğum ve emekleme sürecini, tıpkı Yakup Kadri ve Kemal Tahir gibi eserlerinde konu edinmiştir. Tarık Buğra’nın asıl farkı bu “kurtuluş-kuruluş” sürecini kasaba gerçeğinden yansımasıdır. Roman, hikaye, oyun ve fıkra yazarlığının üstüne bir de gazetecilik mesleğini ekleyen edebiyatımıza “Küçük Ağa”yı sokan “Büyük Ağa”dır Tarık Buğra.

Çınaraltı ekonomik sebeplerle ikinci dönemde tek sayı çıkartabildi. 13. Sayımız dopdolu bir içerikle sizlerle. Umarız keyifle okursunuz. İyi okumalar dileriz.

Kerem SÖĞÜTKIRAN

EYLÜL SEZER

YARIM KALMIŞ BİR AŞK DENEMESİ

“Hadi, aşk aşk

De ki dağları delerim senin için

Yıldızlar, yakarışlar, açık kartlar

Ve hadi hoşça kal.”

Göğün gümüşi isi tüm şehri etkisi altına almış, etrafa huzursuzluğun oturmuş rahatlığını bahsediyordu. Taş binaların kiremit çatılarında biriken eski karlar; yolun köşesinde yumuşak bir tepelik halinde duran yenilerine karışıyor, keskin hava insanın suratına çarptığı gibi yakıcı bir soğukla avurtları kıpkırmızı ediyordu. Dar omuzlarına mavi bir manto geçirmiş, donuk bakışlı, ince uzun bir kadın kısa topuklu ayak-kabılarıyla kaymamaya özen göstererek temizlenmiş kaldırımda çabuk adımlarla ilerliyordu. Sokağın köşesine gelirken bir aralık duraksadı, kardan ıslanıp birbirine yapışmış tüyümsü saçlarını tek omzuna topladı, sıkı sıkı tuttuğu çantasını bir elinden öbürüne geçirdi ve yoluna devam etti. Duruşunda ilk bakışta fark edilmeyen bir şeyler vardı, yaşanmışlıkların beraberinde getirdikleri her zerresine işlemişti adeta ve varoluşuyla görmesini bilenlerle oldukça hüzünlü bir tablo sunuyordu kadın. Sokak köpeklerinin bir köşede birbirlerine soku-lup uyuduğu تنها sokaklardan kalabalık ana caddeye adım attı.

Mahşerî kalabalığın üzerine geldiği kaldırıma çıktığında o kayıtsız halinden eser kalmamıştı. Sanki ayakları geri geri gidiyordu şimdi. Çalıştığı küçük dükkana gitmek her gün daha da zorlaşıyordu ve o bu duruma direnmek için en ufak bir çaba bile harcamıyordu. Her sabah aynı saatte uyanıyor, oldukça vakitli hazırlanmış olmasına rağmen evden bir türlü çıkamıyor, işe her zaman ucu ucuna yetişebiliyor ve dükkandaki insanlarla olabildiğince az iletişim kurmaya gayret gösteriyordu. Akşamları bir bahane bulup bir iki saat erken ayrılıyor, düşük omuzlarla evine geri yürüyordu. Gece olduğunda kaçınılmaz baş ağrısıyla midesine vuran yumrudan kurtulamıyor ve kendini manasız uğraşlara veriyordu. Sabahları huysuzlanıyor, en olmadık anlarda gözlerinin dolmasına engel olamıyordu. Kadının bu kronik hali etrafın-

dakiler için git gide epey enerji emici bir hal alıyordu ve insanlar çevresinden birer birer uzaklaşıyordu.

Usanmış adımlarla kendisini çevreleyen insanlar ve araçların oluşturduğu gürültülü kaosun arasına daldı. Hızını değiştirmeden ilerlerken gözleri istemsizce uzaktan gelmekte olan kalabalığa takıldı. İki saniyelik ufak bir taramanın ardından birden kalbinin teklediğini hissetti. Bir anlığına anlam veremediği bir heyecan damarlarından geçip tüm vücuduna yayıldı ve uzun zamandır yabancı olduğu bir parça tanıdık parıltı ziyaret etti ağlamaya alışmış gözlerini. Öyle kapılmıştı ki ana incelediği kişinin kendisi gibi insan trafiğine kapılıp gittiğini bile algılayamadı. Gördükleri gerçek olamazdı hayır, yine artık uyuşmuş olan zihninin ona oynadığı bir oyundu sadece. Son üç yıldır çok zorlanmıştı onun yokluğunu sindirmek için, şimdi bu kadar basit bir şekilde böylesi alelade bir yerde karşılaşamazlardı. Düşüncelerinden kurtulmak adına kafasını iki yana salladı ve sağa saparak iş yerine girdi.

Öğle molasında herkes yemek yemeye gittiğinde o tezgâhın başında elinde küçük, deri kaplı bir defteri evirip çevirerek oturuyordu. O gecedan beri kaç gününü böyle hiçbir şey düşünmeden sadece oturarak geçirmişti kendisi de bilmiyordu. Sahi, ne yaşanmıştı o gece? İçini yakıp tüm organlarını paramparça eden ayrılık o gece olmuştu, ama sebebi neydi? Aklında sadece kesik kesik sahneler kalmıştı ve bir türlü onları birleştiremiyordu genç kadın. Bildiği tek şey üç yıldan beri o geceyi hiç yaşamamış olmayı diliyor oluşuydu.

“Hâlâ aynı şeyleri mi düşünüyorsun?” Aynı yerde çalıştığı en yakın arkadaşının sesiyle irkilerek kafasını kaldırdı. Kuru bir sesle cevap verdi. “Ben artık hiçbir şey düşünmüyorum. “Arkadaşı, kendinden emin bir şekilde kaşını kaldırarak karşıladı bu depresif sözcük öbeğini. Söylediğinin aksine fazlaca düşünce ve duyguyla boğuştuğunu çok iyi biliyordu. Genç kadın teslim olmuşçasına derin bir nefes aldı bu kez. “Yani, bir kerecik görebilsem onu...”- Sesi söylediklerinin duyulmasından korkarcasına kırılarak çıkmıştı çatlamış dudaklarının

arasından. Ama bu sefer yenilgiye uğramamacasına devam etti konuşmaya: "Bir kez görsem onu, içimdeki o boşluk kapanacak, her şeyi unutmaya hazırım çoktan."

Ani bir kararla yerinden kalktı ve eşyalarını aceleyle toplayarak kapıdan dışarı fırladı. Aralık ayazının yaktığı yüzüne kan gelmişti. Titrek ayakları birbirine dolanırken köşeyi döndü ve nispeten boş bir sokağa çıktı. Çok değil bir yirmi metre ötede orta boylu, zarif yapılı bir adam elleri ceplerinde telaşsız yürüyordu. Genç kadının hemen dikkatini celp etti bu adam, ama sandığı gibi üç yıl önce hayatının merkezini oluşturan anılarından seçmemiştir kendisini, saatler önce tüm bedenini sarsan elektriklenme hissini getirdiği içgüdüsel bir tavırla yaklaşmıştı adama. Neredeyse koşarak yanına gelip zayıf, kemikli eliyle adamı kahverengi yünlü paltosundan çekti.

Şimdi karşı karşıyalardı işte. Rüyalarında sayısız kez hayalini gördüğü silüet kanlı canlı, etten kemikten karşısında dikiliyordu. Bir çift kristal gibi parlayan kehribar rengi gözleri öylesine duygu yüklüydü ki adamın direkt olarak yüzüne bakmaya cesaret edemedi kadın. Bunun yerine şekilli bedeninde, cilalı ayakkabılarında, atıştıran kardan mı yoksa yılların götürdüklerinden mi beyazladığını anlayamadığı şakaklarında gezdiriyordu bakışlarını. İkisi de tek kelime dahi etmiyordu fakat çok şey anlatmışlardı birbirlerine. Nihayet kadın "Buradasın." diyebilmişti. Histerik bir biçimde söylenmiş tek bir kelimeye sığdırılmış heyecan, burukluk, sevinç, kırgınlık, kızgınlık havada kaldı. Yıllardan sonra ilk defa bu kadar yüksek sesle konuşmuştu kadın ancak yine anlatamamıştı derdini. Adamın belli belirsiz kafa sallamasına eşlik etti mahzun bir gülümseme. Kadına davranarak aralarındaki santimlik mesafeyi de kapatacak gibi oluyorsa da kadın buzlu taşların üzerinde hafifçe sendeleyerek geri çekildi.

Arkasını döndü, gidip gitmemekte kararsız kaldı. Güçlkle yutkunararak sapsarı yıpranmış çantasını açtı ve içindeki küçük defteri kavradı. Belli ki bir şeylerin sonu olmalıydı bu görüşme. Avucundakini sıkmaktan beyazlamış parmaklarının boğumlarını gevşetti yavaşça ve serbest bıraktı ayrı kalınmış yılların artıklarını. Yere çarpmanın etkisiyle açılmış defterin sararmış yapraklarına yapışık duran kuru gülün üzerine düşen son bir damla gözyaşıyla evine yürüdü kadın.

İBRAHİM İŞBİLİR

AYNA KANTOSU

“İnsan dediğin tek bir yapraktır.”

(Anonim Türkü, İtikadın Tam Tut)

“Bir insan tek başına ne yapabilirdi ki?”

(Oğuz Atay, Tehlikeli Oyunlar)

“Nasıl olsa insan, doğruyu bulur bir gün.”

(Dostoyevski, Suç ve Ceza)

Vapurun Beşiktaş İskelesi'ne varmasıyla evdeki kalabalığın stresini yaşamaya başlamıştım. Eve vardığımda birkaç mecburi sohbet girişimine dâhil olarak hemencecik sofraya oturdum. Zihnimde zaman ile ilgili istişarelerde bulunup nereden geliyor bu insanların feraseti derken ertesi günün plânına baharat serpen, birkaç günlük limonu sıklmaya gayret eden tuhaf bir iştahla, akrabalarımınla çorba höpürdetiyordum.

Eve geldiğimden ve sofraya oturduğumdan beridir sadece spor yapmaya çalışıyordum. Yani, biraz çorba karıştırıp, ekmek bölüyordum. Ruha da iyi geliyormuş. Bir anlamda parmak kası geliştirişiyordum. Çorba içmeye devam ediyordum. Dudaklarım höpürdetme esnasında rolünü büyüterek hortum taklidi bile yapıyordu.

Coğrafi olarak bazı ülkelerde bu höpürdetme hadisesine beğenilme gözüyle bakılırken bazı ülkelerde -ki birçoğunda- ise bu durum kibarsızlık olarak nitelenmektedir. Zannım şudur ki tuz bizim için nimete tat veren maddedir. Bazen de yaraya basılmasıyla meşhur bir mecaz mefhumuncadır. Hangisini nasıl kullanırsınız orasını bilemeyeceğim. Tadına bakmadan henüz, her yemeğe tuz serpiştirdiğimiz gibi tecrübe etmeden de çok şeyi idrak etmiş gibi davranabiliyoruz bazen.

Zihnim lafı fazla uzatınca çorba soğuyor ve soğudukça da direkt kâseden içmek mecburiyetinde kalıyorum. Gönül dünyamızın ışıltısı, yürüyen merdivenlerde durduğumuz kadarıyla yükselip alçalıyor. Perdelerini takabildiğimiz kornişler gibi tekdüze olabiliyor.

Şükür ki çorbam da bitince ve yeni öğrendiğim bir metodu uygulamak üzere mutfığa, cezveye doğru koştum. Kahveyi soğuk su ile yapmayı etüt edip kahvemi daha da köpürtecektim. Bu durumun bende uyandırdığı haletiruhiye, final maçının son dakikalarının heyecanı kadar olmasa da son 400'e giren taylori izleme telaşı gibi mağrurdu. Kahvemi de içtikten sonra uyumaya yeltendim. Her zaman yaptığım gibi kitaplığımın en güzel kısmını temsil eden divanlardan birini elime aldım. Talihimin kavi olmasından mıdır nedir bilinmez elime "Nefi Divanı" geldi. Kendisiyle aynı dönemde yaşayıp hatta sıkı birer dost olmayı ne de çok isterdim. Kaderin cilvesidir ki bence ben kendisinin en büyük taraftarlarından biri oldum tabii ki bunu platonik olarak yaşasam da. Rahmetle Nefi üstadım...

Sabah olduğunda divanın yaprakları burnumdan hava ile sallanırken uyanıp, hemen hazırlanmaya koyuldum. Zira yine aynı güzergâh üzerinden talebelerime yetişme çabaları içinde film başlıyordu benim için. Kahve aksanlmla, gerilen ok bakışlarımla ve şişe çekilen sırt tavrılarımla bindiğim otobüsün arkadan ikinci cam kenarı olan bölümüne iliştim. Yallah şoför yallah apar meni!

Ağaçları ve geçen arabaları sayarken bir an "Smith Wesson" ile buluşacağımızı anımsadım. Eyvah! Bana anlatacakları vardı ve bu konu hakkındaki malumatını sunacaktı bense mecburen ona hak verecektim. Bu minvalde bir mesaj atmıştı bana. Şayet biraz daha ekersem kendisini, beni polise dahi şikâyet edebilirdi. Evet, onun bana yolladığı mesaj beni de gece kuşağına çevirdi. Bildiğim kadarıyla bizim Smith çalıştığı katın sahibine kafayı takmış bir vaziyette ondan sürekli şikâyet edip duruyordu. Bense ihtiyatlı davranmamızın olayın salahati açısından elzem olacağı kanaatindeydim. Biliyordum ki etrafı kalabalık bir güruha meydan okumak olacaktı bizimkisi. Burnuma pis kokular geliyordu. Lisedeyken de sevdiği kızın mahallesine, hatta abilerinin olduğu sokağa giderek kıza çiçek verişimiz aklıma geldi. Mahalle bize bir girdap olmuştu. Sesimiz burnumuzdan, nefesimiz ise dübürümüzden gelmişti. Allah sonumuzu hayır etsin.

Benden de Browling diye söz eden nam-ı diğer, kimliğindeki orijinal adı "Abdüssamed Yansın" yani, Smith Wesson, beni heyecanla beklediği alenen ortadaydı ki

yolladığı mesajlar anca kaynanamın bana yollayacağı tarzdaydı. Kendisini Smith beni de Browling olarak aklına mıhlayan Samet, her defasında İngilizce öğretmenimizin bana "İborotti" gibi bir İtalyan makarna markası cinsinden bir isimle seslenmesine mukabil bizi bu şekilde telakki ettiğini belirtiyordu. Güzel isimlerdi aslında. Bu şekilde isimleri duyunca da kendimi, birazdan alev alacak havai fişek gibi hissediyordum. Zihnimdeki manasızlık silsilesi uzayıp gidiyordu.

Yaklaşık bir saat sonra Wesson hazretlerinin yanına vardım. "Hey Geronimo" diye muzipçe gülümsedi. "Yeni isim bu mu?" demeye kalmadan sarıldık birbirimize. Koluma girip benimle yürümeye başladı. Affedersiniz hep yaptığı gibi beni çekiştirerek bir oraya bir buraya doğru sürükledi. Kafasında kurduklarını Üsküdar'ın Gellincik Yokuşu'ndan çıkarken anlatmaya başladı. Çok enteresan şeylerdi ve her an çarşı karışabilirdi. Gez -göz- arpacık ifadesiyle: "Bak hocam Browling, son olarak bu fotoğraftaki kedi ise bizim ihtiyarın her şeyi, mihenk taşı, belki de vârislerinden biri. Ona da pek muhterem bir zat tarafından hediye edilmiş. Beni kovmak için elinden geleni yaptığını, hatta hakaretler ettiğini biliyorsun. Ben de plânımıza ilk olarak en sevdiği şeyden, yani kedisinden başlamak istiyorum. Kediye kaçırırsak bu moruk kafayı yer. Sonra da "Kediye buldum." der ve şartlarımızı kendisine bir manifesto olarak sunarız. Tüm bunlar ışığında bugünü muharebe günü olarak tayin ettim."

"Peki, neden böyle şeyler düşündün?"

"Düşünmek de zihnimizin idmanı değil mi?"

"Yahu adamın etrafında sürüyle koruma var. Kaldı ki kedisini ortadan kaldıracamız diyorsun. Kediye ulaşana kadar bizden kediye akşam maması yaparlar."

"Ne bileyim biz kediye daha iyi bakabiliriz diye düşündüm. Zira hunharca davranıyor kediye."

"Tamam Sam, şey Vey, mmm Abdü. Amaan Wesson işte! Dinle beni bu heriften kurtulmak istiyorsan kendisine istifa mektubu yazmayı hatta tazminatını talep etmeyi denemelisin. Neyse belki de seni dinlemeliyim. Biraz uykusuzum. Dün çok acayip şeyler oldu. Anlatırım. Bir sigara tüttürelim mi?"

“Hiç sormayacaksın diye düşünmüştüm. Buyur benden yakalım.”

“Sigaramızın son fırtına gelmeden dalıyoruz ve adamların üzerini küllük olarak kullanıyoruz.”

“İşte Browling sahalara geri döndü, senden bunu bekliyordum. Canını yediğim. Heyecanlandırdın beni serseri adam.”

Bu esnada gülüyoruz ve zaman kazanıyoruz. Geri çekileceğiz, toparlanıp saldıracağız, diye düşünüyorum.

“Çok konuşma da haydi uçuşa geçiyoruz. Emniyet kemerini uçuş boyunca açma. Tuvalet serbest.” demeye çalıştım.

Demeye kalmadan Samet de benimle birlikte kapağı doğru koştı. Daha kapıda kaç numara yazdığını göremeden kamuflaj olduğum sigara dumanının arasından bir tekme ve karnıma inen bir yumruk karşıladı beni. Aynı şekilde Samet’in inci gibi dişlerinden bir düzine elime geldi. Gözlüğüm kırılırken çıkardığı ses, Samet’in mavi gömleğinin yırtılışından çıkan sesle hemhal oldu. Bir güzel sopalanıyorduk. Vazgeçmiyorduk. Bizi temizce tekmiyorlardı. Kolombiya kravatu takacakları aşikârdı. Ağzıma inen yumruklar, Samet’in burnuna gelen tekmeler, sırtımızda kırılan sopalar ışığında hâlâ insanlar arasındaki iletişimin öneminden bahsediyordum. Samet’in alnında bir kemer markası oluşmuştu. Onu okumaya çalışırken aynı markadan bana da hatta boynuma da ayakkabı numaraları nüfuz ediyordu. Oldukça galiz küfürleri hem yiyorduk hem de ediyorduk. Sağdan soldan ne gelirse kaderden diyerek edebimizce şamarımızı yiyorduk. Tam tur atamayan bir sinek vızıltısı gibi bir hale gelmiştik. Nereye konduğumuzu takip edemiyordum.

Kadim bir Çin atasözü der ki: “Mahalledeki tüm köpeklerin havlaması tesadüf değildir.” Yine bir Japon atasözü der ki ya da fazla dayaktan uydurmuş olacağım “Kaç ari ma su kala ri ya” yani: “Adamsanız teker teker gelin .”

Topuklarımız kaba etlerimize değe değe geldiğimiz yokuşa doğru koşmaya başladık. Bulduğumuz boş bir taksiye atladık. “Öndeki aracı takip et.” demeyi aklından geçirdiğini hissettiğim Samet’e fırsat vermeden zihnimde yaşama dair parçalar birleşti ve şoföre Kadıköy’e gidelim diyebildim. Taksici şaşkın şaşkın peçete uzatıyordu ön taraftan. Son sürat dayak yemiştik. Samet yine mu-

zipçe gülümsüyordu ama ağzı nerede ve dişleri gözlerinden mi görünüyor, o halde gözleri neden kapalı... Sorularının cevaplarını alamadan ben de kulaklarımla karşılık verdim. Taksici: “Abi nolmuş size böyle, hangi firmanın tırı geçti üzerinizden?” deyince Samet pişmiş tavuk nidasıyla terennüm eyledi: “Berber yerine yanlışlıkla Sünnetçiye gitmişiz, o da bize hiç acımadı.” diyerek şoförün ahbabımız olmasına vesile oldu. Şoför kahaahalar eşliğinde gaza basarak, müziğin sesini yükseltti. Müslüm Gürses “Aklı Yok” adlı muazzam eseri seslendiriyordu. Bu benden Samet’e ve sevip de kavuşamayanlara gidiyordu. Kadıköy’e geldik ve olanları sorgulamaya başladık. Belli bir süre sonra da onun evine doğru yol aldık. Velhasılı bunun takık olduğu patronun haddini bildirmeyi bırakın, kediye bile ulaşmadan üzerimizde yeni röveşata teknikleri, bilumum vole tespitleri denenmişti. Bizi taca yollamışlardı. Kümeye düşmüştük bile. Bir dahaki sefere plânımızı iyi yaparsak belki şirrinleri bile görebilecektik.

Tüm bunlar yaşanmışçasına otobüsün aniden fren yapmasıyla sarsılarak ayıldım. Oturduğum koltuğun cam bölümünde nefesimden oluşan buğu bir göl tablosunu andırıyordu. Biraz sonra da Kadıköy’e geldim ve otobüsten indim. İner inmez gözlerim Samet’i aradı ama nafiye. Ağzım ve burnum da yerindeydi neyse ki.

Biraz daha yürüdükten sonra keşke biraz daha uyuya kalsaydım diyordum içimden. Acaba n’oldu? Biz neredeyiz? Samet nerede? Kediye süt mü alıyordur acaba? Kesin taksit parasını da bana ödetmiştir. Ah Smith ne yaptılar böyle bize derken bir simit almak için susam gülüslü amcaya yanaştım. Ağzımda simidi dişlerimle tutarak buyur Wesson amca diyerek parayı tezgâha bıraktım. Talebelerime gidiyordum. Henüz dayak yememiş olmaya sevinmiştim. Yoksa meraklı talebelerim: “Hocam suratınız nerede?” “Hocam yanağınızdaki marka ayakkabıyı nereden aldınız?” muadili sorularla beni terletirlerdi.

Bildiğim bir şey var ki Samet ile böylesi bir işe girişsek bile birkaç dakika sonra hazin sonuçla karşılaşacaktık. Gaipten sesleri duymaya kalkışmak gaibe intikal etmiş gibi olabilirdi. Rüyalar da uyumaya yakın olan gaipliklerdir. Tat alamadıkça ve gerçekleşmediğini anladığımızda da ya seviniriz ya da üzülürüz. Öyle ya, tırnak kemirerek boşlukta anlam arayamayız, hiçliği varlığa falan çeviremeyiz.

BEYZA YILMAZ

SON BAHARA İLK VEDAM

Baki dostum geldi,
Epeydir yoktu, her sene böyleydi.
Bu bulutlar tanıdık, bu koku
Esen rüzgar, biliyorum
farklı çocukların aynı çığlıkları
Yaşım ilk kemalini bulmuşken
Hala annemin elini tutmak istiyorum
Bu şehri terk etmek üzereyim
Sanırım istemiyorum!

Şimdi ayrılık biraz daha kolay olsun diye
İçimdeki her şeyden uzaklaştım
Senin fırtınandan kopamadığımdan
Ben kaçtım.
Senin için ne bir kalem oynar burada
Ne bir yaprak.
Ben vazgeçtim artık
Sen de bırak!

Fani olanla tanışmam eskiye dayanmıyor
Bilirim huyunu suyunu.
Dağıtacağı zamanı, adaletsizliğini,
Çok isteyip az verişini de bilirim
Bıyık altı gülüşünü, akşam selamını
Midesinin evrensel tüm hakları barındırışını,
Koca Mustafa Kemal'i dahi yutuşunu
Ansızın beni yuvasız ve kalabalıklar içinde
Her an yalnız bırakacağını
Ve daha nicesiyle birlikte:
Olsun, sanırım seviyorum!

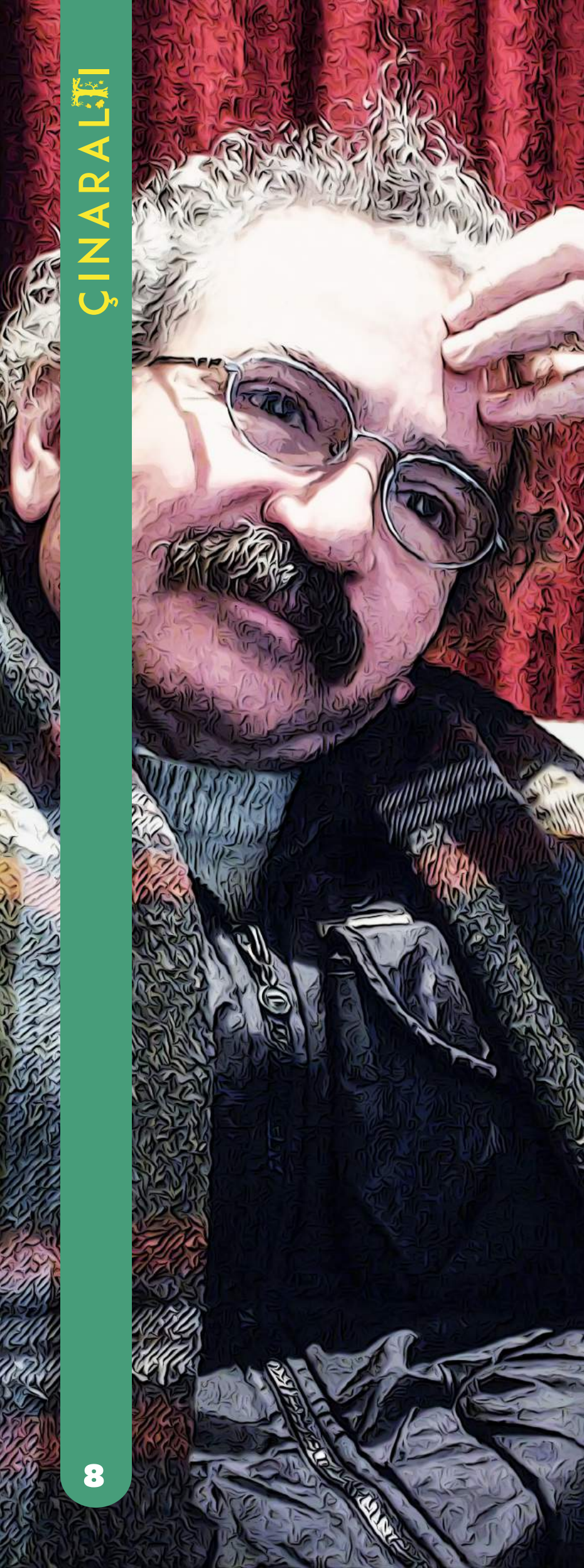
Ben gideceğim bunu biliyorsun
Sabah pencerede usul usul yaklaştığın
Ama yine de kaçan güvercin gibi
Sen tüm davetkârlığınla gelsen dahi,
Ben kollarımı açmayacağım,
Artık sevmiyorum!

Biliyorsun
Ayaklarının üzerinde duracaksın dedikçe
Kopar tüm bağların yerle
Bilirim bu şehir ne bir takat bırakır
Ne de mor bulutları özletecek bir umut
Ne baharını en taze çiçeklerle yaşayacağın bir hayat
Ne de bir kediyi doyuracak medet.
Sen de git!

Ekilmeyi bekleyen fidan gibiyim şimdi
Herkesten heyecanlı
Bir gün tüm tanıdıklar arasında yalnız kalacağımı bilerek
Nihayetinde gideceğim yer
Dostum toprak,
Ama kalbimde tüm insanlığın
Sevgisini taşıyarak!

Sanırım hazırım anne
Korksam da tüm cüretkârlığımla karşıdayım
Kollarından biraz daha uzaktayken
Düşünmeden edemiyorum
Büyüyüp kucağına sığmadığım gün
Yine kokacak mı dışarısı
Çocukluğum?

SÖYLEŞİ:

ÜLKER ÇAĞLA AKKURT
TUTKU NAZ ÇELİK
BEYZANUR SÖZEN

**SADIK
ASLANKARA**

Yalnızca bir yazar değil, bir sanat emekçisidir M. Sadık Aslankara. Bugüne dek birçok sanat, edebiyat ve tiyatro dergisinde beş yüzün üstünde yazısı yayımlandı. Tiyatrocu ve belgesel sinemacı kimliğinin yanında öyküleri ve romanlarıyla da edebiyatımızın önemli isimlerinden biri haline geldi. “Aslında her insan bir öykü yazarıdır, insan sabah uyandığı zaman onu yataktan kaldıran bir şey varsa bu bir öyküdür. Bu her şey olabilir; bir çocuğa bakmak olabilir, işe gidip para kazanmak olabilir, sadece bazı insanların sözcüklerle arası daha iyidir ama aslında herkes öykü yazar. Öykülerin gerçek olması gerekmez. Tutarlı olması yeter, yalandır ve uydurmadır aslında.” derken aslında öykünün hayatın içinden bir parça ve bir nevi hayatın kendisi olduğuna işaret edip aynı zamanda öykünün bu dünyanın insana yetmeyişinden doğduğunu, kendine ait bir dünya kurduğunu da gösterir.

Son kitabı *Ondancı*'da çocuk felci nedeniyle yürüme yetisini kaybetmiş akıllı, duyarlı, uçarı bir oğlan çocuğunun hayata tutunma ve yaşam mücadelesini anlatıyor. Yıllarca içinde taşıdığı o çocuğun öyküsü *Ondancı*'da beden buluyor ve okurlarını dünyasına davet ediyor. Çocuklukla bilgeliğin el ele olduğu bu kitap öykü olarak okunabileceği gibi bir roman olarak da okunabilir. M. Sadık Aslankara'nın ben hem anneydim hem oğuldum dediği bu güzel öykü tanışmak için okurlarını bekliyor.

Küçükken yazmaya başlamışsınız ve elli yılı aşkın süredir yazdığınızı söylemişsiniz. Peki bu süreçte size ışık tutan yazarlar kimlerdi?

Hiçbir yazar tek başına yazar değildir. Her yazar kendisini etkilemiş olan yazarların ortaya çıkardığı bir yazardır. Süreç içerisinde etkilendiği yazarlar da değişeceği için bu yazarlar da sürekli farklılaşır, gelişir. Geliştikçe de etkilenen yazar da gelişir ve değişir. O bakımdan ben burada bir ad versem öteki yazar öteki dünyadan “Hımm” der, parmak gösterir. Onun için ben burada ad vermeyeyim. Ama Türk edebiyatının bütün ustaları benim de ustalarımıdır.

Bu zamana kadar yazmaktan çekindiğiniz ya da aklınızın bir köşesinde olan ama bir türlü kaleme alamadığınız bir kurgu oldu mu?

Yazmaktan çekindiğim bir konu yok tabii... Çünkü yazar özgürdür. Eğer sansürden ya da başka bir şeyden ürkerse o zaman yazarlığını yapamaz. Ancak her yazarın kafasında durmadan evirip çevirdiği konular vardır. Ustamız Haldun Taner’e sorulan “Yazmayı düşündüğünüz neler var?” sorusuna şöyle cevap vermişti: “Elbet benim de aklımda pek çok şey var ama bunları yazmadan gidersem dünya yıkılmaz ya.” Ben de ustamın sözünü anımsayarak size böyle bir cevap vermek istiyorum.

Yıllarca tiyatroyla ilgilendiniz, romanlar ve öyküler yazdınız, oyunlarda oynadınız. Peki, bunlardan hangisi sizin için daha özel bir yer tutuyor?

Benim yaşamımda bütün oyunlar aynı değerdedir ama Türk tiyatrosunun oyunları dikkate alınacak olursa o zaman farklı sözler söyleyebilirim. Türk tiyatrosunun kült oyunları vardır. İşte nedir o? Rey kardeşlerin Lüküs Hayat’ı, ondan sonra Sadık Şendil’in Yedi Kocalı Hürmüz’ü, Haldun Taner’in Keşanlı Ali’si... Ama benim hayatıma girmiş bütün oyunlar bende hep eşit değere sahiptir. Hayatım boyunca hep düşünmüşümdür: Şu oyunda da oynayayım, bu oyunu da ben yöneteyim. Bu yüzden size hayatıma etki etmiş tek bir oyun adı söyleyemem ama oynadığım ilk oyunlar beni o çocuksu duygularla yetiştirmiş olabilir.

Bir söyleşinizde Türkiye’nin bir öykü toplumu olduğunu söylemişsiniz. Sizce günümüz Türkiyesinde öykü insan hayatının neresinde yer alıyor?

Öykü, Türk toplumu içerisinde oldukça önemli bir yere sahip. Biz her şeyi öyküleştirecek anlatırız birbirimize. Birinin ölüm haberini anlatırken bile baştan bir hikaye yazarız. Yahu adam ölmüş, Allah rahmet eylesin, ama hayır bir daha baştan... Dayımgili aldık oradan çıktık yola diye başlar, bir hikaye anlatır. Bizim toplumumuzda öykülerimizle yaşar, onları anlatır ve paylaşırız. Söylemek istediğim bu. Lütfen siz de bu öykü toplumunun bir bireyi olarak kendi annenizle, babanızla, Çınaraltı dergisinin üyesi olan bütün arkadaşlarınızla öyküler yoluyla anlaşın. Ve evet, biz bir öykü toplumuyuz, iyi ki de öyleyiz. Öyküsü olmayanlar düşünsün.

Peki, edebiyat gelenekten beslenmeli mi? Sadık Aslankara’nın gelenekle bağı nedir?

Gelenekten beslenmeden olmaz. Ama şimdi öyle bir moda çıkmış ki soruyorum mesela ne okuyorsun diye: İngiliz dili ve edebiyatı. Peki, romanını hangi dille yazıyorsun? Türkçe. Keşke onu da İngilizce yazsaydın. Gelenekle bağ geleneğin ardı olmak anlamına gelmez. O gelenekten yararlanmak ve geleneğin dar endeselerini açmaktır. O zaman bizim öykümüzdeki Ömer Seyfettin’i, Ahmet Mithat’ı hiç aşamamamız gerekirdi. Biz onu hep aşacağız. Gelenek yıkılmak için değil aşılmak için vardır.

Daha önce yaptığınız bir radyo söyleşisinde “Yazarlar alfabe yazarı olmamalıdır.” demişsiniz. Sizce bir yazar nasıl olmalıdır?

Bir yazar öncelikle çok güzel yalan söyleyecek, çok güzel kurmaca yapacak, herkesi söylediği yalana inandıracak ve fareli köyün kavalcısı gibi yazdığı her metin peşine okurunu takabilecek, yazar gittikten sonra da okuru peşinde olacak. Yani bizim elli yıl sonra da Sait Faik’i okuyor oluşumuz gibi. Ya da yazar, Shakespeare’in bile abisi olan Yunus’un “Sordum sarı çiçeğe anne atan var mıdır? Çiçek der ki ey derviş...” dizeleri gibi böylesine yalın ama böylesine anlamlı eserler verebilmelidir. Bunu, bu kadar yalın söyleyebildiğinizde sanat olur, gerisi curcuna...

Bugüne kadar pek çok sanat dalında adınızı duyduk. Peki sanat, hayatınızda bu kadar yer etmemiş olsaydı bugün nerede olurdunuz?

Herhalde yaşıyor olsaydım patinaj işinde falan olurum. Ne yaptığını bilmeyen, Porsuk'a düşmüş bir yaprak gibi geziyor olurum.

Yazma sürecinizde “Olmuyor galiba” diyerek yazmaya küstüğünüz oldu mu?

Hiçbir zaman sanata küsmedim öncelikle onu söyleyeyim. Sanat bir liyakat işidir. Ben öykümü yazdıktan sonra “Acaba benim öyküme n’oldu?” diyerek peşine düşmem. Bitirdiğim öykünün heyecanıyla hemen masama oturur, başka bir işe, yeni bir aşka başlarım. Çünkü sanat aynı zamanda bir aşk olayıdır. Ya porsuğa düşmüş bir güz yaprağı olacaktım ya da sanatın hayatın içinde biri olacaktım. Ve eğer gerçekten sanat yapıyorsam asla küskünlük duymayacak biri olmak durumundayım.

İsimler dünyanın kemikleridir, denir. Sizin kitaplarınızın isimleri de gerek Cicoz olsun gerek Ondancı olsun oldukça değişik isimler. Kitaplarınızın isimlerine nasıl karar veriyorsunuz?

Ağaçların tohumları olur, o tohumlar savrulur. Bir bakıyorsunuz bir yerde kocaman bir ceviz ağacı. Allah Allah... Nereden geldi bu bozkırda bu ceviz? Şimdi size şair Metin Demirtaş'ın bir yazısından irticalen bir öykü anlatacağım. Kurtuluş Savaşı zamanlarında Sakarya'yı o müthiş bozkırları gözünüzün önüne getirin. Bir ceviz ağacı vardır

bozkırın ortasında. Toplanan üç beş Mehmetçik ceviz ağacının altına sığınır, belki dinlenir, belki yaralarını sararlar. Kimse düşünmez bu ceviz ağacı buraya nasıl gelmiş diye. Kargalar beşe kadar sayar. Ağzlarında tohum taşırlar. Ağzlarındaki fazla tohumları gömerler. İşte o ceviz ağacını bir karga taşımıştır oraya. İşte yazarlar da aynı bir karga gibi sürekli tohum taşımalıdır içinde, yüreğinde. Ben de kitaplarımın isimlerini aynı böyle yıllarca içimde taşıdım.

Çok yönlü bir sanatçı olmak doğuştan gelen bir yetenek midir? Çok yönlü bir sanatçı olmak size nasıl hissettiriyor?

Bilim insanları bunun doğru olmadığını söylüyor. Mesela bizim zamanımızda bir terzi vardı. Şimdi öyle mi? Şapkayı yapan, kazağı yapan, pantolonu, kaşkolu yapan hep ayrı. Yabancılar diyor ya spesifik diye. Herkes belli bir alanda uzmanlaşmaya çalışıyor. Peki sen sormaz mısın “Öykü de yazıyorsun, roman da yazıyorsun, tiyatro da yapıyorsun, eee belgeselin de var. İyi halt ediyorsun”. Ben de soruyorum bunu kendime. Bu nasıl bir iş birader? Ama belki de benim şansım, başka bir iş yapma imkânımın olamaması. Bütün hayatımı sanata adadım.

Son olarak Çınaraltı okurlarına neler söylemek istersiniz?

Sizleri seviyorum. Sizlerle bu edebiyat yürüyecek. Edebiyatın en genç temsilcileri olarak sizlerin de öykülerinizi bekliyorum.

NURULLAH YAZICI

KİMSENİN DEMEDİĞİNİ DEMEDİM

Yanlış bir şehrin soluğunda buharlanmadım
Hakkını ödeyemedim
Ama bildim kıymetini iki lafın
Kaçık bir kahkaha sardım boynuma
Rüzgâra yazmadım hiç şiir
Hiç geçmedim gecedem
İnanmadıysam yazmadım
Aęlamadım hiç sebepsiz yere
Kırkından sonra taramadım saçlarımı
Hep böyle sessiz çıktım pazara
Kaygılanmadım
Alışmaya çalıştıkça terk ettim her şeyi
Kırgın bir yaprağın incecik damarlarında
Korkunç bir mutluluk yaşadım
Kırk bir kere saydım
Şükür dilime değdiğinde yaşıım on dörttü
Hafızam doldu sandım
Kırkından sonra bitti saydım
Fırçalamadım hiç dişlerimi
Kırçılı bir sabaha diktim gözlerimi
Mezarlar gezdim
Devrilmiş taşlardan bir söz düştü yüzüme
Hırçın bir ömrü törpüledim
Zembereęe yaslandım telaşsız
Kapatınca gökyüzü kapılarını
Gergin bir ipin izi kaldı yalnızca
Çorak bir denizin içine hapsedildim
Geçimsiz bir zümrenin elçilięi düştü bana
Kimsenin demediğini demedim

ERKAN KANTARCI

TENHADA SÖZYAŞLARI

Buęulu bir sızıya yazdım
Tenimin تنها yerinde tutuřan rüzgarı
Sırtımı yasladığım tüm geceler kambur
Yokladığım tüm nabızlar suskun

Ne borcumu ödeyebildim hayata adamakıllı
Ne kaydımı silebildim göç düşlerinden
Ne ikinci yağmurlarında ıslandı silik ayak izlerim
Ne de keyfekeder bir takvimde kaldı kaderim

Yağmalanmış bir şiire düşülmüş dipnottu sözyaşlarım
Gülmeyi de ağlamayı da
Ve hatta sonu olmayan kavgalarda
dövüşmeyi de kendim öğrendim

Haritasız, rotasız, molasız bir menzildi kendi varoşlarım
İşte çamur tenler, işte toprak ambargosu
İşte göçebe ağıtlar ve yoksul güzellikler coğrafyası
Ne soluğumdaki tüm bozgunların rengine ulaştım
Ne de benden artakalan üstü çizilmiş düşlerime

SILA AKGÜN

GELMEYECEK

Gözlerimi ovuşturarak uyandım. Yataktan kalkıp terliklerimi giydim. Masanın yanına gittim, sandalyeme oturdum ve her zaman yaptığım gibi konuşmaya başladım. Anlattım. Rüyamı anlattım. En önemlisi ise geçen gün sokakta gördüğüm kadını anlattım. Nasıl güzel masmavi, gökyüzü gibi gözleri olduğunu; omuzlarında hafif dalgalı kızıl saçları olduğunu, kendinden emin yürüyüşüyle görüntüsünü tamamladığını anlattım. Masam da hiç ses çıkarmadan dinledi. Zaten çok nadir cevap verirdi. Beni yine dinlediği için teşekkür edip mutfağa geçtim. Heyecandan karnımda ağrılar oluşmaya başlamıştı. Hiçbir şey yiyelim yoktu ama zorundaydım. Dışarı aç çıkıp onun yanında rahatsızlanmayı göze alamazdım. Masaya geçince karşımdaki yemyeşil manzara sayesinde iştahım biraz olsun açılmıştı. Ekmeğimden ısırık alırken pencerenin kenarındaki küçük bir kuş takıldı gözüme. Her zaman görmeme rağmen bugün çok ilgimi çekmişti. Çünkü gagasında parıl parıl parlayan, göz alıcı bir taş vardı. Fazla önemsemeden gördüğüm her eşyaya anlattığım gibi kuşa da anlattım o büyülü kadını. Sözümü bitirene kadar dinledi, ağızından çıkan son kelimeyle beraber uçup gitti. Kuşun uçuşunun etkisiyle yemeğimi yarım bırakarak ceketimi bir çırpıda giyip dışarı çıktım. Sokakta oyun oynayan çocukları selamlayıp koşar adımlarla tekrar bir mucizenin gerçekleşmesini beklemeye gittim.

Gelmedi. Sokakta onlarca, hatta yüzlerce kez mekik dokudum belki de ama gelmedi. Beklerken altmış küsur araba geçti. Kaç taneydi tam hatırlayamıyorum ama en çok siyah geçti. Yirmi, otuz tane de kedi geçmiştir herhalde. Her kedi gördüğümde korkuyla sıçrayarak deliler gibi koşturmaya başladım. Beni o halde görenler çevremden uzaklaşabildikleri kadar uzaklaştılar. Alıştım bu duruma, birkaç kişi haricinde herkes yargıladı beni, tuhaf birisi olduğumu düşünerek uzaklaşırdı. Her kızıl saçlı kadını o sandım, peşinden koştum. Üstüne üstelik her gün düzenli olarak gidip bir saat konuştuğumuz doktorun randevusunu kaçırdım. Halbuki çok iyi geliyordu bana. Ona iç dünyamı anlatmak beni rahatlatıyordu. Tam, ümidimi yitirmiş, bir daha gelmemek üzere eve dönüyordum ki ayağımın ucundaki parıltıyı fark ettim. Bir kolyeydi bu. Kuş şeklinde bir kolye... Gagasının ucunda parlak bir taş vardı. Tıpkı sabah pencereye gelen kuş gibi... Bir şeyi çağırıyordu sanki bana: Önemli bir şeyi. Ama onca düşünmeme rağmen çıkarta-

madım ne olduğunu. Bu tuhaf belirsizliğe sinirlenip derin bir nefes aldım. Kafamı kaldırdığımda karşılaştığım manzara karşısında adeta nutkum tutuldu. Bu oydu. Sabahtan beri beklediğim mucize karşımdaydı. Yapbozun parçalarının birbirini tamamlayışı gibi, şiirlerin her satırının birbirine ahenk içinde bağlanması gibi bir bütünlük halindeydi. Kırmızı-pembe arası bir renk tonundaki pileli eteği, geçen Hıdırellez’de üstünden atlarken pantolonunun sol paçasının ucunu yakan ateşi; beyaz bluzu, pantolonumdaki ateşi söndüren suyu çağrıştırıyordu. Birbirini tamamlıyordu ama kafamda yapbozu tamamladım, bir parça eksik çıktı; şiiri okudum, son satırı anlamsızdı. Elimdeki kolyeye kaydı gözüm. Sonra da kadının boynuna. Eksik parçayı bulmuştum. Gidip kolyeyi taktım. Kadının hiçbir şey dememesine şaşırılmışım doğrusu ama sorun etmedim. İşte şimdi yapboz tam olarak tamamlanmış ve şiir daha anlamlı hale gelmişti.

O anda birkaç sokak öteden, insanı sakin denizde sırt üstü yatıyormuş gibi huzurlu hissettiren bir ses duyuldu. Sese doğru iki adım ilerledim. Karşımda bir adam belirdi. İrkilip arkaya doğru sendelediğimde başka bir adama çarptım. Bir anda her tarafım tanımadığım insanlarla dolmaya başladı. Ne tarafa dönsem, ne tarafa ilerlesem birisine çarpıyordum. Hepsi suratlarında donuk ifadelerle üzerime geliyordu. Yere çöktüm ve yeni aldığı dondurmasının tadına bakmadan yere düşüren bir çocuk gibi ağlamaya başladım. Gözyaşlarımı sildiğimde etrafımdaki insanların gittiğini fark ettim. Ama onlarla birlikte kadın da gitmişti. Mutsuz, isteksiz, bir o kadar da yorgun eve döndüm. Bir an önce uyuyup uyanmak, doktoruma olanları anlatmak istiyordum. Ama güzel bir uyku uyuyamadım. Bugün duyduğum o sesi tekrar duyuyordum, aynı insanlar yine üstüme geliyordu. Korkuyla uykudan sıçradım, terden sıırılsıklam olmuşum. Tekrar uykuya daldığımda aynı manzarayla karşılaştım. Bir türlü peşimi bırakmıyorlardı. Uyumaktan vazgeçtim. Yataktan fırlayıp üstümü değiştirdim. Doktorla konuşmayı daha fazla erteleyemezdim. Kahvaltı etmekle vakit kaybetmeyip doktorun yanına gittim. Konuşmaya başladık. Kum saatindeki kum tanelerinin hiç acıması yoktu. Her tane, önündekini geçmeye çalışırcasına hızlı hareket ediyordu. Aralarında, hiç de tatlı olmayan bir rekabet vardı. Bu rekabeti görünce ben de hızlandım. Gördüğüm rüyaların üzerinde durmayarak kadını anlatmaya başladım. “Gözlerinin içine baktığımda, uzay boşluğunda süzülürken Dünya’yı seyrediyormuş gibi hissediyorum.” dedim. “Dudakları etçil bir bitki adeta. Her an beni içine çekecekmiş gibi yaklaşımdan korkuyorum. Saçlarının her bir dalgası, içine masum çocukları hapsedmiş alevleri andırıyor. Küçük bir çocuğun elinde tam kavrayamadan tuttuğu bir balon gibi her an havalanacakmış izlenimi

yaratıyor yürürken. Ama buna rağmen kendinden öyle emin ki o görüntüyü biraz olsun azaltıyor. Doktor; aslında sandığım gibi kadına aşık olmadığımı, yalnızca güzelliğinden etkilendiğime dair bir şeyler geveledi. Dediklerinin çoğunu dinlemedim, saçmalıyordu çünkü. Benim hissettiklerim basit bir etkilenmeden daha fazlasıydı. Sinirle çıktım doktorun yanından. Onu beklemeye, yine aynı noktaya gittim. Bu sefer yarım saat içinde gelmişti. Bir cesaret yanına gidip “Merhaba.” dedim. Naif bir şekilde yanıtladı. Daha önce de onu gördüğümden, kolyeden bahsettim. Böylece konuşmaya başladık. Yarım saat kadar ayaküstü konuştuktan sonra acelesi olduğunu söyleyerek ayrıldı yanımdan. Ne kadar doktora hala sinirli olsam da kum saatini doldurmak için tekrar gittim. Sanıyorum ki benzer şeyleri anlattım çünkü sabah konuştuklarımızdan pek de farklı şeyler söylemedi. Bundan sonraki görüşmelerimizde de hep aynı şeyleri söyleyeceğini tahmin edebiliyordum ama gitmeyi de bırakmadım. Beni ona çeken bir şey vardı sanki. Kadına çeken kuvvetli etkinin aynısı. Sürekli, artık yanına gitmeyeceğimi söyleyip duruyordum ama kendimi engelleyemiyordum.

Bu zamana kadar benim tek bir rutinim vardı. Her gün doktorumla görüşürdüm. Artık doktoruma ilaveten o kadınla da görüşüyordum. Günde en az iki saat. Ama görüştüğümüz zamanlarda yaptıklarımız aynı şeyler değildi. Bazen birbirimize kitap okuyor, dünyadan beraber ayrılıyorduk. Bazen sadece bir bankta oturuyor, birbirimizi seyredip konuşuyorduk. Sinemaya, tiyatroya, konsere, hatıta lunaparka gittiğimiz de oluyordu elbet. Onunlayken zamanın nasıl geçtiğini anlayamıyordum, sanki biz normal hızımızda hareket ederken kalan her şey on katı hızlanıyordu. Sadece saatler de hızlı geçmiyordu, günler de öyleydi. İki üç ay boyunca uykudaydım adeta. Tabii her uykunun bir uyanışı da vardır. Benim uyanışım çok ani oldu. Çok korkarak uyandım. Doktorum, anlamasam da sürekli iyiye gittiğimden bahsedip duruyordu zaten ve bir gün artık görüşmemize gerek kalmadığını söyledi. Dosyama kapatıp arkasındaki tozlu dosyaların arasına koydu. Hastanedeki tanıdığım kişilere veda edip yorgun günün kapanışını yapmaya eve gittim. Bu yorucu günün sabahında, artık doktora vaktimi harcamayacağıma göre kadınla daha çok görüşeceğimi düşünerek büyük bir sevinçle uyandım. Yanımdaki komodine bir bardak su almaya uzandığımda elime kolye geldi. Gagasında parıl parıl parıldayan, göz alıcı bir taş taşıyan kuşun kolyesi... Doktoru yanlış anlamış olmalıydım. Görüşmeye gerek kalmadı derken kadından bahsediyordu belki de. Öyle değilse bile bundan sonra doktorumla görüşmeyi kesemezdim. Kıyafetlerimi bile değiştirmeden, koşarak doktoruma gittim. Muhtemelen bundan sonra ilelebet doktorum kalacaktı.

SADIK ASLANKARA
MUZLAR

Bu ne, dedim anneme. Nasıl ışıldıyor nasıl sevinçli. Muz, dedi, muzumuzu kendi dalından koparıp yiyecez, düşün bir, düşün hele, kendi dalından, ellerimizle...

Sen koparıp yersin artık. Demedim tabii, ona bunu söyleyemem. Kadın bütün hayatını bana adanmış...

Köpek kulağına benzer kocaman yapraklar. Bayıldığımız muz, bu yapraklar, dallar arasında mı çıkıyormuş, diye sordum. Yaa, dedi. Bilmiş bilmiş konuşuyor. Az sonra çıkar kokusu. Kim bilir kimin evinden bir artık, kime yutturduğunu sanıyor, biz bizyiz şurada.

Öyleymiş, Akdeniz'in, adını da unutmuş, neresiye, bir ucundan getirmiş bilmem kim ablası. Bakış Güney olsun yeter, demiş, tutar tutar... Güleceğim, gülemiyorum. Muz okulda Akdeniz bitkisi diye öğretildi. Gel de inandır buna. Tutar tutar, diyor hep, arabaların arka camları önüne bırakılmış baş sallayan biblo köpekler gibi. Ne diyeyim, laf büyük yerden. O bir şey söyledi mi akan sular duracaktır.

Göreceksin bak nasıl şenlenecek onun. Yönü tam kibleye bakacak şekilde dikeceğim, sonra iki de kulhüvallahü, Enam, tamam. Şerbetlidir benim elim. Bak nasıl tutacak. İşte, yine de neşeli bir gün geçirdim; eğlentili dikme töreni, kim sevmez. Boş günüydü, başka gün nasıl olsun... Kimlerden bulduysa, kazma kürek, küçük bir kova... iki de komşu çağırdı... İkisi de erkek. Kadın yok. Neden hep erkekler arasında? Gıcık kapıyorum...

Sonunda dikim bitti; film de bitti, dı end. İlk, daha o akşam ayırdına vardım. Yatağıma taşımadan beni, perdeyi kapadığımda. Meğer bu perde nasıl da oyunlar doluymuş, neler edermiş de haberim olmazmış... Karagöz, Hacivat... Gölgelelerden bir ordu... Bir o tarafa yatıyor, sonra doğuruluyor, hadi bir de bu tarafa... Gerçi deli gibi saklandıkları yok, tırl tırl tırlanıp belli belirsiz dalgalanıyorlar, ama yine de film çevirir gibi oluyor...

Sonraki geceler farkına vardıkça notlar aldım. Sokak lambası yetiyor zaten... Hele ay vuruyorsa, televizyonu falan bırakıp perdeye dönüyorum, anneme de ışığı kapattırdım mı, tamam... Bakıyorum önde eşek, ardı sıra bir dizi deve çölde, kum tepeleri arasında hakkadak hukkadak yürüyorlar; yok yok yürümüyor-

lar da diz kırıp dönemeçler, dolambaçlar çizerek ilerliyorlar... Bakıyorum, köpek. Kulaklar davulun keçe külahlı tokmağı gibi şapada şupada sallanıp duruyor...Dili dışarda zavallımın... Tabii hayvanat bahçesi, ama gözünü kısıp ötekiyle baktığında sirk... İlkinde upuzun minare tozu boyunları, çimenle gökyüzü arasında doğrula eğrile başlarıyla zürafalar... Ötekinde atlar, yılan gibi kıvrılan yelpaze kuyruklarıyla çember çiziyor...Bitmiyor tavus kuşu oluyor, bir daha bakıyorum kepçe kulaklı, kütük kalınlıklı hortumuyla fil...

Kalınlı inceli bi dolu adam. Yedi cüceler, Red Kit, Daltonlar. Tommiks Teksas, hepsi bir perdede. Kurtla kuzu, Ali Baba'yla kırk haramiler, Keloğlan, Nasrettin Hoca, İncili Çavuş, öteki masallar, şunlar bunlar, hepsi akıyor perdede, film gibi...

Derken bir gün yıkılıverdi ağaç. Köksüzdü herhalde, yıkılıp devrildi. Ağzım açık öyle dondum, pencere önünde. Sonra bir ağlama; ağlamayayım dedim, ağladım. Engel olamadım; eşek gözler! Annenin gelmesine saatler vardı daha, ne yapacağımı bilemedim. Öteki komşular ayırına bile varmadı, ama asıl tuhaf olan onun da fark etmeyişi... Belki de normaldir. Onun gözü, eve dönüşte penceremde oluyor çünkü, bende. Ta uzaktan gözleşme kavuşması. Bu sevinci yeniden yaşamamız gerekiyor sanki hep. Oh be, dercesine. Gel, dedim, gel bak! Baktı boş boş bi an, N'olmuş, dedi. İyi bak, dedim, bir tuhaflık yok mu? Çevirdi başını, sonra küçük bir çığlık, kapıya seğirtti, soluğu avluda aldı. Hava artık

kararmıştı ama yine de görüyordum. Vah zavallım, biri bir şey mi yaptı yoksa, diye sordu karanlığın içinden. Sesi, içimi ürküttü. Bağırarak karşılık verdim: Gözümün önünde pat diye devrildi! Kendi kendine konuşur gibi ses geldi bahçeden: Faredir, belli, köklerini yemişler! Altı boşaldığı için devrilivermiş... Evet evet, herhalde böyle oldu...

Kayboldu annem, derken birkaç adam kazma kürekle bir kez daha pat küt, takır Tukur boğuşarak dikime girişti. Yumuşacık toprağı dua eder gibi tıpr tıpr basıp sıkılayan, fidanı, boynundan yatağına gömüp uykuya salan adımlar...

Gölgeler değişti ama. Hayvanat bahçesi dağıldı, sirk yıkıldı. Mutsuz seyirciler şimdi gölge perdesinde. Her gölge zafer kazanmış komutan, yayılıp kocaldı perdede. Sevindim tabii. Film kopmuştu, annem birleştirmeyi başardı. Soluk soluğa içeri girdi, o da gölgelerden biriydi. Nasılmış bak, her şey düzene kavuştu, gördün mü... Fareler niye saldırınsın ki, dedim. Onlar her şeyi yer, insanı bile, dedi annem. Kök ne ki? O hengâmede biri ayaklarımızın dibinden sıyrılıp kaçtı bile. Ne!? İrkildim. Fare mi gördünüz, diye haykırdım. Nasıldı? Sol kolunu uzatıp sağ eliyle bileğine dek gösterdi. Na böyle, kocaman, kedi yavrusu gibi, irice... Bana baktı bir an, Tüh, ben ne yaptım, dercesine. Korkma, dedi sonra. Fare de korkar insandan. Ama ne derler, aç it duvar delermiş, onu demek istedim. Korkayım deme, bizim evde fare kare yok! Her tarafı ilaçladım, sen de gördün...

Aç kaldığında saldırır mı insana? Kem küm etmeye başladı. Anladım, kıvrıracak, ne söylesin? Öyle duymuştum çocukken...

Ben fare görmedim. Çizgi filmlerden biliyorum onu. Fotoğraflarından bir de. Bıyıklı, kulaklı, kuyruklu. Dişleri de kocamandı galiba... Nereden geliyor fareler, diye sordum. Her yerden gelir ama bize gelmez, dedi, kestirip attı. Sen de pekâlâ biliyorsun bunu!

Mademki fareler dadandı, tutmaz artık, dedim, başımı yana çevirerek. Muzu aldığı kadına sorarmış, her derdin çaresi varmış, yeter ki bilesin, bilip anlataşın, derman ille bulunurmuş...

Bir yol, ulaşırmış yani. Öyle baktım. Bana bunu nasıl söylersin? Onda kaldı gözlerim, onun da ben de... Sonra da sarıldık gözyaşlarıyla; her zamanki işimiz...

Perde önünde oynak görüntülerle muz yine başladı gölge oyununa. Ama bu sefer kimi yerlerinden apansız bir fare çıkıyor. Filmin bir yerinde dikkatim dağılıyor, kopuyorum. Önüne geçemiyordum bir türlü. Karenin ortasında bana bana bakıyordu fare, gözlerini dikerek.

Ürperiyordum. Böyle muz ağacıyken pencere önünde, tırmanıp cansız köküne girerek oyuklar açmaz mıydı gövdemde?

Sabah koca saksı halinde pencere önüne yerleştirirken yakaladım elini, açtırmadım. Ben de açmadım zaten...

Unutmamış. İçine bir sap yaprağın oturtulduğu yarısı su, bir çay bardağıyla döndü annem: Bak sana ne getirdim? Gökkuşağına benzer renkleriyle kenarları tırtıl tırtıl bir çiltim. Yaprığı

Güzelmiş; Adı bu, ablam verdi, onda kocaman bir saksı var, orman gibi, sanırsın bir yığın kanarya kuşu konmuş, uzaktan bak, öyle, sev dur gözünle camgüzeline...

Önce başımı çevirdim, muzumun yerini bir çüce yaprak nasıl doldurur? Dil döküyor boyuna.

Ablam bir tırnak attı, kopardı yaprağı sonra daldırdı çay bardağına, bir avuç su üzerine, Al götür, dedi. "Ablam"larından da nefret ediyorum. İki yüzlü dalkavuk.

Baktım öyle. Görecekmişim, na şu gözlerimle. Bu bir damlacık suyun içinde yaprağı güzel hanımefendi önce bir gerinecekmiş sonra pıtır pıtır, süt mısırındaki mini minnacık dişlere benzer ak ışıltılarla ıhıcık şöyle milim kadar, göz görsün mü görmesin mi, kök çıkarmaya koyulacakmış... Ama dur bakalım hele, gözlerimi kırpmadan izleyecekmişim. Derken ertesi gün, o olmazsa ferdası gün ayan beyan görecekmişim...

O ablası denen, neden vermiş peki bunu; Sor bakalım, hadi sor, sor... Bu muz var ya, muz, hiç merak etmesin demiş, o da işte böyle kök salacak toprağa, yaprağı güzel gibi, yeter ki hep dua etsin, demiş... Kafadan kontak! Duayla hallolsaydı iş, ayağa kalkıp adım atmış, koşmaya koyulmuşum şimdiye... A muşmula, sen muzdu, yaprağı güzeldi, daldı, fidandı verene kadar cebindeki paraya kıyıp ameliyat ettirseydin, çözdürseydin bacaklarındaki bağı, hiç değil ağzı var dili yok şuncağızlar kadar gezinseydim dünya gözüyle, değil mi ama?

Ses etmedim tabii. Kaderime isyan ederim, anneme değil! Ya o da çıkıp kaybolsaydı, babamın asker ocağında birden buhar olup ortalıktan çekilişi gibi... Hadi bakalım...

Aldı beni bir merak, gözüm çay bardağına; yaprağı güzel de giyinmiş mi allı güllü fistanını, sonra geçmiş mi pencerenin pervazına, sanki

Çingene prensesi, bir de kurulmuş mu padişah edasıyla köşeye... Eh... Kalemin ucunu bir ona, bir ötekine tutuyorum, muza. Muz yine yıkıldı yıkılacak. Yaprığı güzel, sanki gizlice ona sesleniyor, moral, güç verip destek oluyor.

Bakışıyorlar, sakın ha, diyor yaprağı güzel. Yıkılmak, yenilmek yok! Böyle diyorlar mı gerçekten, bakışıp danışıyorlar mı, yoksa yarışa mı giriyorlar birbirleriyle?.. Bilsem ama bilmiyorum, masal kuruyorum; masal bu ya... Bir varmış bir yokmuş, bir muz ağacıyla camgüzeli çiçeği varmış... Biri başını doğrultup meyve vermez, öteki de kök salıp çiçek açamazmış...

Galiba ertesi gündü... Allah... Tırnak kırığı bir minik fiske. Gördüm, gördüm, kök veriyor!

Annem de yok, sabahın köründe çekti gitti yine. Yalnız cep telefonu var elimin altında, acil durum çağrısı. Bu da acil durum! Zıızt, bastım tuşlara çabucak, bunu paylaşmam gerekiyor mutlaka. Meşgule aldı. Böyle durumlarda çalıştığı yerden o arıyor beni. Hayrola yavrum iyi misin? Yaprığı güzel var ya anne, kök salıyor, vallahi, na şu kadcırcık, ama olsun, kök, bal gibi buz gibi kök! Rahatlıyor sesi, Bak, muz da böyle olacak, toparlayacak kendini, göreceksin...

Yaaa, ne zaman?

Hep gözlüyorum, gözüm bu ikisinin üzerinde; bir muzda bir yaprağı güzelde. Ama dalıp kalsam muzda veya başka yöne bakarken çeviriversem başımı ne göreyim: Dikiş ipliğine benzer incecik, bir minik ak püskül daha yaprağı güzelin alt ucunda bir yerlerinde. Sakallı dede.

İlkokuldayken fasulye, nohut çimlettirmişti öğretmenimiz. Bu da ona benzeri. Ne heyecan!

Hoş oluyor tabii, okul günlerini anımsatıyor. Işıltılı yıldız kuyruğu gibi. Yok yok, tee tepede uçak geçerken ardında bıraktığı sim. Hepimiz birbirimizle yarışırız fasulye, nohut sürgünleri için...

Sonunda anladım, ne ben umurundaydım yaprağı güzelin ne de muz. Varsa yoksa kendisi.

Çay bardağı da doldu taştı zaten. Dilenci sakalı püsküllü kökten çok morlu kırmızılı fistanlıya görünüp dikkat çekiyor daha çok. Süslü deli kız.

Pencere önünü böyle işgal ederse dikkatimi dağıtacağından korkuyorum. Son zamanlarda muzuma pek ilgi gösteremez oldum, ona bakacakken birden yaprağı güzele dönüyor başım.

Annem cam kavanoz getirdi, büyükçe, yassı, çay bardağına sığmayınca bu dilber. Yerini değiştirdik birlikte. Böyle daha güzel oldu; kavanozda. Işıltısı, gülüşü bol. Bu arada ihmal ettim tabii muzumu. Ama bakıyorum, her geçen gün biraz daha sararıyor sanki, palmiye sallançlıları gibi rengini de atıyor mu... Mutfaktaki hasır yaygımız gibi life dönmüş gölge ustası yaprakları lime lime. Kuruyor mu bu, kuruyor anne, ben yanıyorum.

Belki her hali deyiveriyor ama biz anlamazlıktan geliyoruz. Yaprağı güzele hiç mi hiç ilgisi kalmamış, hayat bağları kopmuş, belli. Ben ayakta duramıyorum, o duruyor da ne yapıyor, ağız dolusu yalan dolan. İlindeki gibi yıkılacak yine...

Artık saksıya yerleştirmek gerekiyormuş bilmem kim o kadına göre, koltukaltı yanında getirdiği topraklı saksıyı koyarken önüme böyle söylüyor. Eee, yeni bir heyecan tabii. Haydii, annemle bir olup minicik çukur açıyoruz saksıda. Tören iyi geliyor bana. Ellerimiz çarpa çırpa, parmaklarımız girişe çekişe kavanozdan çıkarıp yaprağı güzeli, yerleştiriyoruz yeni yuvasına... Ayaklarımızla tepeler gibi parmaklarımızla minik dalın çevresini tıp tıp trampetleyip sıkıyoruz zavallının boğazını.

Oh, iyi oldu, diyor. Yaşayacak değil mi, diye gözlerini arıyorum. Bakışları kaçamak değil.

Yaşayacak tabii, diyor. Muz gibi değil yani, hıı? Biraz kaçamak mı ne. Tabii, tabii...

Rengarenk giysisiyle yeni evine yerleşti ya bizim pencere güzeli, muza döndüm bir daha:

N'olucak bunun hali böyle?

Sabah pencere önüne ıhtırken annem, ikimiz de döndük kaldık; muz, kağıt kadar kalmış gövdesiyle yerdeydi yine. Birbirimizin gözüne bakamıyorduk. Demek ki akşam, rüzgârda...vadesi bu kadarmış, falan bir şeyler geceleri, sonra birden sesini yükseltti.

Kör olmayası fareler, hep onların yüzünden! Görsen yol yol yapmışlardı köklerin arasını.

Dehlizler, kanallar neler, nasıl? Ağlar gibi oldu. Kıymasaydınız, hepsini oğlum götürecek değildi ya, sizler de yerdiniz! Sonra kâkül inen başörtüsünü çenesi altında ilmekleyip adeta fırladı. Evden kaçtı gibi geldi bana. Evden mi kaçtı, benden mi?

O gün bitmek bilmedi bir türlü. Pencere güzeline her bakışında göz süzüp kasım kasım hava atıyormuş gibi geldi bana. Ne diyeyim, muzun ölümüne sevindi sanki terbiyesiz.

Yoksa ben de mi öyle yapsaydım? Fareler yiyip bitirmişti madem, başka avlulara gidecek demekti, karınlarını doyurmak için. Pencerem de hep kapalıydı şu son günlerde.

Akşam, önce sesi girdi odaya annenin, sonra kendisi: Muzcu geldi, muzcu! Elinde bir dizi muz, bak beri, muz var ya, sen üzülmeysin diye, yavru muzun yerine de meyve vermiş... Bilmem kim, yine o kadın yani, bana göndermiş bir hevenk muz, yeşili koyulup da belermemiş bile.

Dudaklarım gülücükte, gözlerimse hüzne bakıyor. İstersem pazara çıkıp muzculuk bile yaparmışız. Bak şuna: Birlikte tabii...

Getirdi, kucağındakini döküverdi önüme. Avlu, karanlıkta yavru muzun boşluğunu daha da çoğaltıyordu oysa. Yaprağı güzel, gece karanlığına karşın ampul altında ışıltılı ışıltılı yanıyordu, kafirin kızı.

Farelere meydan okumalıydım... Bütün muzları yedim arka arkaya...

NİSAN ÖZCAN

YORGUN FİKİRLER

Yüzümün sağ yanını kaplayan yastığı ve sırtımdaki yorganın tatlı ağırlığını hissetmeye başladım. Bir yandan da kulaklarımda alarmımın korkunç sesi yankılanıyordu. Gözlerimi açmadan alarmı susturmaya yeltendim. Ellerimi komodinin üzerinde savururken birkaç eşyanın devrildiğini işittim. Ardından kulaklarımı çınlatan ses kesildi. Rahatlamıştım, odamın sessizliği içime huzur dolduruyordu. Yataktan kalkmaya ne niyetim ne de halim vardı, bedenimin her köşesi ağrıyordu. Uykuya dalmamak için gözlerimi hafif aralık tutarak yatakta kalabileceğimi düşündüm. Göz kapaklarım ağırlaşıyordu ama ben gördüğüm nesnelere tanımlamaya çalışarak uykumu dağıtıyordum. Komodinime baktım; neleri devirmiştim? “Oda biraz daha aydınlık olsaydı eşyaları daha net seçebilirdim.” diye geçirdim içimden. Yine de nesnelere silüetlerini görebiliyordum. Zannedersen şu büyük karaltı gece lambamdı, onun hemen dibinde de biblolarım duruyordu. Biblolarım annemle gezerken gördüğüm güzel mağazaların vitrinlerini andırıyordu. Sanki küçülüp komodine çıksam onların arasında da mutlulukla gezebilirdim. Ah bir de merdivenim olsa...

Gözlerimi aniden açtım. Uykuya dalmamam gerekiyordu fakat yorgunluğum yataktan kalkmama engel oluyordu. Saç derim acıyor, başım zonklıyor ve bedenimin her yanı ağrıyordu. Vücudum bile uyumamı emrederken beni yataktan çekip çıkarmak kimin haddineydi? Saat henüz altı buçuğa gelmek üzereydi ve hava tamamen karanlıktı. Nadiren de olsa sokaktan sesler geliyordu. Kim sokağa çıkardı ki böylesi bir saatte? Sanırım binanın önünden iki adam geçiyordu. Alışık olmadığım bir ağızla konuşuyorlardı. Belki de yan sokaktaki inşaatın işçileriydi bu adamlar. Onların kim olduğu düşünürken yüzüm hala sağa dönüktü. Gözlerimse

masa lambamın kenarındaki şekilsiz karaltıya dikilmişti. “Buruşturup kenara koyduğum bir kağıt parçası...” diye düşündüm. Oysa daha dikkatli baktığımda beşlik bir kağıt paraya baktığımı anladım. Dün akşam eve dönerken mısır almış, para üstünü de bir kenara fırlatmıştım. Okul çıkışlarında közlenmiş mısır yemek ne de güzel oluyordu. Serin havalarda mısır kokusu eşliğinde yürümek en büyük zevklerimdendi.

Pencereden soğuk giriyordu. Yorganımı dudaklarımın biraz üzerine kadar çektim, gözlerim parada asılı kalmıştı. Günlük hayatım hakkında düşünmenin beni gerçekliğe yaklaştırabileceğine karar verdim. Bilinçli bir şekilde dün yaşadıklarımı aklımdan geçirmeye başladım: Sabahleyin annemden biraz para alıp okula gitmişim, dersleri pek dinlememiş, tenffüslerde gülüp eğlenmişim. Okuldan sonra attığım her adımda sağ cebimdeki parayı hissederek yürümüş, o parayla alacağım mısırı düşlemiş ve mutlu olmuşum. Önüme birkaç arkadaşımı da katıp kendi hayatımın büyüsüne kapılmışım. Akşama doğru o büyüye peşime takıp evin yolunu tutmuşum. Porsuk’un kenarından geçerken de közlenmiş mısır almıştım. Ben para üstünü cebime tıktırırken mısır tezgahının yanına kıyafetleri yırtık bir çocuğun geldiğini anımsıyorum. Benden birkaç yaş küçüktü, esmerdi ve üstü başı yırtık bir haldeydi. Bir yanılla çok öfkeli gözükten bu çocuk mısırcıyla oldukça kaba konuşmuştu: “Bana da versene!” Bunun üzerine mısırcı bezgin bir ifade takınmış, çocuğun avuçlarına yarım bir mısır tutuşturmuştu. Çocuk da bir canavar gibi saldırmıştı mısıra. Bütün taneleri ağzına yüzüne bulaştırmıştı. Onun soluksuz mısır yiyeşini tiksinerken seyretmişim.

Bazı şeyler vardır ki günün akışı içerisinde savrulur gider. Geride bıraktığımız günlerde üzerinden atladığımız binlerce an saklıdır. Yazık değil midir o anlara, o durumlara, o bakışlara? Bu soruyla birlikte vücudumu derin bir stres sardı. Uykumdan sıyrılmamı sağlayan düşlerim de artık kaybolmuştu. Geriye o bakış kalmıştı. Beynim dün dikkatimden kaçmış olan bir ana odaklanmıştı: Mısır tezgahına yanaşan çocuğun öfkeli bakışları ve küfür edasıyla sarf ettiği sözler... Esmer çocuğun öfkesinde açlık vardı. Bedensel bir açlıktan bahsetmiyorum; mısıra duyulan açlığın ötesinde, mısıra ulaşmaya duyulan bir açlık. "Cüretkarlığının sebebi de bu olsa gerek." diye geçirdim içimden. Ben asla böyle bir cüretkarlığa erişemeyecektim. Yumuşak çarşafar arasında büyüyen kızlar öfkesini çırılçıplak yaşayamaz. Zaten rahat yatağında büyürken nasıl görecektim ki çıplak öfkeyi, çıplak cüreti, çıplak açlığı... Oysa o benim gibi değildi. Bu yüzden mısırı da bir canavar gibi yemiş, hiç utanmamıştı. Ben de ondan tiksinimiş ve tasasız adımlarla evime gitmiştim. Peki, çocuk ne yapmıştı?

-O da kendi evine gitmiştir herhalde.

-Evi var mıdır?

-Belki de küçük bir evde kardeşleriyle yaşıyordur.

-Soğuğu seviyor mudur? Ben hiç sevmem, nefret ederim üşümekten.

-Belki soğuğa alışkındır. Hatta yağmurun yağışı onun için sıcak bir duşa eşdeğerdir.

Uygunun pençesinden sıyrıldım. Ne ara böyle dalmıştım? Hala yorgundum ve hala saç diplerimde bir ağrı hissediyordum. Gözlerimi anneme çevirdim, yatağımın ucundaki aynada saçlarını kurcalıyordu. Kısacıktı saçları. Küçük bir bedeni ve gergin bir suratı vardı. Yüzüme bakmaya bile yeltenmeden "Geç kaldın." dedi. "Servisi kaçırmışsın. Ben olmasam uyan-

mayı bile beceremeyeceksin." Pencereye baktım. Hava aydınlanmıştı. Günün sıcak, umut dolu, neşeli ve meraklı aydınlığı odamı dolduruyordu. Tahminimce birkaç saattir uyuyordum. Hatta hala düş görüyormuş gibi hissediyordum. Durduramadığım görüntüler kafamda canlanıyordu: Közlenmiş bir mısırı afiyetle yediğimi hayal etiyordum. Sonbaharın en güzel günlerinden birinde bedenime mısır ile şifa veriyordum. Sulu sulu, taze taze, tane tane, sıcacık... Birkaç leziz ısırık alıyordum mısırdan ama boğazımda bir düğüm oluşuyordu. Kafamı sola çevirdiğimde mısırina saldıran çocuğu görüyordum. Onu seyrederek kendimden tiksiniyordum. Birlikte saatlerce öylece oturuyorduk.

Görüntüler kafamdaydı, bakışlarımsa tavana sabitlenmişti. Annemi ancak göz ucuyla görebiliyordum. Saçlarıyla uğraşıyor, aynaya bakıyordu. Aniden bana döndü ve yatağımın başucuna oturdu. "Neden kalkmıyorsun? Bir şeyler var sende." dedi profesyonel bir hüznle, bir görev mahiyetinde. Hafifçe doğrulmaya çalıştım ama pek başarılı olamadım. Annemin yumuşak dudaklarını alnımda hissettim. "Hastasın sen, ateşin var." Üzerimdeki yorganı çekti, bedenim buz kesmişti. Biliyordum ki biraz sonra alnıma soğuk bezler konulacaktı ve tadını sevmediğim ilaçlar içmem gerekecekti. Bu senaryo beni rahatsız etse de içimde büyük bir ferahlık hissediyor, gülüyordum. Umursanacak bir şey yoktu! Düşüncelerim uykulu ve hasta bir bedenin abartılarından ibaretti. Yani hiçbir zaman öfkeli, sefil bir çocukla yan yana mısır yemeyecektim. İnsan böyle saçmalıkları ancak ateşi varken düşünebilirdi. Günün bazı anları yorganımın altında yok olmalıydı, kimse yatakta debelenmeliydi. Sanırım doğduğumuzda kulağımıza fısıldanan da buydu: Keenlemyekün.

RİFAT GÜNDAY

**RUMELİ'DE OSMANLI İZLERİNİ ARAMAK -3
(LUBYANA, ÜSKÜP, OHRİD, MANASTIR)**

Avrupa Bilim, Tarih ve Kültür Projesi için Balkan güzergâhına doğru, Eskişehir'den 30 Haziran 2018'de otobüsle yolculuğumuza başladık. Rotamız; Sofya, Belgrad, Budapeşte, Bratislava, Viyana, Münih, Zürih, Cenevre ve Venedik'ten oluşuyordu.

Lubyana Nehri'nin yeşillikler arasındaki tertemiz, parlayan görüntüsü ilk dikkatimizi çeken şey oldu. Porsuk gibi küçük ancak pırıl pırıl ve etrafı yeşillikler içinde, muntazam binaların sıralandığı çok güzel bir yerdi. Slovenya 2 milyon nüfuslu, Avrupa Birliği'ne giren ilk Yugoslavya ülkesidir. İkinci dikkatimizi çeken şey ise yüksek bir tepede yer alan eski kaleydi. Zaman darlığımız olduğu için kaleye çıkamadık. Lubyana Nehri üzerindeki Dragon Köprüsü'nde biraz oyalandıktan sonra büyük bir kilisenin bulunduğu meydana geldik.

Gotik tarzda olan kilisenin çok eski bir tarihi olduğu hemen anlaşılıyordu. Kafelerle dolu olan bu meydana "Preşeren" ismi verilmiş. Meydan, ismini Sloven şair France Preseren'den almış. Sonrasında ise meydanın ilerisinde kurulan pazara uğradık. Pazarda bulunan tüm meyve ve sebzelerin organik olduğunu öğrendik.

Lubyana'nın yeşillikler içindeki düzenli tarihi dokusu korunan sokaklarını dolaşırken rehberimize burada Osmanlı'dan bir kalıntı olup olmadığını sordum çünkü burası Dalmaçya Akınları'na meydan olmuştu. Rehberimiz, burada herhangi bir Osmanlı kalıntısına rastlamadığını söyledi. Pazarı geçtikten sonra gözüme bir bina takıldı. Binanın yerleşkesi bana avlulu külliye biçimlerini çağrıştırdı. Rehberimiz; orasının festival merkezi olduğunu, bizi ilgilendiren bir şey olmadığını

söyledi. Zemin katını dolaşırken gözüme kavuk ve kılıç resimleri takıldı. Tabloda, Osmanlı Ordusu'nun Lubyana'ya girişi resmedilmişti. İşin ilginç yanı ise 1948 yılında yapılmış olmasıydı. Ressam, yaklaşık 500 sene önce yaşanmış bir olayı resmedebilecek sözlü bir tarih içerisinde yetişmişti. Bizim Rumeli belleğimiz yok olmuş olsa da onların bu muazzam tarihi olayı hatırlayıp sanata aktararak bize anlatmışlardı. Bu tabloyu çok araştırmama rağmen herhangi bir yerde rastlayamadım.

Bu güzel şehri geride bıraktıktan sonra kültürel etkinliklerimizin yapılacağı Makedonya'ya doğru yolculuğa başladık. Sabaha karşı bizi Şar Dağları karşıladı. Bu dağları görünce aklıma Makedonya dağlarında geçen varoluş mücadelemizin neden zor geçmiş olduğu geldi. Sabahın erken saatlerinde Üsküp'e geldik. Üsküp Kalesi, ünlü şairimiz Yahya Kemal'in şehrine heybetli bir şekilde hâkim durumda. Kral Filip'in ve Büyük İskender'in ülkesi, Türk topluluklarının kısa hâkimiyetinden sonra Doğu Roma'nın eline geçmiş.

Osmanlı, 1. Kosova Zaferi'nden sonra Makedonya'yı fethetti. Ülke, Üsküp Sancağı olarak adlandırıldı. Bu topraklar da diğer Balkan toprakları gibi 1. Balkan Savaşı'nda elimizden çıktı. 1991 yılında Yugoslavya'dan ayrılıp bağımsız olan Kuzey Makedonya'nın başkenti Üsküp'ün ortasından Vardar Nehri geçmektedir. Nehre doğru yürüyünce Fatih Sultan Mehmet Köprüsü'nü görüyoruz. Burada Taş Köprü olarak adlandırılıyor. Sonra sırasıyla; sanat galerisine çevrilen Davut Paşa Hamamı, Mustafa Paşa Cami, 19. Yüzyıl mimarimizin örneği Vilayet Konağı ve postane binalarını inceledik.

Üsküp'ten sonra Ohrid'e geldik ve festival otelimize yerleştik. Festival ertesi gün olduğu için öğrencilerimiz bugünü hazırlanmakla ve göl etrafında dinlenmekle geçirdiler. Ertesi gün çarşı turuyla Ohrid'i gözlemledik ve akşamki festival için ekibimizi hazırladık. Türk bayrağımız ve okul flamamızla festivalde Türkiye'yi temsil ettik.

Dönüş rotamızdaki en önemli duraklarımızdan Manastır'a geldik. Manastır; Baba Dağı eteklerinde, Pelegonya Vadisi'nde akan Dragor Nehri kıyısında kurulmuş, Kuzey Makedonya'nın ikinci büyük şehri. Atatürk'ün öğrenim gördüğü Manastır Askeri İdadi binası şehrin aşağı kısmındaydı. Bu yüzden şehre uğramadan doğrudan İdadi binasına geldik. Osmanlı'nın en büyük ve modern askeri lise binası olarak inşa edilen bina, hâlâ askeri müze olarak kullanılıyor. Atatürk'ün 1896-1899 yıllarında öğrenim gördüğü sınıf tespit edilemese de bir sınıf "Atatürk Sınıfı" olarak TSK tarafından düzenlenmişti.

"Aziz Atatürk;

Büyük Türk milletinin özgürlük ve bağımsızlığına hizmetini saygıyla yâd ediyoruz. Vatan sana minnettar olacaktır. Türk milletini ebediyete kadar yaşatacak, bu mücadeleyi hep saygıyla hatırlayacağız.

03.07.2018

Rifat Günday – Eskişehir Anadolu Lisesi adına"

EAL olarak, saygılarımızı sunarak Manastır'dan ayrıldık. Böylece, büyük bir projeyi tamamlamanın huzur ve mutluluğuyla ertesi gün Eskişehir'e döndük.

GÜNEY TOKSAL

GÜLPEMBE DENİZ MAVİ

Sabah sabah telefona gelen mesaj uyandırdı Güneş'i.

-İki saat sonra buluşuyoruz, acele et! Hadi hadi!

Murat yine neyin peşindeydi acaba? Önemli bir konu vardı belli ki. Yoksa ilk mesajı bıkıp usanmadan anlatmaya çalıştığı aşkının mesajı olurdu ve işte bir mesaj daha:

-Günaydın "Sevdiğim" demek isteyip diyemediğim... Günaydın...

Evet, işte bugünkü kavga sebebi. Tükenmeyen bir sevdaydı bu ikisinininki. Bazen yıldırıyor, bazen güldürüyor. Bazen ağlatıyor, bazen umutlara yelken açıyor.

Bir kot pantolon, bir gömlek bir de rahat ayakkabı bu günün temposu için uygundu galiba. Buluşmaya tam zamanında gitti. İşte Murat ve Deniz gelmişlerdi. Her zamanki gibi masada çaylarını yudumluyorlardı. Oldukça telaşlı görünüyorlardı. Güneş neşeli bir şekilde "Günaydın!" diyerek boş sandalyeye oturdu. Eski dostları aynı anda kafalarını kaldırıp ona baktılar. Gökhan cebinden çıkardığı küçük bir fotoğrafı hızla masanın üstüne koydu. Gazeteci olma hayalini gerçekleştirdiğinden beri olaylara karşı çok duyarlı olmuştu. Bu heyecanı arkadaşlarına da yansıtıyordu. Deniz olaylara daha mantıklı ve sakin yaklaşıyordu. Onun hayali de iyi bir polis olmak ve sevdiğine kavuşmaktı. Ancak inşaat işiyle uğraşan ve parayı çok seven babası buna izin vermemişti. İşlerini devam ettirecek ve aklındaki kızla evlenecek inşaat mühendisi bir oğula ihtiyacı vardı. Amacına ulaşmak için ise maddi ve manevi tüm gücünü kullanıyordu. Deniz istemeyerek okulun son sınıfına kadar geldi. Mühendis oluyordu.

Güneş fotoğrafı eline alarak anlamsız bakışlarını Murat'a dikti.

-Kim bu?

-İsmail... Kaybolan hukuk öğrencisi. Abisi gelmiş memleketten. Her yerde kardeşini arıyor. Bu fotoğrafı ondan aldım. Gazeteci olduğumu söyleyince benden yardım istedi.

Güneş daha yeni atanmış bir öğretmendi. İlk görev yeri Kahramanmaraş'tı ve ilk öğretim yılını tamamlamanın gururunu taşıyordu. Beş yıl önce bir eylemde tanıştığı Deniz ve Murat, onun içindeki maceracı, idealist, asi kişiliği ortaya çıkarıyorlardı. Bu nedenle başları beladan kurtulmuyor, memleket sevdası uğruna yaptıkları birilerinin canını yakınca kabak yine onların başına patlıyordu.

Fotoğraftaki çocuğu yaklaşık bir hafta önce karşı masada görmüştü. Bir ara takip ettikleri bir grup öğrencinin yanında İsmail hemen fark ediliyordu. Hiç konuşmadan yanındakileri dinleyip kafasını sallıyordu. Güneş hatırladıklarını özenle ve aceleyle anlattığında Deniz:

-Bunlar hiç vazgeçmiyor. En başarılı gençleri kandırıyorlar. Parayla, tehditle ikna edip götürüyorlar. Ters giden bir şeyler var diyoruz inanmıyorlar bize. Bilgi alabileceğim kişileri arayacağım.

Babasının iş çevresini ve bağlantılarını sevme de bu tür durumlarda her işi yapan kişiler tanıyordu. Başlar belaya girdiğinde de onları -kimse duymadan- kurtaran kişilerdi bunlar. Yarım saat içinde bir mesaj geldi Deniz'in telefonuna. Umutsuzca adrese gittiklerinde aradıkları kişinin kendi isteğiyle yurt dışına gönderildiğini, her şeyin yasalara uygun olduğunu söyleyen yurt yetkilisiyle karşılaştılar. Yine ters giden bir şey vardı.

Son yaşadıkları olay üç arkadaşı üzmüştü. Kendilerini yenilmiş ve yalnız hissediyorlardı. Deniz için hayat daha zordu. Çünkü ailesi evlenmesi konusunda fazlaca baskı yapmaya başlamıştı. Sevdiceği kabul etse her şeyi bira-

kıp gideceklerdi ama o da cesur değildi. Murat ise artık aşkını kendi yaşamaya karar verdi. Kendini çok sevdiği işiyle avutabilirdi. Büyük gazetelerde şansını deneyecekti. Zaten kavuşursa büyü bozulurdu. Bir de temmuz güneşi vardı ki alabildiğine kavuruyordu yeryüzünü. Deniz ve Murat yine o büyük ağacın altında, buluşma masalarında çaylarını yudumluyorlardı. Tabi ki yine Güneş'i bekliyorlardı. Güneş hep geç kalandı çünkü. Ama zaten olacakları bilse yine geç kalırdı, defalarca geç kalırdı ve zamanı o ağacın altında dondururdu. Kendini sandalyeye yavaşça bırakan Güneş önündeki su şişesini açtı. Lıkırdatarak, tadını çıkararak içti ve:

-Gidiyorum dostlar bir ay yokum. Kardeşimin yanına gidiyorum. İzmir'e yolunuz düşerse arayın beni.

Murat'ın içine yine sevda ve özlem çöktü, başka bir hüznün çöktü. Derin bir "of" çekti. Kısa süren sessizliğin ardından Deniz:

-Sevdiğimi istemiyor babam. Ortak olacağı adamın kızıyla evlendirecek beni. Siz döndüğünüzde her şey değişebilir. Belki evlenirim, olmazsa ölürüm... Zaten ben ya memleket sevdasından ya sevdiceğimin sevdasından ölürüm. Zaten sevdiğim de memleket kokuyor...

Gözleri aynı noktada buluşan üç arkadaş acı acı gülümsedi. Sohbetlerine ayrılık hüznünden başka bir hüznün çökmüştü. O sıcakta ruhları üşüdü, ürperdiler bir anda. Güneşi evine bırakırken son kez dinlediklerinden habersiz, şarkılarını dinlediler sessizce. Barış Manço söylüyordu o eşsiz sesiyle:

-“Sen gülünce güller açar gül pembe, bülbüller seni söyler biz dinlerdik Gülpembe “

Sıcak bir ağustos gecesini. Öylesine bir gece değil, 17 Ağustos gecesini... Bir kâbus gibi, çok ağır bir geceye uyandı Güneş. Feryatlar; televizyonlardan, sokaklardan yükseliyordu. Deprem olmuştu. Güneş, İzmir'de depremi hissetmemişti ancak sevdiklerinden, ailesinden haber alamıyordu. Eskişehir'de de çok şiddetle hissedilen depremin haberini ancak tele-

vizyondan alabiliyorlardı. Ertesi gün ailesiyle konuşabilen Güneş yola çıkmak için hazırlandı, ilk fırsatta memleketine ulaştı. Eskişehir'de sadece bir bina yıkılmıştı ve can kayıpları vardı. Onun dışında görünürde depremin bir etkisi yoktu. Bu Güneş için bir teselliydi ama bir türlü arkadaşlarına ulaşamıyordu. İkinci gün merak içinde buluştukları ağacın altına gitti. Yol boyunca sürekli bahaneler buluyor, iyi düşünmeye çalışıyordu. Ohh işte Murat oradaydı, arkası dönük şekilde oturuyordu. Kafası omuzlarının arasında kaybolmuş gibi öne doğru eğilmişti. Deniz yoktu, o da geç kaldı demek ki.

-Murat ben geldim... Murat?

Cevap alamayınca sandalyeye oturdu yavaşça. Arkadaşının elleri yara içindeydi, ne olmuştu? Murat'ın gözlerine baktığında içi üşüdü Güneş'in, buz gibi oldu. Gözlerindeki, ellerindeki, yüreğindeki acıyı o anda hissetti. Gözlerini kocaman açarak sessizce sordu:

-Deniz... Deniz nerede?

Murat kalktı ve Güneş'in elinden tuttu. Hiç konuşmadılar, sadece yürüdüler... Sessizce yürüdüler sadece. Bir enkazın yanına kadar yürüdüler. Murat:

-Deniz burada bak. Babasının yaptırdığı evin enkazından ellerimle çıkardım onu. Zorla evlendirdiler ve bu eve yerleştirdiler onları. Üstelik binanın altındaki dükkânı satabilmek için kolonlarını yıkmışlar. Deniz'in hayatını yıktıkları gibi. Onu bulduğumda gülümseyordu huzurla. Bir elini sıkıca kapatmıştı. Parmaklarının arasından yavaşça bu fotoğrafı aldım bak. Demişti ya, "Ya memleket sevdasından ya da sevdiceğimin sevdasından ölürüm ". Sence hangisinden öldü?

Enkazın yanına çaresizce diz çöken Güneş, Murat'ın elindeki fotoğrafı parçalara ayırarak boşluğa savurdu...

- Deniz memleket sevdasından öldü. Onun sevdiceği zaten memleket kokuyordu.

ÇINARALTI

DOSYA:

TARIK BUĞRA

TARIK BUĞRA

YARIN DİYE BİR ŞEY YOKTUR

Kendimi hafifçe heyecanlı hissediyordum: Bir sürü sigara içmiştim; son olsun diye bir tane daha yaktım. Bu biter bitmez yatağa girmeliydim: Yarın vücudum dinlenmiş, zihnim açık olmalıydı.

Sıgarayı içerken Hâmid'den ve mesela bir Davalacıro diskuru veya Ankara'nın ünlü eleştirmecisinden, kendi diliyle yazılmış bir söyleşi okuyayım dedim; ama baktım ki heyecanım bütün anlayışsızlığımı seferber etmiş ve ben en açık alay unsurlarını bile atlayıp geçiyorum, hatta kabalaşacağım; bıraktım.

Bu heyecan, şiddetle ihtiyacım olan uykuyu gocundurabilir, onu nasıl defetmeli?

Islık çalayım veya bir türkü mırıldanayım dedim; ama ortaya yeni, yâni içime doğuveren besteler çıktı: yarına bağlı ihtimallerin, yarın olabileceklerin besteleri... Ve ben, bu arada, sigarayı tazelediğimi gördüm. Sinirlendirici bir şey... Bu sigaradan ne umuyordum yâni? Uyku masa başında gelecek değildi ya? Hem de ışık böyle pırıl pırıl yanıyorken?

Daha ikinci çekişini yaşayan sigarayı geberttim, ışığı söndürdüm, yatağa girdim ve Allah'ı hatırladım; bana uyku ihsan eylesin diye.

Uyumazsam çok kötü olacaktı; hemen uyumalı idim. Bunun için de uykuya en elverişli durum ve şartları gözetmem gerekti: Midemi gözeterek sol yanıma uzanmış ve heyecanımı yatıştırarak bir konu aramaya başlamıştım. Çok geçmeden kalbimin de sol yanda olduğunu hatırladım, sağa döndüm. Bedenim böyle daha rahattı, ama kafamda bir eksiklik var gibiydi: Kafam gözlüğünü unutmuş, biri iyice miyop, öteki iyice hipermetrop bir çift göz gibi, utangaç bir panik içindeydi... Evet, kafam.

Ve, kafam kendi kendini zorladı, sebebi buldu: Sol yana yatarken çevirdiği film kopmuştu. Ekledi:

Film bir tabiat manzarası idi ve bu benim eski bir yöntemimdi: Uykunun altın olduğu asker-

lik günlerinde onun sâyesinde pek iyi sonuçlar elde etmiştim; on dakikalık molalarda bile mışıl mışıl uyurdum. Rastgele bir yere şöyle uzanır, doğduğum kasabayı, bu kasabadaki kocaman çınarlı bir tepeyi düşünür, ovanın bu tepeden görünüşünü düşünür, böylece de sinirlerim gevşemiş, rahat ve mahzun, dalar giderdim.

Bu bir kanundu; çünkü her denenişinde aynı sonucu verirdi. Ama işte şimdi iflas ediyordu; işe yaramıyordu:

Eskiden ve bütün hallerde orayı düşünmek yeterdi bana. Şimdi ise o çocukluk kasabamda olmak istiyor, başka hiçbir şeyi değil, ancak ve yalnız bunu istiyordum.

Durum böyle olunca da, bu kalleş sıla özlemi ni söküp atmaktan başka yol yoktu; ben de böyle yaptım. Böyle yaptım ama ufukta uykuya benzer, hatta uyku habercisi bir şey görünmüyordu; ufuk bile görünmüyordu: Ufuk, bir toz duman ardında, atomik bir hızla kaynaşan öfkeler, kızgınlıklar, kırgınlıklar, hoşlanışlar, tiksintiler, umutlar, umutsuzluklar, sevgiler ve acılar ardında eriyip gitmişti.

Beni çileden çıkarabilirdi bu: Yeniden sol yanıma döndüm. Ve bütün bu yüzleri, bu anışları, bu düşünceleri sağ yanımda bırakayım dedim... Bırakırım umdum. Ne çare ki, bunların pek çoğu da benimle birlikte sola üşüştüler. Ben de, o zaman, bir hiç değilse yarım sigara içmenin iyi olup olmayacağını düşünmeye başladım. Bu arada aklıma içtiğim sigaraların sayısını bulmak sevdası düştü: uzun uzun uğraştıktan sonra, ikindiden bu yana içtiklerimin sayısını tam ve kesin olarak bilmek zorunda olduğumu anladım; yoksa içim bir de bu yüzden mıncıklanıp duracaktı.

Bir paket bitmişti. Bunu biliyordum. İkinci de ne kadar kaldığını, yâni ne kadarını içtiğimi anlamak için kalktım, ışığı yaktım: Pakette sekiz sigara vardı. Demek ikindiden bu yana otuz iki sigara içmişim. Elimde olmadan, "patla" dedim. Sonra da, avunayım diye, bir sürüsü

otlakçılara gitmiştir diye düşündüm. Ama aksine, aklıma hep arkadaşlardan içtiklerim geliyordu. Bu işte bir çıkar yol göremeyince yatmaya karar verdim. Masadan kalkarken gözüm yine sigara paketine takıldı ve ben, sigaraları lâf olsun diye bir daha sayınca, yedi tane olduklarını gördüm. Şaşılacak bir şeydi bu; çünkü daha az önce sekiz saymıştım. Allah Allah diyerek sigaramdan derin bir nefes daha çektim ve saate baktım: Akreple yelkovan, sarmaş dolaş, tek çizgi! Telâşlandım, sigarayı, ışığı söndürdüm. En geç yarım saate kadar uyumalı idim. Uyuyamazsam çok kötü olacaktı.

Yatağa girerken, bir dergide okuduğum “sayı sayma usûlü”nü denemeye karar vermiş bulunuyordum. Bunu şimdiye kadar hiç yapmamıştım; ama yazarın uyku tutmayanlara hararetle tavsiye ettiğini iyice hatırlıyordum.

Bu sisteme göre, sayılar yüzden başlanarak aşağıya doğru sayılacaktı. Ben, daha sağlama gitmek için, beş yüzden başlamaya karar verdim ve derhal işe giriştim:

Beş yüz, dört yüz doksan dokuz... Dört yüz doksan sekiz...

Aman ne güzel! Ben daha iki yüze inmeden, daha iki yüz elli bir demeden kafama hoş bir tenhalık gelmeye başladı ve ben yumuşacık bir hazla, anamdan ninni söyler gibi, sürdürdüm saymayı:

İki yüz yirmi iki... İki yüz yirmi bir... İki yüz yirmi... İki yüz yirmi... İki yüz yirmi... Bozuk bir plâk gibi... İki yüz yirmi... Ve ben, ne güzel... Enfess... Mükemmel derken, iki yüz yirmi... Çünkü iki yüz yirmi... Lira benim... İki yüz yirmi-

İğneyi plâğın çizdiğiandan kurtarabiliyorum. Çok şükür diyeceğim; ama içime, belli belirsiz de olsa bir tedirginlik gölgesi düşmüş gibi: Hızlı hızlı saymaya koyuluyorum; şükretmeye bile vakit kalmamalı; hatta şükretmeyi düşünmemeliydim bile:

İki yüz on yedi... İki yüz on altı... İki yüz on beş... İşler düzelir gibi oluyor.

Yüz iki... Yüz bir... Burnun içini gıcıklayan derin nefesler... Beyninde her şeyin dibe, derinlere, el değemedik, gün düşmedik kuytulara doğru çekilişi... ağır ağır.

Seksen bir... Seksen... Yetmiş dokuz... Derken... İmkân yok, yetmiş sekiz'i geçemedim. Nasıl çığner geçersin kardeşim, nasıl?

Yetmiş sekiz benim okuldaki numaramdı:

Yetmiş sekiz, on iki ile on beş yaş arasındaki çocuktur. İldeki okulda geçen üç kıştır. Biri şair, biri milli futbolcu, biri pilot, biri cumhurbaşkanı yapan dört aşktır. Kasabadan, sokak arkadaşlarından, evden üç defa ayrılmış, üç defa anaya dönüştür. Mektuplar, sınavlar, “geçtim” diye şarkı söyleyen telgraflardır, babaya. Yetmiş sekiz...

Attığım gibi yorgana tekme, yataktan fırladım; ışığı yaktım, iki tane de sigara yaktım: Uykuymuş, uyumakmış, yarınmış, sağlam vücut, sağlam kafa teorisiymiş ve bütün teorilerim; artık bana vız geliyordu... Hepsi de. Saate benden başka kim bakarsa baksın, iki otuz beş derdi, ama ben, inadıma hiç bir şey demiyordum. Demiyecektim de.

Yarın, yarın diye sayıklayıp durmuştum; işte yarının eşiğinde idim ve nerdeyse tanyeri ağaracaktı... Ağaracaktı da ne olacaktı? Yarın, öbür gün, bir yıl beş yıl ne imiş? Bütün mesele yetmiş sekiz'de. Yetmiş sekiz nerede?

Yetmiş sekiz, iki yüz lira aylıklı, aşçıya, bakkala borçlu; tek kat elbiseli, pençesi delik pabuçlu ve... Aşksız, arkadaşsız bir gazete musahhihi olmak için var olmuştu?

Umutların, hayallerin, projelerin -yedi rengi bin bir birleşim ile- ıslıl ıslıl aydınlattığı gelecek yılların billurları, içlerinden böyle soluk benizli, ezik ve horlanmış yarınlar çıksın diye mi yetmiş sekiz'in rüyalarına sıra sıra dizilmişti?

Yetmiş sekiz sigaram olmayışına lânet okuya okuya bütün sigaralarımı içtim, bitirdim; sonra da, uykuya, uyumak bir marifetse, al uykuyu diyerek akşam kadar uyudum.

Nisan 1950

CEREN GÜNDOĞDU

TARIK BUĞRA

Türk edebiyatında yeri doldurulamayacak büyük yazar Süleyman Tarık Buğrayı ele aldık bu sayıda. 1918 yılında Akşehir’de doğan Tarık Buğra, Kurtuluş Savaşı’nı ve Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluş sorunsalını konu alan siyasal roman geleneğimizin Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Kemal Tahir gibi köşe taşlarından biridir. Cemal Süreya ise “99 Yüz” kitabında Tarık Buğra’dan böyle söz eder:

“İçindeki sonsuz lirik Nasrettin Hoca, Mevlânâ’ya pek yaklaşmaz gibi. Tam Akşehirlidir Tarık Buğra. Ama hiç Konyalı değil. Bu yönüyle çok ilginç bir adam. Konyalı kişi kendi ilini Selçukya olarak görür; yalnız Cumhuriyeti değil Osmanlı’yı da tanımaz. Tarık Buğra tam bir Selçukyalı; ama Osmanlı’ya katılır. Hatta üstlenir de onu. Şöyle tanımlayalım isterseniz: Osmanlı katılığını özleyen kadife Selçuklu.”

İsmi duyurana kadar çok değerli insanlardan eğitim aldığı, beraber fikirler yürütme şansı yakaladığını bildiğimiz Buğra gençlik yıllarında, daha lise öğrencisiyken “Tarık Nazım Müstear” takma ismi kullanarak karar vermiş yazar olmaya. İstanbul Lisesi’nde Pertev Naili Baratov’un öğrencisiyken onu değiştiren ve edebiyata iten en büyük etkenin öğretmenleri olduğunu “ Özellikle teşekkür etmek istediğim öğretmenlerim var beni erik hırsızlığından, sokak oyunlarından kurtarıp şiire, kitaba bağlayan onlar oldu.” sözleriyle ifade etmiş.

Cumhuriyet Gazetesi’ndeki bir yarışmada Beş Hececiler’den Yusuf Ziya Ortaç tarafından keşfedilen Tarık Buğra eğitim hayatına baktığımızda hep kararsız olmasına rağmen eserlerinde bu tutumundan tamamen uzak, başladığı işi bitiren bir edebiyatçı olmuştur.

Hatta öyledir ki adını edebiyat camiasında

duymaya başladığımız “Oğlumuz” eserini bir iddiaya göre üç saatte yazmış, 1948 yılında ise adını Ziya Gökalp’in Küçük Mecmua’da yayınladığı “Çınaraltı” makalesinden alan ve Orhan Seyfi Orhon tarafından İstanbul’da kurulup 7 yılda 161 sayı çıkaran haftalık edebiyat-sanat dergisi “ÇINARALTI”nda “Yalnızların Romanı” eserini yayınlamıştır.

Eserlerinde kültürel tınılar hissettiğimiz usta yazar eserlerinde genellikle kasaba yaşantılarından orta sınıf insanların ev ve aile yaşantılarından bahsetmiştir. Hikâyeleri yoğun ve şiirli bir dille aşk, yalnızlık, uyumsuzluk gibi temaları eline almış; olay örgüsünden çok eserlerinde iç gerçekliğe ağırlık vermiştir. Gerçek yazarların insanla ve yaşanılanla bağdaşmayan tutumlara bulaşmaması ve gerçekçi kalması gerektiğini savunmuştur. Eserlerinde dışarıdan hiçbir baskıya yer vermemiş ve ele aldığı konuyu tarafsız bir şekilde yorumlamıştır. Toplumunu sınıflara ayırmayıp okuyucunun iyiliğe, doğruluğa yönelmesini hedef almıştır. Hiç kimsenin salt kötü veya salt iyi olmayacağını savunmuştur ve birey özgürlüğünü savunmuş, bu düşüncesini eserlerine yansıtmaktan geri kalmamıştır. Türk edebiyatında da en çok bu düşünceleri ve yazım tarzı dikkat çekmiştir.

1955’te hikâyeden romana geçiş yaptığını bildiğimiz yazar Kurtuluş mücadelesini merkezden değil de bir kasabadan gözlemleyerek “Küçük Ağa” romanını yazmıştır. 1963’ten sonra da çıkardığı birçok eserinde cumhuriyeti, cumhuriyete geçiş dönemlerini kendine konu edinmiştir. Akıcı ve düzgün Türkçesini yine lise öğretmenlerine borçlu olduğunu söyleyen Buğra Türkçeye ve dolayısıyla Türklüğe büyük bir önem vermiştir.

Yaşamı boyunca iki evlilik yapan usta yazarın

Türkiye'ye kütüphaneciliği yerleştirmiş en önemli isimlerden biri olan akademisyen, yazar Jale Baysal ile evliliğinden doğan kızı Ayşe Buğra dünyaya gelmiştir.

Birçok eseri sanat ödüllerine layık görülmüş ve 1991 yılında "Devlet Sanatçısı" unvanını almıştır. Piyeslerinin hemen hemen hepsi oyun haline getirilirken romanlarının bazıları da televizyon dizisi haline getirilmiştir.

1993'te aniden rahatsızlanarak kanser teşhisi konan Buğra hayata veda edene kadar okumayı ve üretmeyi asla bırakmamıştır. Hastanede kaldığı süre boyunca kendini geliştirmeye devam etmiştir. "İnsanların kaybetmekten korktukları bir şeyleri vardır. Olmalıdır da. Zira insanı insan yapan, belki de, bu korkudur işte" diyerek arkasında sevenlerini ve onu anmaya devam eden edebiyat dünyasını ardında bırakarak 26 Şubat 1994'te tedavi gördüğü Çapa Tıp Fakültesi Hastanesinde hayata veda etmiştir.

"eski çağların ormanlarında, çok eski bahçelerde,
unutulmuş kuşlar vardır, ben bilirim,
yaklaşırlar bana, yalnız bana, allı pullu kanatlarla,
yalnız benim duyduğum masallarla, ninniler, ağıtlarla,
boştur ama boş; bittiği yerden başlar,
daha da dikleşerek yokuşlar,
tanrı üfleyivermiş gibi söner de güneş,
erir gider avucuma kondu konacak sandığım kuşlar. "

BEYZANUR SÖZEN

KÜÇÜK AĞA: BİR CEKETİN SAĞ KOLU

“Her şeyi kaybettikten sonra ümidi de kaybedenin karşısına ne ile çıkılabilir zafer için neye güvenilirdi.”

Küçük Ağa, masanın üzerinde bomboş ve kıvrım kıvrım duran bir ceketin sağ koluna sığdırılmış bir karakter, Salih’le başlar. Salih, Birinci Dünya Savaşı’nda Arabistan Cephesi’nde savaşan askerlerden sadece biridir. “Yağmur bardaktan boşanırcasına yağıyor, sokakları su götürüyordu. Çay çoktan taşmış, kıyadaki evlerin eşiklerini yalamaya başlamıştı. Kimsenin yapacak bir işi yoktu. Kadınlar evlerde ak sakallı erkekler kahvelerde toplanıyorlardı. Bu toplantılarda saatlerce susulurdu. Tek tek değil de bir arada susuşun bir başka anlamı var gibiydi. Belki de dünyanın sonu böyle beklenirdi.” Tarık Buğra, Salih gibi binlercesinin bekleşimini, halkın içerisinde bulunduğu boşluğu ve ellerinin arasından kayıp giden bir vatanın arkasından ne yapılacağına bilinemeyişini böyle anlatır.

Savaşın kaybedilmesiyle Salih eve, bir Anadolu kasabası olan Akşehir’e, döner. Sağ kolunu kaybetmiş ve yüzü neredeyse tanınmayacak bir hale gelmiştir. Zayıf fakat pençe salmaya hazır daha doğrusu mahkum bir hayvandır sanki. Salih’e ne olduğunu, cepheden gelişiyse beraber vatanın ne halde olduğunu soranlara Salih’in cevabı ancak “Ne bileyim ben...” olur. “Seferberlik dediler. Sancakı Şerif açıldı dediler, hadi askere dediler biz de gittik. “Padişahım çok yaşa!” diye bağırдық...”

Fakat elbette ki değişen, eksilen tek şey Salih değildi. Nasıl Salih, savaşa gitmeden önceki o yağız delikanlı değilse, Akşehir de savaştan önceki Akşehir değildi.Yıllarca birlikte, hak ve adalet kavramlarıyla bir yaşamış Rum ve Müslüman halkı ikiye bölünmüş; yıllarca birbirlerinin ekmeğini yiyen, komşuluk yürüten insanlar selamı kesmişti. Anadolu’da başlayan Yunan işgalleri ve Karadeniz’de ortaya çıkan Pontus Rum Devleti düşüncesiyle Akşehir’de yaşayan Rumlar da ayaklanmaya başlamış, Osmanlı Devleti üzerindeki hakkını almaya karar vermişti.

Salih ise yüzyıllardır Osmanlı himayesinde rahatça yaşayan Rumların bu davranışını bir ihanet olarak görmeye beraber arkadaşı Niko’dan kopmamaktaydı. Zamanla Salih’in davranışları da değişti, kaldığı ikileme beraber yaşadığı buhran iyiden iyiye Salih’i yiyip bitiriyordu. Salih, romanda özellikle Kurtuluş Savaşı’nın en önemli noktalarından birinde rol oynamakla beraber, romanın psikolojik yönünü; altı asırlık bir düzenin içten içe çöküşünün yanısıra savaşın bir milleti ve millete ait her bireyi nasıl dönüştürdüğünü vurucu bir şekilde gözler önüne serer.

Salih, ister “Koca Memalik-i Osmaniye”de ister kendisinde yanlış gideni, yolunda olmayanı fark ettikçe bir kurtuluş yolu, bir yol gösteren arar. “Biri ile konuşmalı mutlaka konuşmalı idi. Kendisini tokatlayacak yüzüne tükürecek sövecek fakat daha önce dinleyip bütün şu olanların ve her şeyden önemlisi kendisinin neden böyle olduğunu anlatacak biriyle.”

“İstanbullu Hoca’nın Akşehir’e gelişi Mayıs’ın 29’unda idi... İstanbullu Hoca’nın asıl adı Mehmet Reşit idi. Fakat hiç söylenmemiş kendisine Hocaefendi veya Hocaefendi hazretleri diye hitap edilmiş ardından da böyle söylenmişti...” Ve Akşehir’e gönderilen bu hoca ile her şey değişmişti. İstanbul’dan gönderiliş amacı, kasabada padişaha ve Osmanlı’ya bağlılığı teşvik edici düşünceleri sağlamak olan hoca; genç yaşına rağmen kendisinden hiç beklenmeyen alimliği, bilgisi ve ses tonuyla aniden tüm halkın saygısını kazanır hatta ve hatta bir süre sonra Akşehir’in biricik güzeli Emine ile evlenir. Aynı zamanda işgallere karşı çıkmak üzere kurulan Kuvâyi Milliye birlikleriyle de beraber roman hızını kazanır.

Salih bu sırada üzerine yapışmış olan eksikliği ve unutulmuşluğu atmak adına eksik koluna ve tanınmaz yüzüne rağmen pek tabii hala bir birey olduğunun, şimdi elde ne varsa onunla harekete geçmek lazım gerektiğinin farkına vararak Kuvâyi Milliye birliklerine katılma kararı alır. Fakat ne Salih’in ne Doktor Haydar Bey’in ne de Kuvâyi Milliye’nin işi kolaydır.

“Kainat hep böyle masmavi nurlar, masmavi esin-tiler içinde dönüp duracak; güller hep aynı enfes renkleri ve kokuları ile açacak ormanlar şarkılarını ebediyete kadar söyleyecek, dereler ışık oyunlarının binbir çeşidini tekrarlayacak, tekrarlayacak; aşk insanı daima Tanrısına yaklaştıracak, Tann daima gönüllere ve dağ başlarına rahmetini yağdıracak fakat insanlar daima daima daima yaşadıkları sürece daima bu güzellikler için, bu aşk için ve Tanrı için gaddarlaşacak bu zifir gibi karanlık bu kan kan sadece kan kokan faciayı oynayacaklardı.

Zafer çoğu zaman haksızın, kalleşin, döneğin olacak binde bir hakka, fazilete, hakikate, akılla beslenmemiş iyi niyetlerin canavarlıkları kovalayacaktı.”

Bu sırada Salih’in tek kolunun eksikliğini adım adım yenişi, Kuvâ-yi Milliye hareketlerinin büyüüşü ve her şeyden önce “Koca Memalik-i Osmaniye”nin yıkılışı ve yeni bir devletin, milletin kendi elleriyle kurması ortaya Küçük Ağa’yı çıkarıyor, yirmi dört yaşındaki “İstanbullu Hoca” Küçük Ağa kişiliği ile ikinci defa doğarken, insanoğlunun kolay kolay katlanamayacağı bu kahredici trajedinin kahramanlarından sadece birisi oluyordu.

Tarik Buğra ise tüm karmaşayı kitabın ön sözünde şöyle açıklar: “Kurtuluş ümidi, altı asırlık yaşama geleneğinin karşısında idi. Hiçbir milletin tarihi bu kadar trajik bir çelişme görmemiştir. Bu çelişmede doğru yolu seçmek bir fazilet işi olmaktan çıkıyor, herkesten beklenemeyecek bir görüş üstünlüğü gerektiriyordu. Buna karşılık yanılanları suçlandırmazdınız; zira menekşe, rengi mor olduğu için ne kadar suçlu ise, bu insanlar da yanılmaları yüzünden ancak o kadar suçlu idiler.”

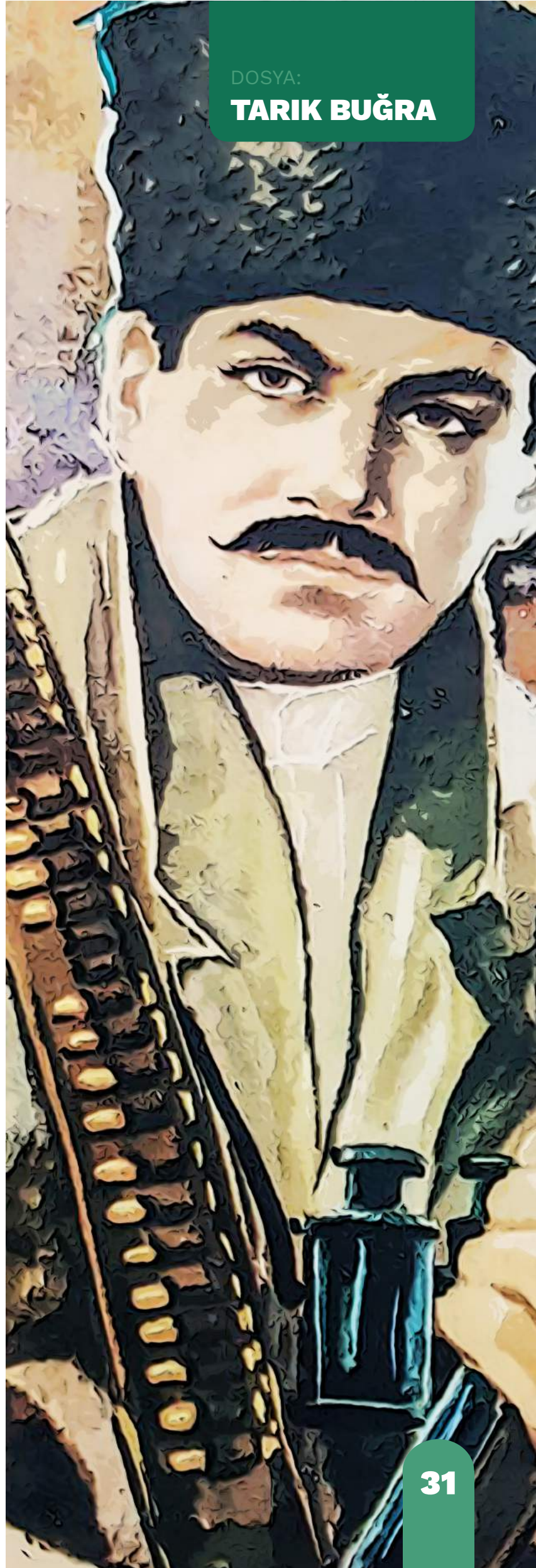
Her şeyden önce devrinde yazılan pek çok kitaptan ayrışarak “Küçük Ağa” olan bu kitap bir milletin ölüm geçitindeki dört yılı, karakterlerin psikolojileri ve dönemin şartları ele alınarak tüm gerçekliğiyle ve objektifliğiyle göz önüne seriyor. Bizlerin aklındaysa romandaki üzerine binlerce kez düşünülmesi gereken pek çok satırdan biri olan şu cümleler kalıyor.

“Acaba her şey bitmemiş miydi?”

“Hilal için bir ümit var mıydı?”

Ve asıl önemlisi:

“Bu ümit nerede idi, hangi ocakta idi?”

RESUL ÇOBAN

İNSANI İNSAN YAPAN

Otoraylara binip İzmirliere giderdik
 Alsancak'ta filler vardı o zamanlar
 Afrika'yı ve kuşatılmışlığı çağrıştıran
 Balçova'da teleferik
 Basmane'de yetmiş iki millet
 Babama bakardım bazen
 Babam yaşadığı hayatı taşımaktan
 Yorgun hep uykulu dalgın
 Büyük bir dalgınlıkla dalardık hayata
 Ben babamın ağarmış saçlarına yaslanıp
 Aşkla kanardım

Aşk yani dağları dağ, yeşili yeşil, insanı insan yapan

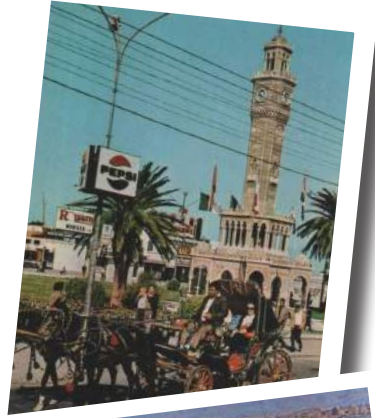
Zühre Yıldızı'nı göğsüme sığdıran şey
 Bir şehrin aleladeligidir derdim o zamanlar
 O zamanlar
 Şehirlerden kaçıp hayallere koşardım
 İnsanlardan kaçıp hayallere koşardım
 Seninse telefondaki sesin
 Bütün şehrin kahkahalarını taşırdı kulağıma
 Dertle kulaklarımdan başlardım susmaya

Dert yani dağları yılankavi, yeşili beton, insanı serkeş yapan

Şimdilerde sağ yanağındaki bene takılı kaldım
 Dudağının kıvrımlarından yayılıp
 İçimdeki karları kor eden peki'lere daldım
 Mutlandım
 Oysa
 Mutluluktan dedem de benim için bir zamanlar
 Dedem yok oldu birden
 Yok olup giden mutlu çocukluğuma
 Tepeden tırnağa ağladım
 Sen de yok olacaksın sandım
 Susa susa ağladım
 Mutluluk sanrısına ağladım

Mutluluk yani dağları ulaşılır, yeşili moda, insanı aptal yapan

Dert yani dağları yılankavi, yeşili beton, insanı serkeş yapan
 Mutluluk yani dağları ulaşılır, yeşili moda, insanı aptal yapan
 Aşk yani dağları dağ, yeşili yeşil, insanı insan yapan

BEYZANUR SÖZEN

KALAMADIKLARIMA ÖZÜR

Gittiğim her yerden eksik dönme sancısı var içimde
Gittiğim her yerde kalmak korkusu
Bize yakın
Bizi tutan
Yanaklarımızda şaraplarımız kadar kırmızı
Ve gözlerimizde denizlerimiz gibi yaş olan
Hepsinden kaçmak vaktidir şimdi

Tuttuğum her kalemde silmek sancısı var içimde
Tuttuğum her kalemde akıp gitme korkusu
Beni çizen
Beni yazan
Sana dair her isyandan
Benim her zamanımdan bir haber
Her zamanın isyancılarından bir parça çalabilmek
Benim zamanımın hırsızlarıyla
İnsana ansızın vuran her deminden öpmek
Ama her seferinde senden önce
Senden önce kaçmak
Kaçmak vaktidir şimdi

Gittiğim her yerden eksik dönme sancısı var içimde
Gittiğim her yerde kalmak korkusu
Bize uzak
Bize tutsak
Yanağımızın değdiği her yastıktan
Çatısız evler gibi kış gününde
Issız gecelerde
Ve tuttuğumuz her elden
Güne uyanan duvarlar ardında
Hepsinden kaçmak vaktidir şimdi

Gözümün değdiği her yerde bir sancı var
Sancım, sancılar var büyüttüğüm içimde
Gözümün değdiği her yerde
Bir parça benden
Benden eksik
Benden çalan
Damağımızdaki her tanıdık tattan
Sırt döndüğümüz her ilahtan
Yalnız yek gūnahtan
Hepsinden kaçmak vaktidir şimdi

TAMER AKAN

ZAMANIN RUHU: ÇAĞIMIZIN FİZİĞİ NE SÖYLÜYOR?

2012 yılında Matematikçi Ian Stewart, “Dünya’yı Değiştiren 17 Denklem” isimli kitabını yayımladı ve insanlık tarihinde keşfedilen on yedi matematiksel denklemi, bilimsel zorluğundan kurtararak, herkes tarafından anlaşılır bir şekilde anlattı. Stewart, bu kitabı neden yazdığını şöyle açıklamıştır: “Denklemler sıkıcı olabilir ve çok karmaşık görünebilirler. Bunun sebebi genellikle sıkıcı ve karmaşık sunulmalarındandır. Denklemlerin nasıl çözüleceğini bilmeden de onların güzelliğini ve önemini takdir edebilirsiniz. Benim niyetim onları kültürel ve insani bir hale sokmak ve onları tarihimizdeki maskelerinden arındırmaktır. Denklemler, kültürümüzün önemli bir parçasıdır. Bu denklemlerin arkasındaki hikâyeler, onları keşfedenler, onların yaşadıkları dönemler ve benzerleri oldukça etkileyicidir.” Bu kitapta 17 matematik denkleminin tarihsel önemi ve bugünkü teknolojinin oluşmasındaki rolü, lise öğrencilerinin kolaylıkla anlayacağı şekilde anlatılmıştır. TÜBİTAK yayınları tarafından Türkçe yayınlanan Michael Guillen’in “Dünyayı Değiştiren Beş Denklem” isimli kitabında ise beş fizik denkleminin ortaya çıkışındaki sosyal ortam, denklemleri ortaya koyan bilim insanlarının yaşam öyküleri ve insanlık tarihini değiştirişi son derece sade açıklanmıştır. Bu kitapta beş denklemin teknolojik hayatımızı nasıl değiştirdiğinden daha çok, sosyal hayatımızı özellikle insanların zihninde nasıl bir değişim yaptığı açıklanmıştır.

Fizik denklemlerinin daha doğrusu fizik yasalarının bizim yaşamımızda çok önemli yeri var-

dır. Fizik yasaları yani doğa yasaları bize, içinde yaşadığımız doğayı ve yaşamımızı anlamlandırmamızı sağlar. İnsanlık tarihi boyunca insan, doğada olup biten her şeyi anlamlandırmaya çalışmıştır. Örneğin ilk çağlarda; gökyüzünde birden parlayan ışık ve gürültülü ses ile oluşan şimşek, insanlar tarafından tanrının öfkesi olarak anlaşılmıştır. Benzer şekilde ay, güneş, depremler, fırtınalar gibi doğa olayları ve doğum, ölüm, aşk, savaş gibi psikolojik doğa olayları birer tanrıya dönüşmüştür. İnsanlık tarihinde, Uzak Doğu, Asya, İran, Ortadoğu, Eski Yunan ve Roma, Avrupa ve Uzak Batı dinleri okuması yapıldığında; İnti, Thor, Osiris, Anu, Mithra, Mazda, Atena gibi pek çok doğa ve psikolojik yapı tanrıları görülebilir. Fizik yasaları hakkında bilgilerimiz en başta tanrı algımızı, daha sonra psikolojik varlık olarak insanı ve daha sonra doğa ve diğer insanlarla olan sosyal yaşamımızı şekillendirmektedir. İnsanlığın belli düzeyinde bu artık devlet ve medeniyet algımızı da şekillendirmektedir. Newton Yasaları ile Adam Smith’in kapitalist yaşamı ortaya koyması gibi. Şüphesiz insanların din algısını da belirlemektedir. Yağmurun bir yaratıcının gökten tek tek görevlendirdiği meleklerle indiği inancı ile yerden buharlaşan suyun gökte yoğunlaşarak yağmuru oluşturduğu dolayısıyla tanrının melekleri görevlendirmek yerine yağmur sistemini ortaya koyduğu inancı, Fizik yasalarını nasıl anlamlandırdığımızla oluşmaktadır. Bununla birlikte çevremizde var olan nesnelere içinde var oluyoruz ve bu nesnelere bakışımız/ilişkimiz tüm yaşamımızı etkilemektedir. Işık, ateş, su, taş, toprak, demir, hava, cam, elektrik, elektromanyetik sinyal gibi fiziksel hayatımızı oluşturan varlıklar, zamanla yaşamımızı da anlamlandırıyor. “Ne yersen osun” sözü gibi “Ne kullanırsa o oluyor insanlık”. Bakara suresi 31: “Allah Adem’e bütün varlıkların isimlerini öğretti” ayetini ve Hz. Muhammed’in “Ya Rab bana eşyanın hakikatini göster.” duasını bilen coğrafyanın insanları ise fizik yasalarının yaşamdaki izdüşümlerini öğrenmeden var olamazlar. Bu nedenle “Çağın Fizik Yasalarını” denklemler olarak değil bugünün insanlık düzeyinin gerçeği olarak anlamaya çalışmalıyız.

Fizik yasalarını genç yaşta öğrencilerimizin anlayacağı şekilde açıklayan ve sosyal yaşamdaki etkilerini anlatan yukarıda bahsettiğim iki kitaptan başka pek çok kitap ve film vardır. İnsanlık tarihinin gelişim sürecinde ortaya çıkan Fizik yasalarını ve hayatımızdaki yansımalarını öğrenmeye çalış-

ma çabası yapılmalıdır. Bu fizik yasaları kabaca okullarda öğrencilerimize verilmektedir. Bununla birlikte okullarımızda modern fizik ve kuantum fiziği, henüz yeni ve sadece matematiksel anlatıldığı için “Çağın Fiziği” olarak adlandırdığım bugünün fizik yasaları öğrencilerimizde algı oluşturmamaktadır. Bu algı, dolaylı olarak internet ve televizyonlardan özellikle sanat ve yaşam biçimi olarak alınırken içselleşmediği için iç-çatışmalı bireyler oluşmaktadır. Tıpkı 18. ve 19. yüzyıl barok Osmanlı camileri, kiliseye benzediği için cemaatin yeni mimariyi içselleştiremediği gibi. Daha çok sinema ve sosyal medya ile zihinlerimize gelen bilgi, yalnızca Batı medeniyetinin insanımıza yaptığı bir propaganda araçları değil aynı zamanda çağın gerçeğini de bize vermektedir. Farkında olmadan alınan bu bilgiler, bir açıdan tabanında yatan gerçeklerini bilmeden, “Çağın Fiziği” ile bizi tanıştırdığı için memnuniyet vericidir. Çağın fizik yasalarını anlamlandıramayan bireylerin, çağın insanı olması kolay değildir. Bu nedenle çağın fiziğinin matematik denklemleri olarak değil içinde yatan felsefesinin anlaşılması gereklidir. Bu son derece üst okumalar gerektirse de burada kısa ve anlaşılır bir özet yapmaya çalışacağım.

1.) Çağın fiziğinin ilk olgusu “Entropi” kavramıdır. Eşyayı oluşturan atomu ve içinde var olan parçacıkların nasıl tercihler yaptığını ve canlı-cansız sistemlerinin doğal davranışlarını anlamamızı sağlamıştır. Eşyanın içinde var olan bu küçük parçacıklar, sürekli aynı şekilde tercihlerde bulunmaktadır. Adeta bu şekilde tercihler yapmaya programlanmışlardır ve hiçbir şekilde sürpriz davranışlar göstermemektedirler. Basit kuralları şudur: “Tercih edebileceğim en çok seçenek nerede ise orada bulunurum.” Bu davranışları istatistiksel hesapta, ortalama değere dolayısıyla sistemin dengede olmasına karşılık gelmektedir. Tıpkı insanlar gibi. Otobüs veya tramvaya binerken insanları izleyin. İlk gelen hemen öndeki boş olan ikili koltuğa oturur. Daha sonra gelen hemen onun yanına oturmaz. Arkadaki boş olan ikili koltuğa oturur. Çünkü ön koltukta oturacağı bir koltuk varken arkadaki koltukta iki koltuk vardır. Seçenek sayısının çok olduğu yeri tercih! Diğer insanlarda benzer davranır ve otobüs sağlı sollu ikili koltuklarda tek başına oturan insanlarla dolar. Herkes tercihlerini yaptıktan sonra otobüste bir denge de oluşur. Eşyayı oluşturan parçacıklar da sahip olabileceği kuantum enerjilerini bu şekilde seçmektedirler. Kapalı bir kaba yerleştirilen gazın parçacıklarının sahip olabileceği çok sayıda enerji vardır. Ancak en çok seçenek ortalama enerjide olduğu için gazın çoğu parçacıkları ortalama enerjiyi tercih eder. Bu çağımızın en önemli fizik yasasıdır. Buradan İstatistik Fizik ve daha sonra Olasılık Fizik dediğimiz Kuantum Fiziği gelişmiştir. Fizikçiler, sistemlerin özelliklerini artık hiçbir ölçüm yapmadan sahip olabileceği olasılıklar ile hesaplamaktadır. Örneğin Mars’ta yaşam olup olmadığını oraya gitmeden olasılık ile hesaplayabiliriz. Olasılık, belirsizlik demek değildir. Aksine olma olasılığı en yüksek durumu

belirlemektir. Hepimizin, hangi okuldan mezun olan öğrencilerin daha çok üniversiteyi kazanabileceğini belirleyebilmesi kadar kesindir. Durumları tercih etmedeki olasılıkların bilinmesi yani entropi; kavramının anlaşılması, bugünkü bireylerin çağımızda var oluşunu önemli ölçüde etkiler. Unutmayalım ki kanımız, gözümüz, beynimiz yani tüm vücudumuz bu seçimleri yapan atomlar ve atom içi parçacıklardan oluşmaktadır. Bununla birlikte çağımızda bilgi çok hızlı yayılmaktadır. Bu nedenle enformatik entropi değişiminin de anlaşılması gereklidir. entropi, değişmez sebep-sonuç ilkesini açıklar. Sebep-sonuç ilişkisi olayların oluş sırasını belirler. Bu “Zamanın Oku” dur. Zaman tek yönlüdür ve negatif zaman yoktur. Olayların akış yönü bellidir.

2.) Çağın diğer önemli fizik yasası rölativitedir. Rölativite, baktığımız yerden eşyanın farklı görünmesidir. Parmağınızı gözünüzün önüne getirip bir gözünüzü kapatın ve daha sonra diğer gözünüzü kapatarak parmağınıza tek gözle bakmaya çalışın. Bunu hızlı yaparsanız, parmağınız aynı yerde dururken yer değiştirdiğini göreceksiniz. Bakış açımızı değiştirmek çevremizdeki her şeyin başkalaştığını göstermektedir. rölativistik fiziğin en önemli sonucu, eşyanın boyutlarının ve zamanın değişkenliğidir. L uzunluğunda bir cetvel, başka bir bakış açısında L’den daha uzun veya daha kısa olmaktadır. Bununla birlikte herhangi bir bakış açısından ölçülen beş saniye, başka bir bakış açısından 3 veya 7 saniye ölçülebilmektedir. Tıpkı sınıftaki öğrenciler ders yaparken dışarıda top oynayan arkadaşlarıyla aynı zamanı yaşamamaları gibi. Dersteki öğrenciye 40 dakika bir saat gibi gelirken top oynayan öğrencilere 40 dakika 10 dakika gibi gelir. Deniz seviyesinde güneşten gelen bazı atomik parçacıklar bulundu. Bu parçacıkların yaşam süresi hesaplandığında, güneşten yer kürenin deniz seviyesine kadar gelmeleri mümkün değildi. Atmosferimiz civarında yok olmaları gerekirdi. Einstein önemli yasalarını ortaya koymadan önce hep “Işığın üstünde oturabilsem dünyayı nasıl görürüm acaba?” dermiş! Daha sonra fark edildi ki güneşten gelen parçacıkların üzerinde bulunduğumuzu düşünerek hesaplama yapıldığında, güneş-yer kürenin deniz seviyesi arası uzaklık, bizim dünyamızdaki uzaklık ile aynı değil ve o parçacık üzerinde geçen zaman bizim yaşadığımız zaman ile aynı değildir. Bu nedenle ikizler paradoksunda, ikiz kardeşlerin birini uzay aracı ile 40 yıl seyahate gönderip karşılaştırdığımızda biri 40 yaşında iken diğeri 80 yaşında olmaktadır. Farklı yerlerden bakmak farklı mekân ve zaman algısı oluşturmaktadır. Bizim gerçeğimiz eşyanın gerçeği ile aynı değil. Gerçeği yani hakikati merak edenlerin çok düşünmesi gereken bir yasadır. Çağımızda iddiası olan bireylerin ve toplumların iyi anlaması gereken yasadır.

3.) Çağımızın diğer önemli **fizik yasası kuantum fiziğidir**. Kuantum fiziği, daha önce açıkladığımız entropi yasası ile ortaya çıkan istatistiksel fiziğin olasılık hesaplama yöntemidir. Ancak bu olasılık hesaplama ile ortaya çıkan bir sonuç çok önemlidir. Bir bardağın içine misketler konulduğunda misketlerin hepsinin bardak içinde olduğunu söyleriz. Bardağın içine atomun en temel parçacığı olan elektronları koyduğumuzda, elektronlar nerede sorusuna Kuantum Fiziğinin verdiği cevap enteresandır. Bardağın içinde olma olasılıkları %90 iken, bardağın hemen 1 mm dışında olma olasılığı %5 ve hemen 2 mm dışında olma olasılığı %5 gibi sonuçları çıkmaktadır. Enteresan olan misketlerin hem bardak içinde hem de bardak dışında olabilmeye olasılıkları değildir. Bardağın hemen 2 mm yanına bir diğer bardak konulduğunda, o bardağın elektronu da bir önceki bardağın elektronu ile aynı yerde bulunma olasılığına sahiptir. Bu hesap sonuçları yapılmıştır ve bir hipotez değildir. Bu sonuçlar bizim yaşam algımızı çok değiştirmek zorundadır ve biz anlamakta zorlanmaktayız. Bu hesap sonucu, aynı koordinatta aynı anda iki maddenin bulunacağını söylemektedir. Öğretmen sandalyesinde Türkçe öğretmeni ile Matematik öğretmenin aynı anda oturduğunu kabul etmek gibi. Patrick Swayze ve Demi Moore'ın "*Hayalet*" filminde Sam'in, Ota Mae'nin içine girmesi ve iki farklı insanın aynı hacmi kaplaması gibi bize saçma gelmektedir. Damacananın pompası ile içeri hava sokarken dışarıya suyu çıkarırız. Damacana içinde pompaladığımız hava ile suyun birlikte var olmasını beklemeyiz. Madde tanımımız hacmi ve kütlesi olan cisim şeklinde olduğu için bahsettiğimiz hacmi hangi maddenin kapladığı önemlidir. Bu sonucu Schrödinger'in kedisi paradoksu çok güzel açıklamaktadır. Kutunun içinde kedi, hem ölü hem de canlıdır. İnsanın ölüm ile canlılığı birlikte algılaması kolay olmadığı gibi aynı elektronların aynı anda aynı yerde olmasını da anlamak kolay değildir. Ancak atom altı parçacıklar kâinatta bu şekilde var olmaktadır. Bu atom altı parçacıklar bizi de oluşturduğu için insana bakışımızı etkilemektedirler.

4.) Çağımızın en önemli bir diğer **fizik yasası maddenin enerji olarak var olmasıdır**. Bilinen $E=mc^2$ yasası. Bilindiği gibi kapitalizmde temel felsefesinin ortaya çıktığı Newton'un II. Yasası: $F=ma$ 'dır. Bu yasaya göre m kütleli bir parçacığa ne kadar F kuvveti uygularsak o kadar hızlanır. Ancak kâinatta eşyanın sahip olabileceği maksimum hız: c =ışık hızıdır. Yani m kütlesine uygulanan F kuvveti arttırılmaya devam ederse, kütle artık ışığa (enerjiye) dönüşür. Işık ise kâinatta belli olasılıklarda belli koordinatlarda bulunan varlıktır. Öyleyse üzerine çok fazla kuvvet uygulanan m kütleli nesne artık uzayda enerji olarak dağılmıştır. Eşyanın hakikatini öğrenmek isteyen toplumun, kaybolan eşyayı anlamlandırması tabii ki "Tasavvuf" ile kolayca anlamlandırılabilir. Ama ışık (enerji) halindeki bir nesnenin yeniden m kütleli eşyaya dönüşmesi ve parçacıkların artık uzayda var oluşlarını anlamlandırmak Mevlana'nın "Artık yeni şeyler söylemek lazım cancağızım"ına ihtiyaç duymaktadır.

"Zamanın Ruhunu" olarak adlandırılan bugün yaşadığımız çağın gerçeklerine yani yukarıda sıraladığım Fizik yasalarına eklemeler yapılabilir. Ancak bunlar bugünün en temel yasalarıdır ve zamanın ruhudur. Çoğu, bu gün gördüğümüz Batı medeniyeti tarafından ortaya konulmuş ve Batı Medeniyeti'nin temellerini oluşturma iddiası vardır. Örneğin Pablo Picasso ve Salvador Dali'nin gerçeküstü (sürrealistik) resimleri, kuantum fiziğinin yansımasıdır. Bir insanı parçalara ayırıp vücuda monte eden ve çizimleri de son derece basit çizgiler olan resimler, bugünün hangi insanında hayranlık bırakmaktadır? Tabii ki de çağın fiziğini doğrudan ya da dolaylı olarak algılayabilende. Batı medeniyeti daha önce klasik fizik yasalarını Rönesans'ta, sanat ile halkına anlattı ve yeni bir medeniyet inşa ettiler. Henüz bu çağın fiziğini sanat ile anlatma düzeyindedir. Ancak çağın fiziğinin ekonomide ve toplumsal yaşamda küresel karşılığını bulamadılar. Kapitalizm ile liberal ekonomi arasında gidip gelmektedirler. Yönetimsel olarak çağın fiziğinin ahlaksal zeminini oluşturmakta problemler yaşanmaya devam etmektedir. "Çağın Yeni Fiziği" gelecek yüzyılda yeni bir medeniyeti inşa edecektir. Bunu yapabilenler "Çağın Fiziğini" yani "Zamanın Ruhunu" daha çok anlamaya çalışanlar olacaktır. Çünkü her medeniyet, çağın medeniyetidir.

ASYA UZUN

MEZARLIKTA

Bir şarkıyı mırıldanıyordum
şimdi hatırlamadığım
rüzgar soğuk eserken
yokuş aşağı iniyordum

Bilmiyordum anneler de geçermiş o yoldan
gözlerinde bir buğu
ellerinde dolu su bidonları
duasına başlamış usuldan

Benim gidecek yerim vardı...
ve kısıtlı zamanım
ne anaydım ne evlat
oysa yerde benim de izim vardı

Islak yanaklara saygı,
mırıldanmayı kesebildim ancak
iki adam gördüm yan yana
birinin tüm varlığı çiçekleri,
diğerinin toprağı

Ağlamam ben ölümlere, hissedemem
orada işim yoktu
kendimi teselli etmeye çalışırken
bildim bir anda, söyleyemem
benim gidecek yerim vardı
ve kısıtlı zamanım

IŞIL GÜLCE GAZİOĞLU KALDIRIM

içimin çirkinliği yüzüme vuruyor,
simsiyah bir gülüşten ibaretim.
bunca karanlık varken
yanını tercih etmişim,
gelivermişim.
yalanlara inandırılmayan bir çocuk
bırakmış elindekini.
umursamamış, kaçmış, kaybolmuş.
imkanı olan kaçmış zaten.
bir ben kalmışım,
ve içimdeki sen.
topraktan çekip çıkarttığım cesaretim,
bakmış yüzüme
ve anlamış yüz karası olduğumu.
boşluğa dikmişim gözümü.
yalın ayak basmışım inatlarıma.
ayağıma batanlar ise kendi kırdıklarıım,
kendime kızdıklarıım.
ya gerilerse adımlarım...
cebimden çıkardığım aynamla
arkama bakıyorum.
takılır mıyım sana diye.
ayna puslu,
ama benliğim hala umutlu;
dikiz aynamda seni görebilmek için.
yüzüme atılan tokat
durduruyor beni.
gül biten yerden anlıyorum,
yolun sonuna vardığımı.
bardağın içine bakıyorum,
kalan yarım yudumu da içiyorum.
güneşin doğuşuna aşık olmak isteyen bir kaldırım taşıyım.
simsiyah bir gülüşten ibaretim.
bunca karanlık varken
senin yanını tercih etmişim.
göz bebeklerinin icindeki silüetim
-o bile-
git diyor.
kalma.
bu nasıl ihtimaller içinde olabilir,
buna bu kaldırım taşı nasıl mücadele edebilir?
ben de yürümek istiyorum artık
ayaklarıma kırdıklarıım batmadan.
başlangıcı olmayan yolun sonundayım.
manzara harika
pekala, hala kaldırım taşıyım.
buruşturup yere attığın kağıt,
düşmüş omzuma.
fena bir yük.
yol mu?
yol kaşlarının inceldiği yerde bitiyor.
ben mi?
ben çoktan düşmüşüm aşağıya.

CEYDANUR SUDURAĞI

**GİDİŞİN İÇİMDE
CÜMLE MEZARLIKLARI**

Topraklarına gömülmüş
Kapsüllerin içinde
Konsantre olarak tüketiyorum zamanı
Bahçende boynundan bir tarih okşuyorum
Boynundan bir çağ atlıyorum her gece
Sen ise
Hiç bakmıyorsun
Ellerin ceplerinde
Yokuşlardan çıkarken
Şakaklarımdan alt yazı geçen dizelerime

Eve giderken seçtiğin yollara şiirler değil
Devrimci abiler döşedim
Oturduğun koltuğun gördüğü manzarayı
Kurşun gibi ağır sözlere iteledim
-İki el ateş-
Her kış akşamı çamaşır çitileyen kadınların elleri gibi
Büzüştü donup kaldı ellerim

Ben
Kabullendiğim her gerçeği
Anayasa mahkemelerinde
-Kitapsız-
Yargıladım her gece

İçimde bir ur gibi büyüdü annesizlik
İçimde günde iki il değiştiren
-haritada birbirine yakın-
Otogar soğukları esti
İçimde kor ateşlerin üzerinde yürüyen şii kadınların
Bedduaları haykırdı
İçimde tutup
İçimden tutup
Şaha kaldırdın
Cümle mezarlıklarını

Güneşine aldandığın eksi dereceler bahara koşarken
İşte yaşanacak ya
Bahçene intikal ettin
Bahar aylarında
Bilmediğimiz ağaçlardan meyveler topladık
Bir de baktık elma
Saplarından çoğalacakken
Sen elmaları başkalarıyla yedin
Ben daha da tırmanmaya çalışırken ağaca
Düştüm boylu boyunca
Sen elmaları başkalarına hayat belledin

Gittin
Her şiir anlam ararken gözlerinde
Her gitmek kısıdır işte
G i t m e k d e r s a l d ı r ı r
Senin de dersin bu olsun
Her kadın bir gün kırılır

CEYDA DEMİREL

IŞIK AVI

Patlayan bir yanardağın
Sonsuza kadar mırıldanması
Her şeyin olanca çekimiyle dağılması gibi
Ben kaldığım yerde değilim.
Patlamayı toparlamaktan vazgeçip
Olduğum yerden, zerreler halinde devam ediyorum
Hayır anlamadın, vazgeçmiyorum
Sadece aldığım nefesi veriyorum

Yokluğa üfleyince dağılıyor tüm sis
Ve bir süre, önüme dizilen perdeleri izliyorum
Durup kendime renkli ve adi,
Perdeler dikiyorum.
Aldığım nefesi hissedemiyorum

Her şeye bir anlam dikmeyi geçtim
Yol diye yürümeye çalıştığım tüm perdeleri
Söküp tek bir noktaya bağladım
Yol yaptım yürüdüm
Ve dokunduğum her kalbe, bir kapı çaktım
Ben, her kalp için sonsuz perde çırptım

Geceye uzanıp koparmak istediğim,
Tüm o ışıklar
Ağzıma döküldü bir zehir gibi
Ben o zehirle suladım tüm köklerimi.
Acıdıkça büyüdüm,
Belki o ışıklar yüzünden ölümüm

Gereğinden fazla olan her şeyin,
Zıttına kavuşması gibi
Ben o ışıklar yüzünden,
Bu kuyunun dibindeyim
Ağzımda birkaç dua
Aklımda birkaç anı
Ezberimde birkaç yüz var
Alışılmış bir veda türküsüdür,
Martların uçuşunda duyduğum.
Gülümseyerek izliyorum her şeyi
Baktığım tek dehliz kendi göğüm.

EBRAR GÜLDAŞ

ÇIKMAZ SOKAK ÇOCUKLUĞU

Geç kaldık batan güneşin denize yansımalarını izlemeye
Geç kaldık rutubetli köşelerde nice ölümlere şahit olmaya
Geç kaldık gerçek aşkı yaşamaya
Ve işte yine geç kaldık biz,
bize yakışan her şeyi yapmaya

Geç kalmışlıkların
ve
dikenli tellere takılan hayallerin çağını yaşıyoruz.
Umut ışığı bu sokaklara pek uğramadı.
Kimse bizden çelimsiz rüzgârlarda yıkılmamızı beklemesin şimdi.

Çıkamaz sokak çocukluğumu geri verin bana
Çocukluğumuza ağır gelen yüklerin sırtımızdaki dansını,
Cılız bedenlerimizle nasıl oynadığımızı hatırlatın bana
haşin oyunları.
Mutlak ki bu,
güneş doğmayan coğrafyaların
henüz gözü açılmamış çocuğunun cesaretidir.

Ama muhakkak bayram bir gün bu sokaklara da gelecek!

UĞUR ÖZKAN

BİRAZ PAPATYA BİRAZ BEN

Ağlıyordu,
Kaldırım taşı arasındaki papatya.
Beni seviyor muydu?
Yoksa sevmiyor mu?
Bunu hiç bilemedim.
Batıyordu güneş.
Ağzımda, o sabahtan kalma acı tat,
İçerimde bir karartı.
Gidiyordu ciğerimin köşesi biliyordum.
Bu karanlığı durdurmaya gücüm yetmezdi.
Daha önce başka bir aşkta da yaşamıştım bu gidişi.
O zamanlar umutluydum.
Sanıyordum geri dönecek.
Kabullenemiyordum.
Ben seviyordum.
O seviyorum diyordu.
Şimdi bu gidiş neden papatya?
Tanıyordum papatyayı.
Hatta bir gün, saatlerce ağladım onunla.
Onun umudu yoktu hayattan yana.
Ne acı, bir papatyanın umutsuzluğu.
Ama o ilk âşık oluşum.
İlk aldanişim.
Hep papatyayı hatırlattı bana.
Umutsuzdu papatya,
Sevgiden yana...

YAŞA MUCİZEM

Bu günü çok özel kılan bir şey var. Yaşadığım değişimin dışında ve çok ötesinde bir şey. Ben annemi ilk defa bugün göreceğim. Bir doktorun sözünü duydum. “Dolamaç bebeğin annesine haber verin, gelip bebeğini görebilir.” dedi. Onun da benim kadar heyecanlanıp heyecanlanmadığını bilmiyorum. Fakat benim içimde kuşlar uçuyor. Görmekten ziyade görülmek istiyorum. Çünkü şunu biliyorum ki beni sadece o görebilecek. Eğer yaşama imkânım varsa, eğer hayatta kalmama imkân varsa benim ne olabileceğimi, nasıl olabileceğimi o görebilecek. Buradaki insanlar için mor görünümlü, sınırda kalan bir canlıyım. Ama benim sevimli bir bebek olabileceğimi, mor görünümlü derimin bir gün pembe-beyaz görünebileceğini, şiş karnımın yumuşak ve düzgün bir bebek tenine dönebileceğini, kırmızı, sulu ve hastalıklı görünen gözlerimin bir gün son derece dikkat çekici, ışıltılı, kara gözlere dönebileceğini bir tek o görebilecek. Kendimi görmek için onun gözlerine ihtiyacım var. Çünkü bir tek o bana hasta bir bebek olarak bakmanın ötesine geçebilecek. Güzelliğimi değilse bile güzel olabileceğimi görebilecek. Bir gün normal olmanın muhteşemliğini yaşayabileceksem eğer ilk belirtilerini onun gözlerinde göreceğim.

Kendimi onun gözlerine hazırlamak istiyorum. Daha az korkutucu görünebilmek istiyorum. Beni görünce gülümsemesini istiyorum. Yeni doğan bebeğini kollarına alan bir annenin yaşadığı o muhteşem duyguyu yaşamasını, gözlerinden taşan sevginin tüm varlığını kaplamasını istiyorum. Olması imkânsız gibi görünen şeyleri istiyorum. Çünkü bizim aramızda korku var. Belirsizliğin korkusu var. Bugüne erişmiş olmam yarına erişebileceğimin bir göstergesi değil. Beni bugün sevse, bana sonsuz bir sevgi ile baksa bile yarın bana bakabilmesi için burada olup olmayacağım belli değil.

Tüm bunlara rağmen beni gördüğü ilk anda beğensin istiyorum. Hiç olmazsa ağızımdan girip akciğerlerime uzanan, dudaklarımı ve yüzümü gerip çarpıtan şu hortumu çıkarabilsem. Burun deliklerimden çıkan ve ilk hissettiğimde bana upuzun bıyıklarımın olduğunu düşündüren şu ince borulardan kurtulabilsem.

Varlığın değeri, güzelliğin ölçüsü ancak görmekte ise ben de görmekten ziyade görülmek tasesındayım. Rabbimin bile evreni ve insanı kendi güzelliğinin yansımalarını görmek için yarattığını düşünürsek, benim bu konuda tasalanıyor olmam anlaşılır bir haldir. Aslında içimi rahatlatan bir durum var. Sonuçta bana bakan gözleri-

nin beni çirkin görmesi mümkün değil, annelerin gözleri çocuklarını asla çirkin görmez çünkü. Aradan yıllar geçtikten sonra annem bunu itiraf edecek ve evet diyecek, çok çirkindin ama benim için dünyanın en muhteşem bebeğiydin. Fakat o günlere daha çok var.

Doktorun ağzından “Dolamaç bebeğin annesi gelip görebilir.” ifadesini duyduğum andan itibaren büyük bir heyecan içindeydim. Her şeye rağmen görünüşümün derdine düşecek kadar heyecanlıyım. Nasıl görüneceğimi öyle çok düşündüm ki ne göreceğimi düşünmeye pek de fırsatım olmadı. Bana bakan gözlere ben de bakacaktım. Annemde uyandıracığım ilk izlenim kadar önemliydi aslında annemin bende uyandıracığı ilk izlenim. Ama yine de bunu çok düşünmedim. İyi ki merak etmemişim beni altı ay karnında taşıyan insanın yüzünü. Eğer merak etmiş olsaydım sadece cevaplanmamış sorular ve giderilmemiş bir merak ile kalacaktım.

Yoğun bakımda geçen hayatımın ikinci gününe görülme endişesi hâkim oldu. Ve öyle sanıyorum ki herhangi bir endişeye açık değil vücudum. Çok küçük, çok dayanıksız bir bebek olduğum için içimde hissettiğim yoğun endişe bana zarar veriyor. Belki de bu dönemi bir şey hissetmeden, bir şeyi ümit etmeden geçirmeliyim. Rabbimin büyük bir lütfuyla fiziksel olarak herhangi bir acı hissetmiyorum. Damarlarıma giren tüm o iğneleri, akciğerlerime ve mideme kadar uzanan hortumları algılayabiliyorum ama bana acı vermiyorlar. Şu an burada bana dayanılmaz derecede acı veren iki şey var. Bunlardan ilki son derece muhtaç olduğum anne şefkati eksikliği, ikincisi ise ertesi güne kadar yaşama ihtimalimin olup olmadığını bilemiyor olmam. Yoğun bakımın ısı kesinlikle değişmediği halde ve buradaki ısı beni üşütmeyecek seviyede tutulduğu halde üşüyorum. Anne teninin sıcaklığını hissetmediğim için, onun kollarında ısınma fırsatı bulamadığım için üşüyorum. Her canlı için en kıymetli, eşi bulunmaz ve yeri doldurulmaz varlığın sıcaklığını hissedemediğim için yüreğimde esip duran rüzgârlar dinmiyor ve ben bir türlü ısınamıyorum. Bir gün, eğer pes edersem sebebinin bu soğukluk olmasından korkuyorum. Yüreğimin kenarında esip duran bu rüzgârın dinmesi için yalvarıyorum. Gücümü tüketen bir şey çünkü bu dayanılmaz esinti.

Annesizliğin acısı ve zorluğu kadar ümitsizliğin de acısını çekiyorum. Yarına ya da daha doğrusu bir saat sonrasına bile çıkıp çıkamayacağım belli değil. Kimseden ümit verici bir cümlecik duya-

miyorum. Oysa içinde bulunduğum durumda beni en çok canlandıracak, en çok kuvvetlendirecek şey bir parça ümit olacak.

Vücudumdaki tüm kanı değiştirip yerine taze ve oksijenle dolu kan verenlerin fark edemediği şey ümitsizliğin gücümü ne kadar tükettiğidir.

Kocaman, son derece güçlü, damarlarının hiçbiri patlamamış yeterli nefesi kendi kendine alabilen ve kalp atışları son derece güçlü olan insanların bile ümitsizliğe dayanamadığını öğreneceğim günlere henüz çok var ama ben şunu öğrendim ki ümitsizlik insanın gücünü en çabuk tüketen hastalıkmış. İnsana en çok zarar veren günahın da ümitsizlik olduğunu ileride öğreneceğim. Çok ilerde değil ama yine burada, yoğun bakımın sınırları içinde. Belki ömrüm olur da bir gün peygamberimizin de “Ümitvar olunuz.” dediğini, ümitli olmanın yaşamının en temel kuralı olduğunu da öğrenebilirim. Burada kimse bana ümit veremiyor. İlaç veriyorlar, kan veriyorlar, nefes veriyorlar, kalbimin atmasını sağlıyorlar ama ne ümit verebiliyorlar ne de anne sıcaklığı. Ve bu iki yoksunluk yoruyor beni.

Yaşamaya ve kavuşmaya dair ümidimle birlikte ikinci günümde tükeniyor. Başka doktorlar, başka hemşireler geliyor. Ne yazık ki hiç biri annemi getirmiyor. Ne yazık ki hiçbiri bir parça ümit vermiyor. Zaten az olan gücüm tükeniyor. Yaşamaya karşı duyduğum büyük arzunun verdiği gücü yitiriyorum. Güzel başlayan günüm kötü bitiyor ve ikinci günü tüketip üçüncü güne geçerken minik bedenimde yangınlar çıkıyor. Ben içimden üşürken annesiz ve ümitsiz kaldığım için bedenim alev alev yanmaya başlıyor. Ateşim çıktıkça daha çok üşüyorum. Üşüdükçe ateşim daha çok çıkıyor. Kırk derecenin üzerine çıkan ateşin çok tehlikeli olabileceğini, hayatımın beni çok üşüten bu ateşle sona erebileceğini doktorların sözlerinden anlıyorum. Korkunç denebilecek kadar yükselen ateşimle birlikte artık hayata bir sis perdesinin arkasından bakmaya başlıyorum. Kontrol edilemez bir hızla kırk bir dereceye çıkan ateşi düşüremiyorlar ve her saat başı damarlarım verdikleri antibiyotiklerin derecesini arttırıyorlar. Şimdi düşünemiyor, ümit edemiyor ve kimsenin yolunu beklemiyorum. Güçsüz, biçare ve zavallıyım. En başından itibaren elimden bir şey gelmiyordu ama yaşamaya dair bir hevesim vardı. Yükselen ateşle birlikte hevesim de sönüyor sanki. Acısız, hevesiz, beklentisiz minik bir vücuda dönüşüyorum. İşte şimdi tam görüldüğüm gibiyim. Oysa şimdiye kadar içimde kimselere görünmeyen gücüm vardı. Kimse katkıda bulunamasa da kendi kendime büyüttüğüm bir kuvvetim vardı. İşte üçüncü günün sabahında yükselen ateşimle birlikte yitirdiğim bu oldu.

Bu arada annemin de henüz yoğun bakımda olduğunu öğrendim ki bu bilgi aklımdaki “niçin yanıma gelmiyor” sorusunun cevabı oldu. Gelmesinin mümkün olmaması geçerli bir mazeret olabiliyor. Diğer tüm ihtimalleri –ki bunlar kötü ihtimaller- bir anda geçersiz kılabilir.

Yine de bu olmamalıydı, böyle olmamalıydı. Kaderin karşısında plan yapmanın anlamsızlığını başka bir yolla, daha sonra da öğrenebilirdim. Acelesi yoktu ki böyle bir dersin, daha sonra da öğrenebilirdim. Kader işte, ders verme fırsatlarını elinden kaçırmak istemiyor, hepsini değerlendirmek ve daima öğretmek istiyor. Dünyadaki hayatımın başladığı andan itibaren kurduğum tek hayalim, yaptığım tek planım vardı, annemi görmek. Tek isteğim, tek merakımdı. Gerçekleşmesini umduğum tek planımdı, olmadı. Ama öğrendim, yine öğrendim. Her gücün üstünde bir güç, her planın üstünde bir plan ve her hayalin üstünde bir karar var. Öğrendim, inandım, iman ettim.

Aşına olduğum bir ses, hasret olduğum bir cümleyi olmasını istemediğim bir anda söyleyiverdi. “Dolamaç bebeğin annesi de bu kadar olur zaten.”

Annem geldi, yaşasın annem geldi. Yüzünü görmeyi en çok istediğim insan, yüzümü göstermeyi en çok istediğim insan en olmaz zamanda geldi. Yüzüm kapalı, gözlerim kapalı, görmüyorum, görülmüyorum.

Bir duyu körelirse diğer duyarlar daha iyi çalışmış. Benim için ise şu an diğerlerinin bir önemi yok. Aramızdaki cam duvarlar bana dokunmasına engel oluyor. Bari bir ses duyabilsem diyorum. Hafifçe alınıp verilen bir nefes sesinden başka bir ses duyamıyorum. Yanımdaki annem ama ben şu an hiçbir şey hissedemiyorum. Beni gördüğü o ilk anda ne hissettiğini bilemiyorum ve asla da bilemeyeceğim. Hayalini kurduğum karşılaşma anından çok uzak bir an yaşıyorum. Her saat başı gelip küvezimin başında dikilen hemşire ve doktorlardan farklı bir şeyler olur diye düşünüyordum ama olmadı, hiçbir şey olmadı. Sessizlik, hissizlik ve karanlık var. İsyan da işe yaramaz, itiraz da... Annemin varlığının tek belirtisi olan nefes sesleri de bir iki dakikadan fazla sürmedi zaten. “Tamam” dediler ve uzaklaştı. Ne düşündü, ne hissetti, bana bakınca ne gördü bilemiyorum. Ona ait tek çıkarımı hemşirenin kurduğu cümle ile yapabiliyorum. Ufak tefek biri demek ki benim annem.

Geldi ve gitti, ne parlak ışıklar eşlik etti gelişine, ne yanardöner renkler. Ne kapkaranlık kesildi dünya ne soldu ne sarardı. Onca hayalin yaşanmasına engel oldu gözlerimi kapatan bant. En başta olması gereken şey, her şey olup bittikten sonra oldu. Demek ki diye geçirdim içimden ne görmenin zamanı gelmiş ne de görülmenin. Mademki var her şeyin bir vakti, saati; görmenin de vardır, görülmenin de zamanı. Bana düşen sadece beklemek. Eğer bekleyebilmek de varsa kaderimde. Çıkabilirsem yarına bir ümidim daha olacak. Hem ümit değil miydi her bitişe bir başlangıç mutluluğu katan? Annem geldi ama ben göremedim. Olsun ümidim var. Gelmesi ihtimali varsa beklenenin, beklemek de güzel. Beni hafifçe sersemleten, algılarımı zayıflatan ışık tedavisi ve annemin sessizce geliş-gidişi üçüncü günü tüketen olaylar oldu. Üç gün geçti, üç gece geçti. Üç kere güneş doğdu üzerime, üç kere güneş battı ben bu dünyada soluk alırken. Kim bilir daha kaç gün, kaç gece; kim bilir daha kaç bitiş, kaç

başlangıç; kim bilir daha kaç gülüş, kaç gözyaşı var kaderimde. Kader deyip susmak gerekiyor, zira en büyük ve kudretli planlayıcının elinden çıkıyor her karar ve susmanın hiçbir faydası yok. Hem zaten en iyisini de o biliyor. Öyleyse beklemeli; bitsin gün, bitsin gece...

Dördüncü gün başladı, dördüncü gün bitti. Gözlerim kapalı. Saat başı tekrarlanan tedavi, yoğun bir uyku hali. Dört günlük ömrümde hiçbir şey anlamadan, hiçbir şey öğrenmeden; bir şeyi azaltıp bir şeyi çoğaltmadan geçirdiğim tek günüm oldu. Annem tekrar geldi mi, gelmedi mi bilemiyorum. Sorsalar uyuyordum derim. Hiç azalmadan tüm gün süren bir uyku hali, şaşkınlık, uyuşukluk. Geceye doğru açıldı gözlerim, artık görebilirim ama uyku isteğim her şeyden fazla. Görmek, anlamak, öğrenmek için duyduğum onca isteğe rağmen uykuya yeniliyorum. Her gün belki de on iki saatim uyuyarak geçiyor.

Beşinci günüm artık alıştığım uygulamalarla başlıyor. Elime takılı olan serumun yeri değiştiriliyor, bir küçük delik daha açılıyor. Ayağıma takılı olan serumun yeri değiştiriliyor, bir iz daha kalıyor bedenimde. Bir parça daha kan alınıyor. Tahliller, tetkikler yapılıyor. Sarılıkta gerileme görülüyor ve bu gözlerimin kapatılmayacağı anlamına geliyor. Gözlerim kapatılmazsa ve gelirse annemi görebileceğim. Ümit ettiğim, hayalini kurduğum görüşme anının dışında gelişti her şey. Görüldüm artık ama görmedim henüz.

Bir hemşire geliyor ve günlük temizliği yapıyor. Vücudumu siliyor ve temizliyor. Tüm alışmışlığına rağmen gösterdiği özen öylesine abartılı ki iyi niyetini olumsuzlaştırıyor. Dokunmaya çekinir gibi değil de dokunmak istemezmiş gibi. Oysa biliyorum bileğimi ayaklarımdan tutup kaldırırken neden bu kadar incelikli davrandığını. Gelişmiş bir vücutta bulunan kemiklerin ne kadar çabuk kırılabileceğini, en ufak bir tazyikin derimde morarmalara sebep olabileceğini, gereksiz bir hareketin iç organlarına zarar verebileceğini ilk günden beri biliyorum. Yoğun bakımda bulunan bebeklerin en küçüğü olduğum için gösterilen özen çok daha fazla. Etrafımda bulunan insanların gösterdiği onca özene rağmen ellerim, ayaklarım mosmor. İğne deliklerinin etrafı değişik renklerde morarıyor. İki gün önce çıkarılan iğnenin yeri sarımtırak bir mora dönmüşken, yeni takılan iğnenin yeri kırmızımsı bir mor. İzlenimci bir ressamın çizdiği tablolara benziyorum. Biri benim gerçeğe tamamen uyan bir resmimi yapsa kimse inanmaz. Bu kadar farklı tonlarda morun bir insanın vücudunda aynı anda olabilmesi gerçek dışı çünkü.

Çok beklenen, çok arzu edilen bir olayın gerçekleşmesi ilk anda fark edilmeyebilir mi? Neden bütün hemşireler beyaz giyerken bu hemşire yeşil giymiş düşüncesi geçti aklımdan. Yüzünde maskesi, elinde eldivenleri vardı. Çok bol gelen

kıyafetinin içinde kaybolmuş gibi görünüyordu. Simsiyah saçları özensizce toplanmış, benzi soluk olmanın da ötesinde bir renk almıştı. Gözlerini görene kadar anlamadım ama gözleri, bana bir mucizeye bakar gibi bakan gözleri... İşte o anda anladım annem olduğunu, o anda anladım prematüre bir bebekten çok daha fazlası olduğumu, o anda anladım bir annenin çocuğu olmanın ötesinde bir insanın yaşama sebebi olduğumu. Biliyordum, hissetmişim annemin gözleri bana baktığımda ne olduğumu değil, ne olacağımı göreceğimi biliyordum.

Yeryüzündeki en güzel şeye bakıyor gibi, eşi benzeri olmayan, başka kimselerin görüp bilemeyeceği kutsal bir şeye bakıyor gibi. Kısacası bir anne, çocuğuna bakıyor gibi. Uzaklaştığım ve unutmaya başladığım cennetin hatırası canlandı zihnimde. Biz cennette beraberdik, ben bu bakışı cennette gördüm, bu muhteşem duyguyu cennette hissettim. Annemin gözlerini gördüğüm an yeniden cenneti yaşadım. Hiçbir kayda bağlı olmadan, hiçbir şart koymadan sevileceğimi gördüm. Bana biçilen değer ölçülemeyeceğini, hiçbir şeyin benden daha değerli olamayacağını, bir hayatın artık benim hayatıma bağlı olduğunu, bir insanın benim mutluluğum için her şeyden vazgeçebileceğini gördüm. Sınırsız sevilmenin ne olduğunu, bu sevginin hiç bitmeyeceğini anladım. Gördüm ve anladım korkulanın olmayacağını. Gördüm ve anladım dünya hayatımın yoğun bakım sınırlarının dışına taşacağını, süreceğini, güzel olacağını, mutlu sonla biteceğini. Annemin gözleri bana böyle dua eder gibi baktığı sürece, her bakışına bir yalvarma ve şükür eklendiği sürece, bu duanın reddedilemeyeceğini anladım. Bir duanın kabul edilmesi için gereken şart ne ise annemin bakışında gördüm hepsini. Annemin duasını bana bakışında gördüm. "Mucizem" diyordu bana, "Yaşa" diyordu. "Gönlüme düşürüldüyse bu sevgi, bu kadar büyük, sensiz kalmayacağım." diyordu. Sonu olamayacak bir sevgi bu kadar büyük olamaz diyordu. Bir kere seni koklamak mümkün olamayacaksa, yüreğim kokunun hasretiyle bu kadar yüklü olamaz diyordu. Annem bana "Yaşa mucizem!" diyordu. Gönülden dilemenin daha ötesinde, gönlü bu dilek olmuş; kalbi ve aklıyla dua etmenin ötesine geçip aldığı nefesini bile duaya çevirmiş annem bana, "Yaşa" diyordu. "Seni sarmalı kollarım, seni sevmeli yüreğim." diyordu. "Artık ben başka hiçbir şey için var olamam." diyordu. Sensiz yaşamam, ölürüm demiyor, isyan etmiyor, feryadıyla gökleri inletmiyor, sadece "Seni sevmenin ne olduğunu bir kez öğrendim, bir daha unutamam. Seni bir kez gördü gözlerim senden başkasına bakmam." diyordu. "Neye baksam seni görürüm, neyi sevsem seni severim, kokladığım her çiçekte artık sadece seni koklarım diyordu." Annem bana bir mucizeye bakar gibi bakıyor. Annem bana "YAŞA MUCİZEM" diyordu.

SÖYLEŞİ: EYLÜL SEZER & SERHAT AY

ATAOL BEHRAMOĞLU İLE KÜÇÜK BİR SÖYLEŞİ

Sizi şiir yazmaya iten en temel sebep nedir?

İçimden gelen bir itki diyebilirim. Tamamen doğal yollarla şiire yöneldim.

Cellat uyandı yatağında bir gece

“Tanrım” dedi “Bu ne zor bilmece :

Öldürdükçe çoğalıyor adamlar

Ben tükenmekteyim öldürdükçe...” Bu dizeler bir bakıma günümüz dünyasında yaşananlara ince bir eleştiri niteliğinde. Şimdi size isanlığa seslenme şansı verilse ne söylemek isterdiniz?

Kendinize gelin! Biraz daha iyi düşünün. Biricik hayatımız var, onu hem iyi değerlendirelim hem de gelecek kuşaklara daha güzel, daha yaşanılabilir bir dünya bırakmak için elimizden geleni yapalım.

Tüm eserleriniz içerisinde sizin için yeri ayrı olan biri var mı ?

Yok diyebilirim. Yani hepsinin ayrı ayrı değeri var benim için. Ama mesela 1980’de yayımlanan “Kuşatmada” adlı şiir kitabım benim için ayrı bir önem taşıyor gerçekten.

Eğitilmiş bir nesil yetiştirmek hem ülkemizin hem de dünya ülkelerinin bir ideali malumunuz. Peki sizce iyi bir şiir okuru nasıl olunur?

Çok şiir okuyarak olunur. Burada iş biraz da eğitim kısmına düşüyor. Şiiri çocuklara anlatmak, öğretmek lazım. Bazı yönlerini onlara duyumsatmak lazım diye düşünüyorum.

Peki zamanında “Halkın Dostları” adlı bir dergi çalışmanız vardı İsmet Özel gibi isimlerle. O dönemlerle ilgili anlatmak istediğiniz bir şeyler varsa...

Bunların hepsi yazıldı çizildi zaten, eğer benim kitaplarımı okursanız orada göreceksiniz. İsmet’le mektuplaşmalarımıza da bakabilirsiniz, aynı şekilde Nihat Behram’la olan mektuplaşmalarımıza bakılabilir.

Son zamanlarda internet üzerinde yazmak popülerleştiğinden beri yazar, şair olduğunu iddia edenlerin sayısı da çoğaldı. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Valla ben size bir şey söyleyeyim adam oldum ben diye gezinip de adamlıkla alakası olmayan çok kişi de var ülkemizde. Dolayısıyla bu bizde olup biten bir şey yani. Normal karşılıyorum o yüzden.

Anadolu’nun pek çok yerinde söyleşilere, imza etkinliklerine gidiyorsunuz. Bunlar içinde Eskişehir’de nasıl karşılanıyorsunuz, katılım beklentilerinizi karşılıyor mu?

Karşılıyor, Eskişehir’den zaten gittiğim her etkinlikte çok iyi izlenimlerle ayrılıyorum. Çok sevgili okurlarım var şiir severler. Her yaşta çok yönlü insanlarla bir araya geliyorum.

Son olarak dergimiz okurlarına ve edebiyatseverlere vermek istediğiniz tavsiyeler veya söylemek istediklerinizi alabilir miyiz?

Sevdikleri şairlerin şiirlerini defalarca okusunlar. Okuduklarının derinliklerine inmeye çalışsınlar. Bir de pek çok Türk şiiri antolojisi var, onlardan birini alıp baştan sona okusunlar, görecekler ki Türk şiirinin çok büyük, önemi yadsınamayacak bir tarihi var.

SADIK ASLANKARA

BİR YAZARI TANIMAK

Bir yazarla tanışmak... Nasıl? İnsanın içi kıpır kıpır oluyor heyecandan.

Nerede tanışacağım, nasıl tanıyacağım onu? Kütüphanede mi, bir söyleşide imza gününde mi, kitapçı ya da sahafta mı?

Ne yazıyor; şiir, öykü, roman? Nasıl yazıyor? Heyecandan insan yerinde duramıyor. Elim kütüphanede kitap dizileri arasında gezinirken parmaklarım birdenbire kitabına değecek de öyle mi tanışacağız onunla? Bir salon dolusu insanın arkasında; kürsüde şiirini, öyküsünü dinlerken mi? Sahi, bir yazar nasıl tanınır? Hadi söyleyin bana.

Herhangi yazarı nasıl tanırız, bunun bir yolu var mı, varsa nasıl bir yol bu?

Tanımak derken; karşımızdaki kişi ya doğrudan kendini anlatıp tanıtır ya da biz kendimize göre onun nasıl biri olduğu, neler yaptığı konusunda bilgileniriz değil mi?

İki yol da dolaysız tanıma.

Üçüncü bir yol var ki: Tanıtımla tanıyanın dışında farklı birinin ya da üçüncü kişi gibi alınabilecek kayıtlı bilgilerin, belgelerin, verilerin araya girip onu tanıtmaması...

Ama ben, avuçlarım heyecandan ter içinde de olsa, ilkin kaleme aldığı şiiri, öyküyü, romanı, oyunu okumayı yeğliyorum yazarın. Tabii yazarla yapılmış söyleşiler, kendisinin başkalarının anıları, izlenimler, radyo - televizyon konuşmaları, kayıtlar, filmler, belgeseller, daha pek çok veri. Ben yine de şairin ya da yazarın dilinden dökülen öykü, roman, oyun, deneme artık ne olursa olsun bunlardan birini okumak istiyorum ilk önce.

Başka türlü nasıl tanırım bir yazarı?

Diyelim bir kitabevine girdim, raflara kitaplara yöneldim. Kapak arkalarında dolu satırlar. Gözüm görmez bu kalabalık sözlerin hiçbirini. Kitapta yazdıkları yok mu yazarın, buna ulaşmalıyım bir an önce.

Hatta hemen eve gidip bir köşeye çekilmeli, yazarın yüreğinden çıkıp beyninden süzülerek o güzel kaleminden kâğıda dökülen satırlarına dalmak, bu satırların bende uyandırdığı duygular, düşünceler arasında yitip gitmek isterim.

Heyecandan yerimde duramıyorum.

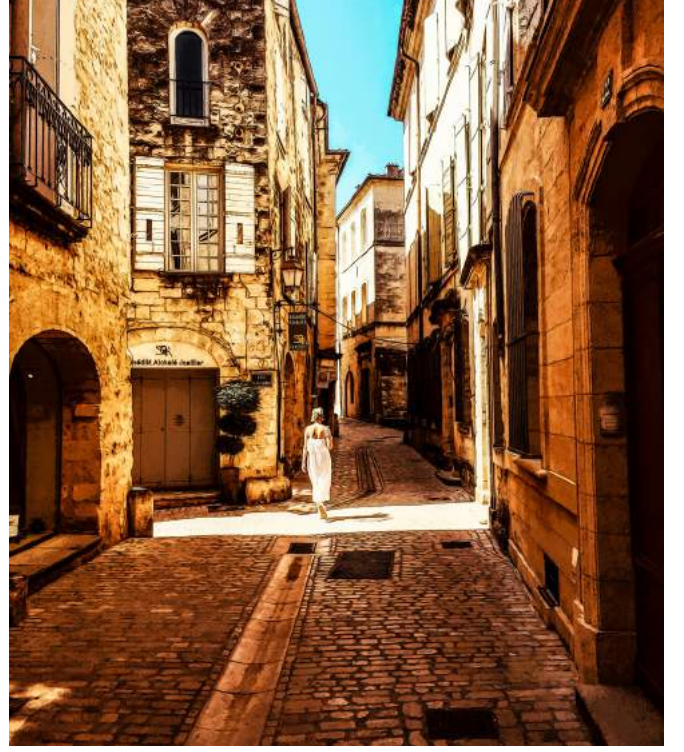
Nasıl, ne zaman tanışacağız onunla?

Bir sorum olabilir mi?

Efendim? Allah'ım, ne sorsam yazara?

"Ben de yazar olabilir miyim?"

Şak, düşüp bayılacağım heyecandan.

İLAYDA BÜYÜKSUNGUR ZAMAN

Duvarları yosun,
Kilitleri pas tutmuş evler ağır uykuda.
Nemli kaldırım taşları
Ve kırık saksıdaki menekşe seni beklerken
Isıt onun ellerini benim yerime
Serin ve güzel sabah güneşi.

Siz Boğaz'ın öksüzleri,
Çılgık atın her gördüğünüzde onu
Çırpınarak dönün etrafında
Karanlık sulara dalıp çıkarken
Bakın ona uzun uzun
Ve haykırın ona benim yerime
Kimsesiz ve aç martılar

Çarp beklemediği anda ona
Sonra durul, sakinleş, meraklandır.
Yavaşça çek içine okşa yüzünü...
Ve bir daha görmeyecekmişçesine
Sarıl ona beyaz köpüklerle, benim yerime.
Şehrine âşık ılık mavi,
Sessizliğin dalgaları.

Ona şarkı söyleyen serçeler büyüt dallarında
Uykusunu getir, gününü bitir.
Sonra yıldızları seyredin birlikte...
Ve her yalnız gördüğünde onu
Bir meltem çıkart benden ona
Gezin onun saçlarında benim yerime...
Ve tam unutacakken
Durma, hatırlat ona Sığla ağacı.

LÜTFİYE ÖZGE ŞİŞİK
SON EYLÜL

Konargöçer yaşamın konmuşluğundayım.
Göçmeyi beklerken,
Doğup batan güneşin kızılığında salınıyorum.
Bir gece, bir gündüz, bir gece, bir gündüz
Herkesten önce yaşlanıyorum.
Adalet terazisindeyim
Bir ucunda ben diğer ucunda benliğim.
Oysa cılız cüssemle başındayım kaybetmişliğim
O ince çizgide bir iniyorum bir çıkıyorum.
Son çıkan ben olursam vasiyet bırakıyorum,
Gülümse benliğim, gökten mutluluk hediye ediyorum.
Yine ben bir gün
Akşam köyünün sabahını bekliyorum,
Bir akıllısı benim buraların,
Doğmayacağını bildiğim güneşe inanıyorum.
Umudu ekmişim içime,
Dur dedikçe ben de büyüyorum.
Nereden başladığını bilmediğim yolda
Öylesine koşturuyorum.
Başsız sonsuz bu yolda, ben hala var mıyım bilmiyorum.
Var olmaya hasretim, hissedebiliyorum.
Yitirmişliği diktim, giyiyorum.
Elimde, kokusunu yitirmiş gül
Yine bir umut burnuma götürüyorum.
Kendini kaybetmişliği hissediyor,
Yaprak yaprak ben de dökülüyorum.
Bu son eylül, biliyorum.
Bir an geliyor daha yere düşmeden,
Hiç saydığım benliğim karşıma geçiyor.
Gözlerimi yerden kaldıramıyorum.
Artık bana ait değilmiş gibi bakıyor
İyice yok oluyorum.
Biraz sonra elimi tutuyor,
Çekiniyorum kendimden
Düşüşlerin yakışmadığını,
Boynu büküklüğü güle bırakmamı söylüyor.
Kaldırıyorum yüzümü yerden.
Bitmiyorsa koşturman,
Başlangıçları olan başka yoldan yeniden başla diyor,
Ben, çizgime geri dönüyorum.

RÜMEYSA AYVAZ
YENİ TÖRE

Nasıl geçirdik onca devri
Aklın almadığı dünya zembereği
Gururla ilerleyen akrep
Vazgeçmedi dönmekten
vazgeçmeyecek

Modern çağımızın estetikli kalbi
yalnızca boşluklardan mürekkep
Ve eski bir kanunname gibi
yürürlükten kalktı düşünmek

Moda oldu artık
Eksik hatalar sonrası
Doğru dirilişler beklemek
Hataların bile
hakkını verememek

Aşırı duyarlılıkta yitirdik her acıyı
Bazı acılar sloganla anlatılamazdı
Birilerine destek birilerine köstek
Hep acılı hep hisli
hep en çok kendisi dertli
Böylece var oldu yeni insan modeli

Kendi deviniminde boğulup
Boğulduğu denizi bilmeden
ölüp ölüp dirildi
Belli ki yeni insan töresi
doyumsuz zihinleri
hissizleştirmekle mükellefti

İyice hazmediyorum artık
Karşı koyulamayan bu yeni töreyi
Meğer her çağda
zincirlere vurulabilirmiş
İnsanın yüreği

Hissediyorum iyice
Ruhumun sinsice silindiğini
Fikirsiz bir dünyaya itildiğini
Bu yeni törede herkese
ölü gibi yaşamının diretildiğini

ZEYNEP ÇAKIR

MÜNACAAT

üzerindeki karları taşıyamayıp bükülen
çınarların
ortak yanları çoktu ananemle
annemin bükülen tarafı yoktu
yeminleri büyüktü sadece
bense benzemiyordum bizim
hanımefendilere
kavgam yalnız kendimleydi
ve madalyon gibi taşıyordum içimde
teslim olmuş bir ormanın hıncını
alevlere

kadınların sesinin pek de duyulmadığı
duaların feryat gibi çıktığı dudaklardan
yıldızların şehrin ışıklarıyla dövüştüğü
bu şehirde
herkes kavgalıydı birbiriyle
bense kargaşanın içinde
başımı koruyarak ellerimle
aynı rüyayı düşünüp düşünüp
büyüttüm içimde

lakin son benimdi
onurlu olmalıydı öyleyse
belki tanıyamıyorum aynada gördüğüm
mağrur bakışlı kadını
geceleri düşlerini anlatıyordu bana
inanamıyordum
yine de alnım aktı, başım dik
şu gururla yükselen göğüs benimdir
çünkü tercih etmedim cehennem köşklerini
cennetteki küçük kulübeye
en büyük günahları işlerken dahi ben
doğruyu söylemekten vazgeçmedim

o vicdanıma basılan tuz elleriydi bir alimin
ve ben tuttum bir adamı sevdim evet
korkarım bu bir günah sizin nezdinizde
sevgili tanrım kalbinizin yerini istediğinde
dolu ceplerinizi gösterin öyleyse

işte hikayem tanrım
karşında çırılçıplağım
her şeyin en sonundayım ve başladığım
yerdeyim
orada olduğunu biliyorum, gözlerin üzerimde
belki gururla değil ama sana has bir
tebessümle
ve içinden çatılmadığını biliyorum kaşlarının
kırmızı ojelerime, kısa jileme
ve şen kahkahalarımıza toplum içinde

kendimi aklamadığımı biliyorsun tanrım
ama gözünde hep on yediyim
ben de bunu biliyorum
hissediyorum varlığını zor gecelerde
kimse inanmıyor ama duyuyorum sesini
ve dediğin gibi anlatmıyorum artık
anlamayacaklara
bana bahsettiğin en güzel şeyleri

ben günahlarımın arkasındayım tanrım
gururla değil ama bana has bir tebessümle
ve pek tabii ben de seni izliyorum
yalnız gerçek kullarına yakışacak bir hayretle

UFUK GÜVEN

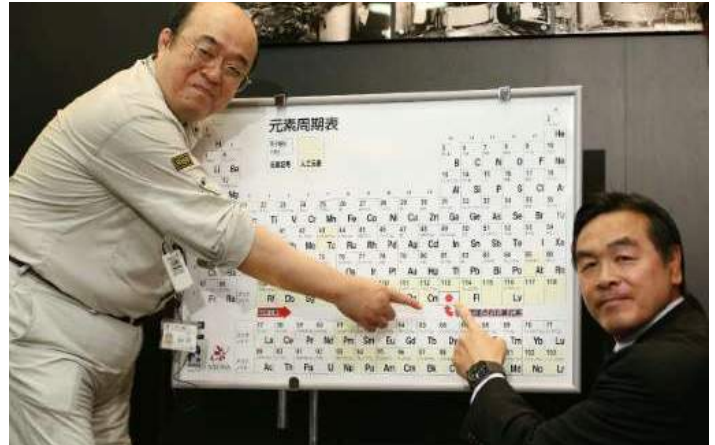
GÜNEŞİN DOĞDUĞU YER

Atomun yapısında bulunan pozitif yüklü parçacıklara “proton” denir. Proton sayısı atomlar için ayırt edicidir. Bu yüzden proton sayıları atom numarası olarak da bilinir. Örneğin demir için proton sayısı diğer bir deyişle atom numarası 26 dır. Ancak proton sayısı bir arttığında element kobalta, bir azaldığında element mangana dönüşür. Proton sayısı aynı zamanda elementlerin periyodik tablodaki yerlerini belirler. Bilinen tüm elementler periyodik tabloda yer alır.

Dünya üzerinde yeni yerler keşfetmek, en yüksek dağlara tırmanmak, okyanusun en derinine inmek hatta gezegenimin dışında Ay üzerinde keşifler yapmak tüm ülkelerin ortak rüyası. Keşfettiğiniz yeni yerlerde bayrağınız dalgalandırmak ise sanırım işin büyük ödülü. İşte bu keşif yarışından nasibini alan yerlerden biri de periyodik tablodur. Antik toplumlar tarafından keşfedilenleri saymazsak Birleşik Krallık (24 tane) , ABD (21 tane) , İsveç (20 tane) , Almanya (19 tane) , Fransa (17 tane), Rusya/Sovyetler Birliği, Avusturya, Danimarka, Finlandiya, İspanya ve İtalya bu yarışta yer almıştır. ABD ve Avrupa ülkelerinin bayraklarının yer aldığı bu keşifler atlasında artık Asya kıtasından da bir bayrak var.

1980 yılında Kosuke Morita'nın başkanlığındaki Japon “RIKEN” adlı bilim grubu atom numarası 113 olan Ununtrium (Uut) geçici adlı elementi keşif çabalarına başladı. Tam 36 yıl süren emek ve binlerce dolarlık harcamanın sonunda ekip mutlu sona ulaştı. Defalarca başarısızlığa uğrayan grup, liderleri Morita'nın “Vazgeçmeye hazır değiliz, devam edersek, şansın tekrar üzerimize düşeceğine inanıyorum.” sözleriyle çalışmalarına devam etti.

2016 yılında resmi olarak tabloya alınan bu elementin isim hakkı kâşiflerine verildi. 113 numaralı “Uut” elementi de son adını aldı: Nihonium (Nh) . RIKEN grubunda yer alan bilim insanları bu ismin “ Japonya” diyebilmenin bir başka yolu olduğunu belirtiyor. Bu isim aynı zamanda ‘ GÜNEŞİN DOĞDUĞU YER ’ anlamına geliyor.

Fotoğrafta Japon bilim insanlarının yüzündeki haklı gurura şahit olurken bizim de aklımızda Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün o güzel sözü canlanıyor. **“Vatanını en çok seven, görevini en iyi yapandır.”**

EKİN NEHİR KUŞÇU ÇİZGİ ROMAN KÖŞESİ

降世神通
AVATAR
THE LAST AIRBENDER™

THE SEARCH

“Aradan yüzyıl geçti. Erkek kardeşim ve ben yeni Avatar’ın Aang adında bir hava bükücü olduğunu öğrendik. Hava bükmeteki yetenekleri olağanüstü olmasına rağmen birilerini kurtarmadan önce öğrenmesi gereken çok şey vardı. Yine de ben Aang’in dünyayı kurtarabileceğine inanıyorum.”

Çizgi roman köşemizin bu sayısında “The Promise” üçlemesinin devamı niteliği taşıyan “The Search” üçlemesini ele alacağız.

Üçlemenin ilk üyesi “The Search Part One” 20 Mart 2013 tarihinde yayımlanmıştır. Serinin diğer iki elemanı ise yaklaşık üç ay arayla birbiri ardına okurların beğenisine sunulmuştur.

Avatar Son Hava Bükücü’nün yaratıcıları Michael Dante Dimartino ve Bryan Konietzko’nun yanı sıra Amerikalı çizgi roman yazarı Gene Luen Yang tarafından kaleme alınmış, Marvel’dan DC Comics’e dünyaca ünlü birçok şirketle çalışmış Japon menşei “Gurihiru” adlı çizim şirketi tarafından görselleştirilmiştir. Ayrıca üçlemenin yayımını Dark Horse Comics üstlenmiştir.

“The Search Part Two” ve “Part Three” nin satış rakamları hemen hemen aynı da olsa Part Three okuyucularca daha çok ilgi görmüştür ve birçok eleştirmen tarafından beğenilmiştir. Fandom Post yazarı Angela Sylvia Part Three adına bunları söylemiştir. “Beklediğim gibi değildi ancak hala fazlasıyla tatmin edici.” Angela Sylvia ayrıca bu çizgi romana on üzerinden on vermiştir.

Part Two, New York Times En İyi Çizgi (Graphic) roman dünya sıralamasında üç hafta zirvede kalmıştır. Part Three ise tüm iyi yorumlara rağmen sadece iki hafta boyunca liderliğini sürdürebilmiştir.

5 Şubat 2014 tarihinde yazarların ve çizerlerin notlarını içeren özel baskısı piyasaya sürülmüştür. İçeriğe gelecek olursak Toph Beifong hayranları için üzülerek söylüyorum ki The Search üçlemesi boyunca yenilmez metal bükücümüzün sadece adını işitiyoruz, kendisini göremiyoruz.

Zuko’nun babasına final bölümünde sorduğu “Annem nerede?” sorusuna yanıt arıyoruz. Cevabı elde etmenin tek yolunun Azula ile tekrar karşılaşmak olduğunu anlayan Avatar ve ekibi Zuko’ya geçmişiyile yüzleşirken destek oluyor. Ruhlar Dünyası’ndan eski birkaç tanıdıkla ve ilk defa gördüğümüz usta bir su bükücüyle karşılaşıyorlar. Iroh Amca’nın Ba Sing Se akşamlarında birlikte şarkı söylediği eski bir “dost” un yaşamına değiniyoruz ve en önemlisi Ateş Kralı Ozai’in oğluna söylediği o ikonik cümleyi duyuyoruz. *O şanslı doğdu, sense doğduğun için şanslıydın.”

*She was born lucky but you was lucky to be born.

BOOM!

POW!

KAPOW!

KİTAP ÖNERİLERİ

BERNA ÜSTÇETİN

MUCİZELER ÇAĞI – KAREN THOMPSON WALKER

“Gerçekte ne kadar az şey bildiğimiz hâlâ beni hayrete düşürüyor... Belki de benim ve ailemin başına gelenlerin yavaşlamayla hiçbir ilgisi yoktu. Mümkündü ama zannetmiyordum. Hem de hiç.”
Günler 24 saat olmasaydı hayatımız nasıl olurdu hiç düşündünüz mü? 30 saat, 48 saat, 60 saat veya daha fazla. Bunun tek sonucu saatin on ikiden fazla dilime bölünmesi mi olurdu, yoksa her şey beklediğimizden daha karmaşık bir hale mi gelirdi?
Günler gayet sıradan bir şekilde ilerlerken bir anda dünyanın dönüş hızı yavaşlamaya başlar. Herkes gibi on bir yaşındaki Julia ve ailesi de başta bunun farkında değildir. Fakat gittikçe günler uzamaya, yavaşlama ise hızlanmaya başlar ve bu durum kimsenin tahmin edemeyeceği sonuçlara yol açar.
Fantastik bir konuyu on bir yaşındaki bir kızın aile ve arkadaşlık ilişkileriyle, ortaokul yıllarıyla birleştirerek karşımıza güzel bir kurgu sunan Karen Thompson Walker’ın ilk kitabı olan Mucizeler Çağı herkesin keyifle okuyacağı bir kitap.

BİR ÇİFT AYAKKABI – SUNAY AKIN

“Ben ayakkabıları çok severim. Ayakkabılar beni güldürür, ayakkabılar beni ağlatır, ayakkabılar beni düşündürür. Hiçbir eskimiş ayakkabımı atamam ben. Ayakkabılarımdan ayrılamam ben. Onlara çiçekler diker bir yerlere bırakırım.” diyor Sunay Akın ve bu kitabında otuz yedi denemeyi kaleme alıyor. Bu kitapta okuyacağınız; otuz yedi farklı deneme, her denemede bir çift ayakkabı ve her ayakkabının kendine ait bir öyküsü. Kitabı okurken her denemede farklı bir ayakkabı giyip geçmişe, tarihin tozlu yollarına yürüyüşe çıkacaksınız. Kimi zaman kendinizi bir sarayda bulacaksınız, kimi zaman uzayda, kimi zaman da yaşlı bir ayakkabıcının yanında...

BALIK İZLERİNİN SESİ – BUKET UZUNER

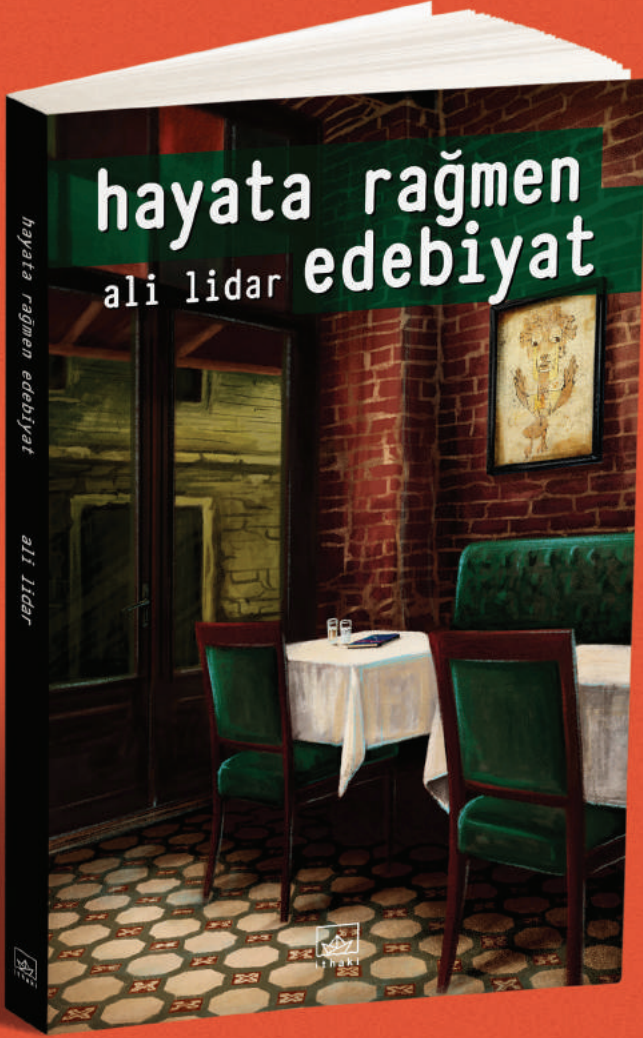
“— Anne tarafından Afife Jale’ye akraba oluyorum. Babamın kökleri de Piri Reis’in amcası Kemal Reis’in uzanır, dedim gururla.
—Camille ve Kolomb gibi mi yani? dedi şaşırarak.
—Hiç kimse bir başkasına benzemez! diye hırçınlaştım.
—Afife Piri! dedi hayranlıkla.
—Afife Piri! diye yineledim.
—Denizlerin serüvenci oğluyla, sahne ışıklarının cesur, asi kızının torunusun, müthiş... olağanüstü... Anlamalydım... Çoktan anlamalydım...”
Bir pilot proje kapsamında dünyanın her yerinden gelen seçilmiş öğrenciler Kuzey Avrupa’nın bir ülkesinde toplanır. Anne tarafından Afife Jale, baba tarafından Piri Reis’in soyundan gelen Afife Piri de Türkiye’den giden seçilmiş bir öğrencidir. Proje kapsamında, bu seçilmiş öğrenciler bir yıl boyunca normal insanlardan uzak yaşayacaklardır. Peki bu öğrenciler gerçekten de seçilmiş özel kişiler midir? Buket Uzuner’den ağzınız açık okuyacağınız, sürprizlerle dolu bir kitap.

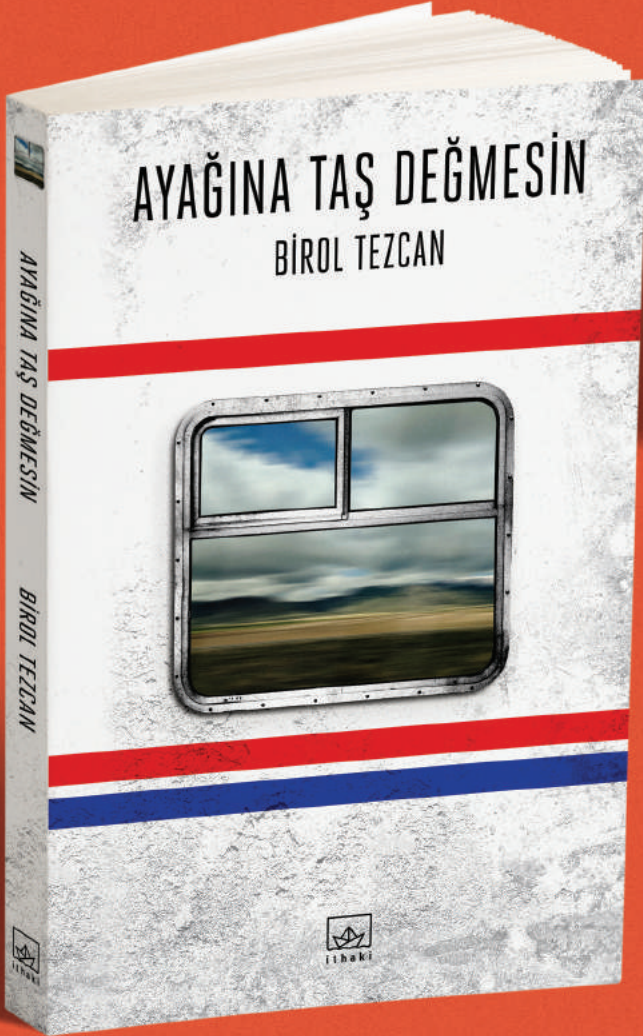
ÖLEN SEVGİLİMİN ŞİİR DEFTERİ – KÜÇÜK İSKENDER

“Sahile inip
oturacağım bir kuytuya
Okuyacağım defterini defalarca en baştan
Milat öncesinden, milat sonrasında –
Beni neyle cezalandırdığını anlarsam şayet
–ki suçum büyük ihtimal aklımızın bir türlü ermediği hayat
Belki yeniden hayal ederim nerdesin neler oluyor
Nerde canlanır buradan giden ölümler biterken o harikulade yaz”

Ali Lida,
Başak Buğday ve Birol Tezcan
İthaki Yayınları'nda

**TÜM
KİTAPÇILARDA**

ithaki

@ /ithakiyayinlari

f /ithakiyayinlari

t /ithakiyayinlari

İnternet Satış: www.ilknokta.com
www.ithaki.com.tr

Genel Dağıtım **PUNT**